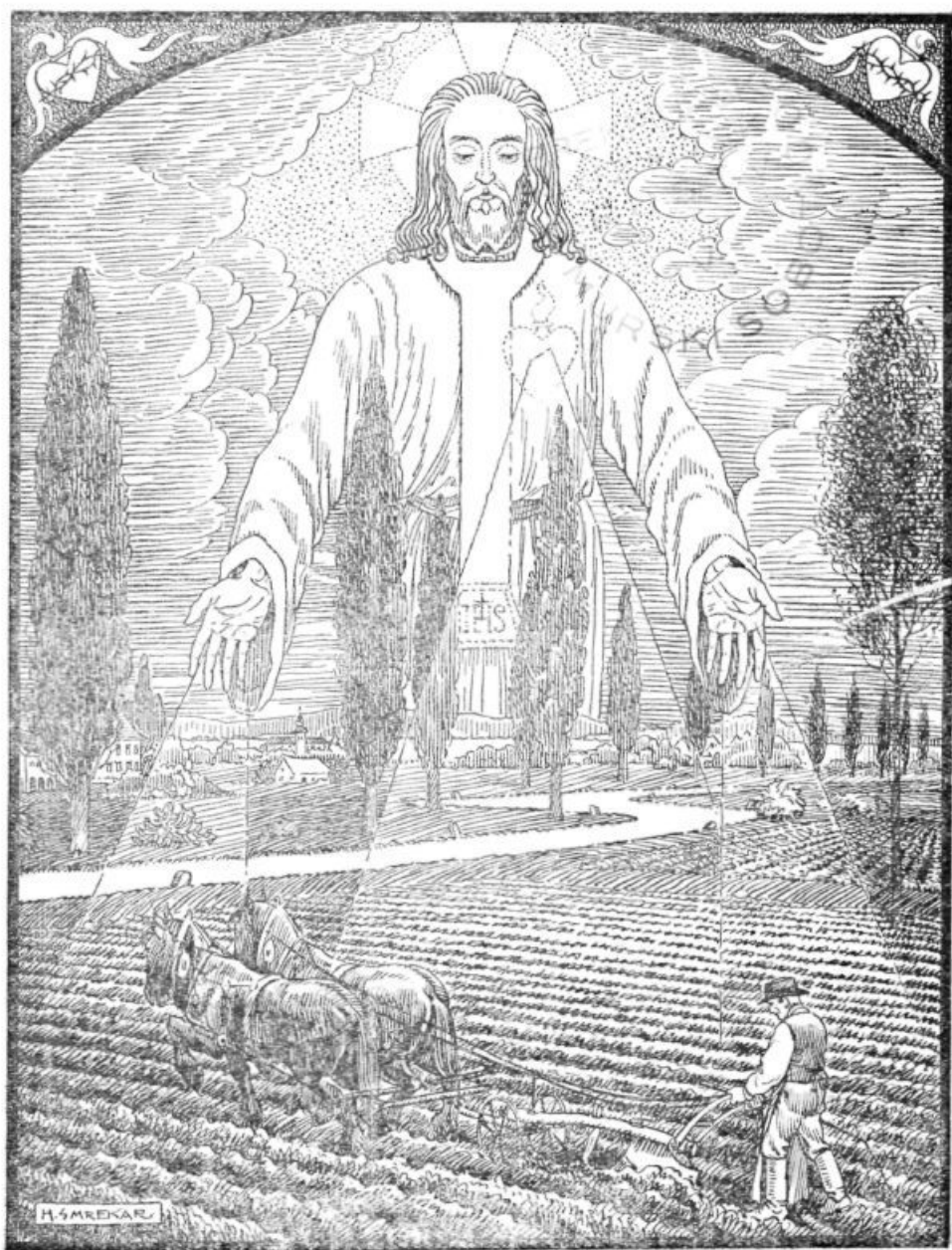

KALENDAR

SRCA JEZUSOVOGA

za leto 1929.

CENA 8 DIN.

KALENDAR

Najsvetejšega Srca Jezušovoga.
XXVI. LETO

Izdan z dovoljenjem mariborskoga knezoškofijskoga
ordinariata od vredništva Marijinoga Lista za leto

1929

v Črensovcih, kje se tudi dobi.

Cena 8 Din.

Naročnikom M. Lista.

Po velikoj milošči božoj 26. leto Vam damo do rok, dragi naročniki, kalendar Srca Jezušovoga. Cena njemi je ostala kak je bila lani. *Naročniki M. Lista najmre dobijo Kalendar Srca Jezušovoga brezplačno. Za nenaročnike je njegova cena 8 Din. Naračnikom samo „Novin“ ga damo za 4 Din. Nišče pa ne dobi kalendara, ki ne plačo cele naročnine. Za kalendar Srca Jezušovoga se je javiti v Črensovcih pri uredništvu M. Lista.*

To vam naznanja i Vas v najslajšem Srci Jezušovom toplo pozdravlja vse naročnike M. Lista.

Uredništvo M. Lista v Črensovcih.

V vredništvu M. Lista v Črensovcih, Prekmurje se dobijo kúpiti:
1. Živiljenje sv. Martina püšpeka za 1 Din. 75 p. 2. Živiljenje sv. Jezušekove Trezike po 5 Din. 3. Molitvena knjiga „Hodi k oltarsk. Svestvi“ v polplatno vezana z rdečov obrezov po 12 Din, v celo platno vezana z zlatov obrezov 20 Din. 4. Skrivnosti za bratovčino živoga Rožnoga Venca 2 Din. 50 par, za edno rožo.

BLAGOSLOVLJENO NOVO LETO 1929.

Ma 365 dni, začne se s torkom i dokonča s torkom.

Premekljivi svetki.

Prva predpepelnična nedela	27. jan.
Pepelnica	13. febr.
Vüzem	31. marc.
Vnebohod	9. maja
Risalska nedela	19. maja
Sv. Trojstvo	26. maja
Telovo	30. maja
Srce Jezušovo	7. juna
1. adv. nedelja	1. dec.

Kvatrni i drugi posti.

I. kvatre, postne	20. 22. 23. febr.
II. kvatre, risalske	22. 24. 25. maj.
III. kvatre, jesenske	18. 20. 21. sept.
IV. kvatre, adventne	18. 20. 21. dec.

Letni časi.

Sprotoletje se začne	21. marca
Leto ali poletje se začne	21. junija
Jesen se začne	23. sept.
Zima se začne	22. dec.

Postni red.

Po najnovejšem cerkvenom zakoni (C. I. C. Tit. XIV. Can. 1250-1254) se etak glasi postni red:
„Zakon zadržanja prepove vživanje mesa i župe iz mesa, ne prepove pa belic, mleka i zabela kakšegakoli, niti onoga ne iz slanine stvari. Zakon posta predpiše, da se do sitosti na den samo ednok najemo; ne prepove pa zajtra i večer hrane k sebi jemati, a pri kakovosti i količini hrane se moremo držati navade svojega kraja. Ne je prepovedano pri ednom jeli skupno vživati meso i ribe, niti večerje z obedom spremeniti. (To je, sme se večer do sitosti najesti, poldne pa samo polovico navadne večerje zavživati.) Zakon samoga zadržanja veže vsaki petek. Zakon zadržanja i posta moremo držati na pepelnico, po petkaj i sobotaj velikoga posta i kvatre, pa tisti den pred Risali, Velikov Mešov, Vsemi sveci i Božičom. Zakon samoga posta nas veže vse ostale dni velikoga posta. Zakon zadržanja ali zadržanja i posta ali samoga posta ne veže po nedelaj, zapovedanih svetkaj zvün svetkov vu velikom postu i se mesto teh dni nej trebe en den prle postiti i odpade tüdi post z zadržanjem na Veliko soboto popoldnevi. Z temi predpisi se nikaj ne spremini pri posebnih olejšavaj, pri oblübaž kakše osebe ali kakšega društva, pri pravilaj i vodilaj kakšega reda ali potrjene družbe s skupnim življenjom bodisi moške ali ženske, čeravno nema oblüb. Zakon zadržanja veže one, ki so sedmo leto svoje starosti spunili. Zakon posta veže od spunjenoga edendvajsetoga do začetoga šestdesetoga.“ To je zdaj postna zapoved. Ar jo v celoti objavimo, križov k postnim dnevam nesmo djali samo k petkom.

Potemnenje sunca i meseca.

Leta 1929. bo potemnenje sunce dvakrat, mesečnoga potemnenje v tom leti ne bo. Po Srednjoj Evropi se bo vidilo samo obročasto sunčno potemnenje 1. novembra. — 9. maja bo popuni sunčni potemnenje; začetek ob 4.34, konec ob 9.48. Videlo se bo v Jüžnoj Afriki, na Madagaskari i Indijskom oceanu v Indiji na Kitajskom, jüžnom Japonskom otokih Sunda, v Girneji i Australiji, 1. novembra bo obročasti sunčno potemnenje; začetek ob 10.12, konec ob 15.57. Vido se bo na Atlanskom oceanu, v zapadnoj i Srednjoj Evropi, na Sredozemskom morji, v Maloj Ažiji, Arabiji, Afriki i na zapadnom deli Indijskoga oceane.

Meseca znamenja.

Mlad
Prvi krajec

Pun
Zadnji krajec

Vladarska hiža kraljevine Srbov, Hrvatov i Slovencev.

Njegovo Veličanstvo kral Aleksander. Rojen na Cetinji 4. dec. 1888. (po srbskom kalendaru 17. decembra). Prevzeo vladanje 1921. augusta 16. po očinoj smrti potom svoje vlade, ar je v Parizi ležao betežen ob priliki očine smrti. Oženjen je 8. jun. 1922. z princes. Marijov, hčerjov rumunskoga kralja. Njegovo Visočanstvo prestolonaslednik Peter. Rojen v Belgradi 6. sept. 1923. Princ Tomislav, roj. v Belgradi 19. jan. 1928. Kralova bratja: Princessa Jelena, rojena na Reki 23. okt. I. 1884. (po srbsk. kalendaru 5. nov.) zdana 21. aug. (po srbsk. kalendaru 2. sept.) I. 1911. s Konštantinom Konštantinovičem, kotrigov bivše ruske carske rodbine. — Princ Jürij, rojen na Cetinji 27. augusta (po srbskom kalendaru 9. septembra) leta 1887.

Narodni svetki.*

28. junija : Vidov den, spomin na bitko na Kosovom I. 1389.
 1. decemb: Osvetek nar. zjedinjenja Srbov, Hrvatov i Slovencev.
 17. dec. rojstni den Njeg. Vel. krala Aleksandra.

Pošne pristojbine.

Pisemske pošiljke		Paketi (v tüzemstvo)	
v tüzemstvo	v inozemstvo*	C e n e	
P i s m a		težne	vrednostne
do 20 gr. 1 Din	do 20 gr. 3 Din.	do 1 kg. 6 Din.	do 100 Din. 100 p.
" 40 " 1.50 "	" 40 " 4.50 "	" 5 " 10 "	" 500 " 200 "
itd., za vsakih 50 gr.	itd., za vsakih 20	" 10 " 20 "	" 1000 " 500 "
50 par več.	gramov 1.50 D več.	" 15 " 30 "	" 5000 " 10 din.
		" 20 " 40 "	
Dopisnice		Obvestnina 50 p. Dostavnina 5 Din.	
navadne 50 par	navadne 1.50 par	Ekspressnina 6 Din	
T i s k o v i n e		Povratnica 6 "	
do 50 gr. 25 par	do 50 gr. 50 par	Poizvednina 6 "	
" 100 " 50 "	" 100 " 100 "		
itd., za vsakih 50	itd., za vsakih 50		
gramov 25 par več.	gram 50 par več.		
Priporočnina 3 Din.	Priporočnina 3 Din.	Nakaznice Za znesek: do 25 Din. 1.50 Din " 50 " 2 " " 100 " 3 " " 300 " 4 " " 500 " 5 " " 1000 " 6 " " 2000 " 7 " " 3000 " 8 " " 4000 " 9 " " 5000 " 11 "	
Ekspressnina 3 "	Ekspressnina 3 "		
Poizvednina 3 "	Poizvednina 3 "		
Zvün štemplov na navadna pisma se računajo ešče té cene.			
*vö z orsaga. V inozemstvo se na štrof ne vzeme gor nikaj.			

* Narodni svetki ali državni prazniki so tisti dnevi, štere obhajati zapove država ne pa cerkev, — na spomin kakših vekših državnih dogodkov.

Sečen - Januar

Ma 31 dni.

**Prekmurec
pravi:**

Če dež ide na den novoga leta, bo šo tūdi mešnjeka. Je januara mokri- lo, polje de slabo nosilo.

Posvečen:
Jezuši, krali.

„Jaz sem alfa i omega, začetek i konec pravi Gospod Bog, šteri je, šteri je bio i šteri bo prišeo, vsemogočni.“
Skr. raz. I. 8

Den		Sunčni		Z a p i s n i k	
		zhod	zahod		
1	T	Novo leto	7 50	4 17	
2	S	Najsv. Ime Jezuš ☾	7 50	4 18	
3	Č	Genovefa d.	7 49	4 18	
4	P	† Tit p.	7 49	4 19	
5	S	Telesfor	7 49	4 20	
Modri od sunčenoga izhoda					
6	N	Sv. Trije Krali	7 49	4 22	
7	P	Lucijan m.	7 48	4 23	
8	T	Severin opat	7 48	4 24	
9	S	Julijan m.	7 48	4 25	
10	Č	Agoton p.	7 48	4 26	
11	P	† Higín p. m. ☉	7 47	4 27	
12	S	Ernest p.	7 47	4 29	
Dvanajsetletni Jezuš v cerkvi					
13	N	1. po Treh krali	7 47	4 30	
14	P	Hilarij p.	7 46	4 32	
15	T	Maver. Habakuk	7 45	4 33	
16	S	Marcel p.	7 45	4 34	
17	Č	Anton piščavnik	7 44	4 35	
18	P	† Sv. Petra stol v R. ☾	7 43	4 36	
19	S	Marij in tivarišje	7 42	4 37	
Gostüvanje v Kani Gal					
20	N	2. Fabjan in Sebeštjan	7 41	4 39	
21	P	Neža d. m.	7 41	4 40	
22	T	Vincencij	7 40	4 42	
23	S	Zaročenje M. D.	7 40	4 44	
24	Č	Timotej papa	7 39	4 44	
25	P	† Spreobrnitev Pavla ☉	7 38	4 45	
26	S	Polikarp p.	7 37	4 47	
Delavci v goricaĵ					
27	N	1. predpeplnična	7 36	4 50	
28	P	Marjeta dev.	7 34	4 51	
29	T	Frančišek Sal.	7 33	4 53	
30	S	Martina dev.	7 32	4 54	
31	Č	Peter Nol.	7 31	4 56	

Vreme :

2—11. vetrovje, mrzlo,
11—18. jasno, mrzlo, 18—25,
nestalno, sneg, na konci dosta
snega.

Süšec - Februar

Ma 28 dní.

**Prekmurec
pravi:**

Zemla de v
leti malo pila,
če v süšci je
preveč vlage
dobila

Posvečen :
Sv. Družini.

„Što mene
najde, najde
življenje i pri-
me zveličanje
od Gospoda “
Preg. 8. 35.

Den	Sunčni		Z a p i s n i k				
	zhod	zahod					
1	P	† Ignacij p.	☾	7 29	4 57		
2	S	Svečnica		7 28	4 59		
Sejač ino semen							
3	N	2. predpepelnična		7 27	5 0		
4	P	Andraš Korzini		7 25	5 2		
5	T	Agata d. m.		7 24	5 4		
6	S	Dora dev.		7 22	5 6		
7	Č	Romuald opat		7 21	5 7		
8	P	† Janoš Mat.		7 20	5 8		
9	S	Apolonija. Ciril.	☿	7 19	5 10		
Jezuš ozdravi slepca							
10	N	3. predpepelnična		7 17	5 12		
11	P	Lurska D. M.		7 16	5 13		
12	T	Sedem sv. ustanov.		7 14	5 14		
13	S	Pepelnica		7 12	5 16		
14	Č	Valentin duhovnik		7 11	5 17		
15	P	† Faustina in Jov.		7 9	5 19		
16	S	Julijana d. m.		7 7	5 21		
Hüdi düh sküšava Jezüša							
17	N	1. postna. Donat m.	☾	7 6	5 22		
18	P	Simeon p.		7 4	5 24		
19	T	Konrad püšč.		7 2	5 26		
20	S	Kvatri. Eleuterij		7 0	5 27		
21	Č	Severin m.		7 59	5 29		
22	P	† Sv. Petra stol v. A.		7 58	5 30		
23	S	Peter Dam.	☿	7 56	5 31		
Jezuš se na gori spremeni							
24	N	2. postna. Matjaš ap.		6 54	5 33		
25	P	Valburga		6 52	5 35		
26	T	Matijda d.		6 50	5 37		
27	S	Leander. Aleksander.		6 48	5 38		
28	Č	Roman opat.		6 46	5 40		
Vreme :							
Vu začetki mokro, nestalno, 9-17. vetrovje, nestalno, 17-23. jasno, mrzlo, na konci vetrovje, spremenljivo.							

Mali traven - Marc

Ma 31 dni.

**Prekmurec
pravi:**

Či je svečna
mraz, je v ma-
lom travni mo-
ker obraz. Gda
še fašenk na
sunci peče, te
leto dober pov
nese.

Posvečen:
Sv. Jožefi.

„Včinite
vreden sad
pokore.“
Mat. III. 8.

Den	Sunčni		Z a p i s n i k		
	zhod	zahod			
1	P	† Albin p.	6 43	5 42	
2	S	Simplicij papa	6 41	5 44	
Jezuš stira hüdoga düha					
3	N	3 postna. Kunigun. ☾	6 39	5 45	
4	P	Kazimir sp.	6 37	5 47	
5	T	Friderik	6 35	5 49	
6	S	Fridolin	6 33	5 50	
7	Č	Tomaž	6 31	5 51	
8	P	† Janoš od Boga	6 29	5 54	
9	S	Franciška Rim.	6 27	5 55	
Jezuš nasiti 5000 možov					
10	N	4. postna. 40 mantr.	6 25	5 56	
11	P	Sofronij p. ☾	6 23	5 58	
12	T	Gregor v. p.	6 21	5 59	
13	S	Rozina dov.	6 19	6 0	
14	Č	Matilda kr.	6 17	6 2	
15	P	† Klemen	6 15	6 3	
16	S	Agapit p.	6 13	6 5	
Jezuša ščejo kamenüvati					
17	N	5. (črna). Jedert dev.	6 11	6 6	
18	P	Ciril. Jer. ☾	6 9	6 8	
19	T	Sv. Jožef	6 7	6 9	
20	S	Voltram p.	6 5	6 11	
21	Č	Benedikt opat	6 3	6 13	
22	P	† Marija 7 žalosti	6 1	6 14	
23	S	Viktorija	5 59	6 15	
Jezušov prihod v Jeruzalem					
24	N	6. (cvetna). Gabrijel	5 57	6 17	
25	P	Ceplena Marija ☾	5 55	6 18	
26	T	Emanuel m.	5 53	6 19	
27	S	Rupert p. m.	5 51	6 21	
28	Č	Veliki četrtek	5 49	6 23	
29	P	† Veliki petek	5 47	6 24	
30	S	Velika sobota.	5 45	6 25	
Jezuš vstane od mrtvih					
31	N	Vüzem	5 43	6 26	

Vreme :

Vu začetki moko, nestalno,
11-18. nestanovito, 18-25.
vetrovje, nestalno, na konci
moko, nestanovito.

Veliki traven - April

Ma 30 dni.

Prekmurec pravi:

Žito ma veliko klasovje, če čezmigo-vec lepo cvete

Posvečen:
Trpečemi Jezusi

„Glejte, zdaj je prijeten čas; glejte, zdaj je den zveličanja!“
II. Kor. VI. 2.

Den	Sunčni		Z a p i s n i k	
	zhod	zahod		
1 P	Vüzemski pondelek	5 41 6 28		
2 T	Leon	5 39 6 29		
3 S	Francišek Pavl.	5 36 6 30		
4 Č	Izidor	5 35 6 32		
5 P	† Vincencij	5 33 6 34		
6 S	Sikst papa	5 31 6 35		
Jezus se prikaže vučnikom				
7 N	1. (bela). Herman Jož.	5 29 6 36		
8 P	Albert p.	5 27 6 38		
9 T	Marija kl.	5 25 6 39		
10 S	Ezehijel pr.	5 23 6 40		
11 Č	Leon p.	5 21 6 42		
12 P	† Zenon p.	5 19 6 43		
13 S	Hermenegild	5 17 6 44		
Jezus dober pastir				
14 N	2. Tiburcij, Justin	5 15 6 46		
15 P	Teodor	5 13 6 47		
16 T	Benedik	5 11 6 49		
17 S	Anicet. Varstvo sv. Jož.	5 9 6 50		
18 Č	Apolonij m.	5 7 6 52		
19 P	† Leon Veliki	5 5 6 53		
20 S	Marcelin p.	5 3 6 55		
Jezus napove svoj prihod				
21 N	3. Anzelm p.	5 1 6 56		
22 P	Soter in Kaj	5 0 6 57		
23 T	Adalbert p.	4 58 6 59		
24 S	Jürij	4 56 7 1		
25 Č	Marko	4 55 7 2		
26 P	† Kletus	4 53 7 3		
27 S	Peter Kanizij	4 51 7 5		
Jezus obeta sv. Düha				
28 N	4. Pavel od Križa	4 50 7 6		
29 P	Peter m.	4 48 7 7		
30 T	Katarina Sij.	4 46 7 9		

Vreme :

Vu začetki dežovje, 9-16. vetrovje, jasno, 16-23. nestanovitno, na konci jasno, vetrovje.

Risalšček - Maj

Ma 31 dni.

**Prekmurec
pravi:**

Risalšček mo-
ker, ivanšček
pa mlačen,
kmet tisto leto
boš žeden i
lačen.

Posvečen:
Majniškoj kralici

„Glej, odseh-
mao me bodo
blaženo ime-
nivali vsi na-
rodi.“ Luk. I.
48.

Den	Sunčni		Z a p i s n i k
	zhod	zahod	
1	S	Filip in Jakob	4 45 7 10
2	Č	Atanzij p. ☾	4 43 7 11
3	P	† Najdenje sv. Križa	4 41 7 12
4	S	Florijan m.	4 40 7 14
Jezuš vči na molitev			
5	N	5. Pij V. papa	4 38 7 15
6	P	Janoš pri Lat. vratih	4 37 7 17
7	T	Stanislav m.	4 35 7 18
8	S	Prikazanje Mihaela	4 34 7 19
9	Č	Vnebohod. Gregor Naz.	4 33 7 21
10	P	† Antonin p. ☿	4 31 7 22
11	S	Mamert p.	4 29 7 24
Od pričakivanja sv. Duha			
12	N	6. Pankracij m.	4 27 7 25
13	P	Servac	4 26 7 26
14	T	Bonifacij	4 25 7 27
15	S	Zofija ☽	4 24 7 28
16	Č	Janoš Nep.	4 23 7 29
17	P	† Pashal Bajl.	4 22 7 31
18	S	Feliks sp.	4 21 7 32
Prihod sv. Duha			
19	N	Risali. Celestin papa	4 20 7 34
20	P	Risalski pondelek	4 19 7 35
21	T	Valens sp.	4 18 7 36
22	S	Kvati. Julija.	4 17 7 37
23	Č	Deziderij ☿	4 16 7 38
24	P	† Marija pomočn. kršč.	4 15 7 39
25	S	Vrban	4 14 7 40
Meni je dana vsa oblast			
26	N	1. Sv. Trojst. Filip Ner.	4 13 7 42
27	P	Beda čast.	4 12 7 43
28	T	Augustin	4 11 7 44
29	S	Maksim	4 10 7 45
30	Č	Telovo. Ivana Orl.	4 10 7 46
31	P	† Angela dev. ☾	4 9 7 43

Vreme :

2—9. jasno, toplo, 9—15.
nestanovito, deževno, 15—23.
vetrovje, jasno, 23—31. de-
ževno, nestalno.

Ivanšček - Junij

Ma 30 dni.

**Prekmurec
pravi:**

Žitno leto slabo rodi, kda se na Telovo nebo skuži. Štirideset dni se nebo skuži, če na Medarovo ž njega rosi.

Posvečen:
Prěsv. Srci Jezusovomi.

Srce Jezusovo, krao i središče vseh src, naj živi, kraljuje vlada naša srca!

Den	Sunčni		Zapisnik		
	zhod	zahod			
1 S	Fortunat	4 8	7 47		
Prilika od velike večerje					
2 N	2. Eugenij papa	4 7	7 48		
3 P	Klotild	4 6	7 49		
4 T	Frančišek	4 5	7 50		
5 S	Bonifacij m.	4 5	7 50		
6 Č	Norbert sp.	4 5	7 51		
7 P	† Robert. Srce Jez. ☉	4 4	7 52		
8 S	Medard p. Srce Mar.	4 4	7 53		
Prilika od zgublene ovce					
9 N	3. Primož in Fel.	4 3	7 54		
10 P	Marjeta	4 3	7 54		
11 T	Barnabaš ap.	4 3	7 54		
12 S	Janoš	4 3	7 56		
13 Č	Anton Pad.	4 3	7 57		
14 P	† Bazilij p.	4 3	7 57		
15 S	Vid ☾	4 3	7 57		
Od velikoga lovljenja rib.					
16 N	4. Jošt.	4 3	7 58		
17 P	Adolf p.	4 2	7 59		
18 T	Julijana Falk.	4 2	7 59		
19 S	Julijana	4 2	7 59		
20 Č	Florencina dev.	4 3	8 0		
21 P	† Alojzij sp.	4 3	8 0		
22 S	Ahacij m. ☽	4 3	8 0		
Od farizejske pravičnosti					
23 N	5. Eberhard	4 3	8 0		
24 P	Ivan krstiteo	4 3	8 0		
25 T	Viljem	4 4	8 0		
26 S	Janoš in Pavel	4 4	8 0		
27 Č	Mati v pomoči	4 5	8 0		
28 P	† Leon p.	4 5	8 0		
29 S	Peter in Pavel	4 6	8 0		
Jezuš nasiti 4000 možov					
30 N	6. Spomin Pavla ☾	4 6	8 0		

Vreme :

Vu začetki moko, 7—14. nestanovito, viheri, 14—22. nestanovito, vetrovje, 22—30. jasno, toplo.

Jakopešček - Julij

Ma 31 dni.

**Prekmurec
pravi:**

Štirideset
dni bo šče
lepo, če je
drugi den
julija vedro

Posvečen:
Presv Krvi Kri-
stušovoju.

„Gospod, če
ščeš, me
moreš očī-
stiti.“ Mat.
VIII. 2.

Den	Sunčni		Zapisnik
	zhod	zahod	
1 P	Presv. Krv	4 7 8 0	
2 T	Srpna Marija	4 8 7 59	
3 S	Eliodor	4 8 7 58	
4 Č	Vori. Berta d.	4 8 7 58	
5 P	† Ciril in Metod	4 9 7 57	
6 S	Izaija pr.	4 10 7 57	
Od lažljivih prorokov			
7 N	7. Vilfild p.	4 11 7 56	
8 P	Elizabeta	4 12 7 55	
9 T	19 mantrn. Gork	4 12 7 56	
10 S	Amalija dev.	4 13 7 55	
11 Č	Pij papa	4 14 7 54	
12 P	† Mohor in F.	4 15 7 54	
13 S	Marjeta d. m.	4 16 7 53	
Od krivičnoga špana			
14 N	8. Bonaventura	4 17 7 52	
15 P	Henrik	4 18 7 52	
16 T	Karmelska B. M.	4 20 7 51	
17 S	Aleš sp.	4 21 7 50	
18 Č	Friderik	4 22 7 49	
19 P	† Vincencij Pavl.	4 23 7 47	
20 S	Elijaš pr.	4 24 7 46	
Jezuš joče nad Jeruzalemom			
21 N	9. Prakseda d.	4 25 7 45	
22 P	M. Magdalena	4 26 7 44	
23 T	Apolinar p.	4 27 7 43	
24 S	Kristina d.	4 28 7 42	
25 Č	Jakob ap.	4 29 7 41	
26 P	† Ana, mati bl. D.	4 30 7 40	
27 S	Pantaleon m.	4 31 7 39	
Od farizeja ino publikanuša			
28 N	10. Inocencij p.	4 32 7 38	
29 P	Marta	4 34 7 37	
30 T	Abdon in Senon	4 36 7 36	
31 S	Ignacij Lojol.	4 37 7 35	

Vreme :

Vu začetki jasno, toplo,
6-13. jasno, toplo, 13-21. ve-
trovje, spremenljivo, 21-29.
jasno, toplo, na konci mokro,
vetrovje.

Mešnjek - August

Ma 31 dni.

**Prekmurec
pravi:**

Gda je na
Lovrenčovo
grozdje meh-
ko, goriča-
nec si obeta
vino sladko.

Posvečen:
Presv. Srca Ma-
rijinomi.

„Vsaki, ki se
povisi, se
znizi, i ki se
znizi, se po-
visi.“ Luk.
14. 11.

Den			Sunčni		Z a p i s n i k	
			zhod	zahod		
1	Č	Veriga Petra ap.	4 38	7 34		
2	P	† Porcijunkula	4 39	7 32		
3	S	Najdenje sv. Štefana	4 40	7 30		
Jezuš ozdravi glühonemoga						
4	N	11. Dominik sp.	4 41	7 29		
5	P	M. Snežna	4 43	7 28		
6	T	Spreobrnjenje Gosp.	4 44	7 27		
7	S	Kajetan sp.	4 45	7 25		
8	Č	Cirjak m.	4 47	7 23		
9	P	† Roman m.	4 48	7 22		
10	S	Lovrenc m.	4 49	7 20		
Od smiljenoga Samaritanuša						
11	N	12. Tibarcij. Suz.	4 50	7 18		
12	P	Klara	4 51	7 16		
13	T	Hipol. in Kas.	4 53	7 15		
14	S	Euzebij sp.	4 54	7 13		
15	Č	Velika Meša	4 55	7 11		
16	P	† Rok. Joahim	4 57	7 10		
17	S	Liberat opat	4 59	7 8		
Jezuš ozdravi 10 gobavih						
18	N	13. Helena kr.	5 0	7 6		
19	P	Ludovik	5 1	7 5		
20	T	Bernard opat	5 2	7 3		
21	S	Ivan Franč. sp.	5 3	7 1		
22	Č	Timotej m.	5 5	6 59		
23	P	† Filip Ben. sp.	5 6	6 57		
24	S	Bertalan ap.	5 7	6 55		
Od bože previdnosti						
25	N	14. Ludovik kr.	5 9	6 54		Vreme : 5-12. jasno, toplo, 12-20. spremenljivo, viheri, 20-27. ne- stanovito, deževno, na konci vetrovje, jasno.
26	P	Zeřrin	5 11	6 52		
27	T	Jožef Kalazanc	5 12	6 50		
28	S	Augustin	5 13	6 48		
29	Č	Glavosek sv. Ivana	5 15	6 46		
30	P	† Roza Lim.	5 16	6 44		
31	S	Rajmund sp.	5 18	5 42		

Mihalšček - September Ma 30 dni.

**Prekmurec
pravi:**

Či na Miha-
lovo sever
vleče, veliko
zimo i sneg
prinese.

Posvečen:

Žalostnoj
Materi božoj.

„Ne ljübimo
z rečjov, ne
z jezikom,
nego v de-
janji i istini.“
Jan. I. III. 18.

Dne		Sunčni		Zapisnik	
		zhod	zahod		
Od mladenca v Naimi					
1	N	15. Marija tolaž.	5 19	6 40	
2	P	Števan krao	5 20	6 38	
3	T	Mansvet p.	5 21	6 36	
4	S	Rozalija d.	5 22	6 34	
5	Č	Viktorin p.	5 24	6 32	
6	P	† Pelagij m.	5 25	6 30	
7	S	Regina d.	5 26	6 29	
Jezuš ozdravi vodičenoga					
8	N	16. Mala Meša	5 28	6 28	
9	P	Peter Klav.	5 29	6 27	
10	T	Nikolaj Toled.	5 30	6 25	
11	S	Prot in Hiacint	5 32	6 20	
12	Č	Guidon	5 34	6 18	
13	P	† Notburga	5 35	6 16	
14	S	Povišanje sv. Križa	5 36	6 14	
Od največje zapovedi					
15	N	17. Nikodem	5 37	6 12	
16	P	Ljudmila	5 39	6 10	
17	T	Lambert	5 40	6 5	
18	S	Kvatri. Jožef Kup.	5 41	6 4	
19	Č	Samarij	5 43	6 3	
20	P	† Evstahij	5 44	6 1	
21	S	Matevž ap.	5 46	5 59	
Jezuš ozdravi z žlakom vdarjenoga					
22	N	18. Tomaž Vil.	5 47	5 57	
23	P	Tekla dev.	5 48	5 55	
24	T	Marija reš. voznikov	5 50	5 53	
25	S	Kleofa sp.	5 52	5 51	
26	Č	Ciprijan m.	5 53	5 49	
27	P	† Kūzma in Damjan	5 54	5 47	
28	S	Vačlav kral	5 55	5 45	
Od gostüvanja kralja					
29	N	19. Mihael ark.	5 56	5 43	
30	P	Hieronim	5 58	5 41	

Vreme :

3—10. deževno, 10—19.
vetrovje, jasno, 19—26. lepo,
jasno, na konci vetrovje, jasno.

Vsesvišček - Oktober Ma 31 dni.

**Prekmurec
pravi:**

Zima rada z
repom bije,
če dolgo
toplo sonce
sije.

Posvečen:
Angelom ču-
varom.

„Ar angelom
svojim je za-
povedao za-
voilo tebe, ka
naj te čuvajo
na vseh tvojih
potaj“ Ps. 90.
11.

Den		Sunčni		Zapisnik	
		zhod	zahod		
1	T	Remigij p.	6 0	5 39	
2	S	Angelov čuv.	6 1	5 37	
3	Č	Mansvet p.	6 2	5 35	
4	P	† Francišek Sal.	6 4	5 33	
5	S	Placid in tov.	6 5	5 31	
Jezuš ozdravi kraljevskoga sina					
6	N	20. Bruno sp.	6 6	5 29	
7	P	M. D. Kraljica rož. venca	6 7	5 27	
8	T	Brigita	6 9	5 25	
9	S	Dionizij	6 11	5 23	
10	Č	Mikloš Tol.	6 12	5 21	
11	P	† Firmin p.	6 13	5 19	
12	S	Maksimilijan p.	6 15	5 17	
Prilika od računa kralja					
13	N	21. Edvard kr.	6 17	5 15	
14	P	Kalist	6 18	5 13	
15	T	Terezija dev.	6 19	5 11	
16	S	Gal	6 21	5 9	
17	C	Lambert	6 22	5 8	
18	P	† Lukač evang.	6 24	5 6	
19	S	Peter Alk. sp.	6 25	5 4	
Od davčnih penez					
20	N	22. Janoš Kancijan	6 26	5 2	
21	P	Orša	6 27	5 0	
22	T	Kordula	6 30	4 58	
23	S	Severin p.	6 31	4 56	
24	C	Rafael ark.	6 33	4 55	
25	P	† Kris. in Dar m.	6 34	4 53	
26	S	Ėvarist papa	6 35	4 51	
Od jairove hčeri					
27	N	23. Kristuš kralj	6 37	4 50	Vreme : 2-10. jasno, 10-18. ne- stalno, vetrovje, 18-25. de- ževno, na konci nestanovito.
28	P	Simon in Juda ap.	6 39	4 48	
29	T	Narcis p.	6 40	4 46	
30	S	Alfons sp.	6 42	4 44	
31	Č	Volbenk	6 44	4 42	

Andrejšček - November Ma 30 dni.

**Prekmurec
pravi:**

Mraz vseh-
svecov to
pomeni, na
Martinov
den bo lepi.

Posvečen:
Vsem svecom.

„Če so mogli
ti i tē,
zakaj ti
ne bi?“
(Sv. Avgt.)

Den			Sunčni		Z a p i s n i k
			zhod	zahod	
1	P	† Vsi sveci	6 45	4 41	<p style="text-align: center;">V K R S T I J S K I S O B O R S K I</p>
2	S	Dušni den	6 46	4 40	
Jezuš vu ladjici					
3	N	24. Hubert p.	6 48	4 38	
4	P	Karol Bor,	6 49	4 37	
5	T	Zaharija	6 52	4 36	
6	S	Lenart sp.	6 53	4 34	
7	Č	Engelbert p.	6 54	4 33	
8	P	† Bogomir p.	6 55	4 32	
9	S	Božidar m.	6 56	4 30	
Od dobrega semena ino kokona					
10	N	25. Andrej Avel.	6 58	4 29	
11	P	Martin	7 0	4 28	
12	T	Martin papa	7 2	4 26	
13	S	Koska Stanislav	7 3	4 25	
14	Č	Josafat m.	7 4	4 24	
15	P	† Leopold	7 6	4 23	
16	S	Otmar opat	7 8	4 22	
Prilika od gorčičnoga zrna					
17	N	26. Čudečn. Gregor ☿	7 9	4 21	
18	P	Odon opat	7 11	4 19	
19	T	Elizabeta	7 12	4 18	
20	S	Val. Feliks sp.	7 13	4 17	
21	C	Darivanje D. M.	7 15	4 16	
22	P	† Cecilija d. m.	7 17	4 15	
23	S	Klemen	7 18	4 14	
Od grozote razdjanja					
24	N	27. Janoš od Križa	7 19	4 14	
25	P	Katarina	7 21	4 13	
26	T	Janoš Berhmans	7 22	4 12	
27	S	Virgil. Ahacij	7 23	4 12	
28	C	Gregor	7 25	4 11	
29	P	† Saturnin	7 26	4 11	
30	S	Andrej ap.	7 27	4 10	
Vreme :					
Vu začetki do 9. mokro, nestanovito, 9—17. nestanovito, 17—23. jasno, hladno na konci vetrovje, hladno.					

Božič - December

Ma 31 dni.

**Prekmurec
pravi:**

Lucija kratki
den, je
znano vsem
ljüdem.

Posvečen:
Božemi Deteti.

Vera krščan-
ska je pa, da
častimo edno-
ga Boga v Troj-
stvi i Trojstvo
v edinosti. Sv.
Athanazij.

Den	Sunčni		Zapisnik	
	zhod	zahod		
Od slednje sodbe				
1	N	I. Adv. Eligij p. ☉	7 29	4 10
2	P	Bibiana d.	7 30	4 9
3	T	Francišek Ksav.	7 32	4 8
4	S	Barbara	7 33	4 8
5	Č	Saba	7 33	4 7
6	P	† Mikloš	7 34	4 7
7	S	Ambrozij p.	7 35	4 7
Ivan krstiteo vu vozi				
8	N	II. Nevf. popr. D. M.	7 36	4 7
9	P	Peter For. p. ☾	7 37	4 7
10	T	Lauret M. B.	7 38	4 7
11	S	Damaz	7 39	4 7
12	Č	Sinezij	7 40	4 7
13	P	† Lucija	7 41	4 7
14	S	Špiridijon p.	7 41	4 7
Ivan da svedočbo od Kristuša				
15	N	III. Adv. Kristina	7 43	4 8
16	P	Evzebij ☽	7 43	4 8
17	T	Lazar p.	7 44	4 8
18	S	Kvatri. Gracijan	7 45	4 8
19	Č	Nemez	7 46	4 8
20	P	† Liberat	7 46	4 8
21	S	Tomaž ap.	7 47	4 8
Glas kričečega vu püstini				
22	N	IV. Adv. Zeno m.	7 47	4 10
23	P	Viktorija dev. ☾	7 48	4 10
24	T	† Adam in Eva	7 48	4 11
25	S	Božič. Rojstvo Jez.	7 49	4 11
26	Č	Števan m.	7 49	4 13
27	P	† Janoš ev.	7 49	4 13
28	S	Nedužna deca	7 49	4 14
Preroküvanje Šimeona				
29	N	Tomaž p.	7 50	4 15
30	P	David kral	7 50	4 16
31	T	Silvester ☽	7 50	4 17

Vreme :

1-9. vetrovje, mrzlo, 9-16.
nestanovito, megleno, 16-23.
spremenljivo, sneg, 23-31. ve-
trovje, mrzlo, na novo leto
se zjasni.

Petdvajsti letnico slavi . . .

Petdvajsti letnico slavi
Naš narod pá . . . . Se veseli,
Ka z Srčnih odprtín
Nam poslao boží Sin
„**Marijin List**“.
To Materin je dar, —
Nam sprošen za vsikdar,
— Nebesko čist.

Petdvajsti let je tomi zdaj,
Zahvalno narod to spoznaj!

Petdvajsti let nam gučala . . .
Petdvajsti let nas čuvala
Marija v listi svom,
Da b' najšli pravi dom:
    Srce Bogá!
Nas milo kárala,
Pot pravo kazala
V nebesa tá . . .

Petdvajsti let je tomi zdaj,
Zahvalno narod to spoznaj!

Pri Jezuší ostali smo:
To delo je Marijino,
To včino njeni list,
Krištál té lepi, čist:
„**Marijin List**“.
Po njem so jezeri
V nebesa vnešeni.
Vso to korist

Zahvalno narod spoznaj zdaj,
Mariji vročo hvalo daj!

S r č e n.

Boža ljubezen Srca Jezušovoga.

Srce Jezušovo je toti človeče srce, a je z drugov božov osebov nerazločljivo združeno. Zato je pa posoda ne samo človeče, nego tudi bože ljubezni.

Vse, ka tri bože osebe na zvnaj delajo, je njihovo skupno delo, to je edne tak, kak ove. Zato so skupno vse tri peršone stvorile vse, nas tudi. Skupna boža smilenosti i ljubezen je nadignola vse tri peršone, ka so stvorile človeka i ga k sebi spodobnoga včinile, njemi dale svoje življenje, ka bi ednok, kak one, blažen bio. Ta skupna, edna, večna ljubezen je stvorila nas samo zato, ka bi blaženi bili. Vnogi bi dosta bole ljubili Boga i njemi dosta bole verno služili, kak mi pa li neje nje, nego nas stvoro, ar nas je ljubo i nam je dobro šteo. Drugi so ostali v ničesti, nas je pa obogato z nedopovedljivimi svojimi dari. — I ljubo nas je Bogme pred milijonami, bilijonami i trilijonami leti, ne, nego od duže — od vekomaj. Gledaj dušica, ta boža ljubezen je bila v Jezušovom Srci do tebe, gda te ešče ne bilo i ta je v njem zdaj, kda živeš i pred njegov tabernakl poklekaš. Ta večna boža ljubezen Jezušovoga Srca terja od tebe, da je tudi ti ljubiš i da svojo ljubezen do njega pokažeš vu vernom spunjavanji njegovih zapovedi.

„Moj Bog si ti, moje vrednosti ne potrebuješ“ (Ps. 15.-2.), pravi sv. Duh Bog. To je, Bog me ljubi nesebično, on nema nikšega haska z moje ljubezni, on je brez moje ljubezni popolnoma blažen, pa li me ljubi samo zato, naj se mi dobro godi. Ta boža ljubezen do mene gori v Srci Jezušovom. Gda jo premislim, morem zdehnoti z reči sv. Pisma: „Ka je človek, da ga tak povisiš? Ali zakaj maš želenje po njem?“ (Job. 7.-17.) Ljubi me Jezušovo Srce i zato žele, naj se povrnem z grešne poti, ka se ne pogubim, ka ne bom nesrečen. Do skuz genljive so reči te njegove ljubezni. Poslušajmo je! „Pa vendar povrni se k meni, pravi Gospod, i jaz te bom sprijeo“ (Jer. 3.-1). Pa: „Zakoj bi vmrli hiša Izraelova? Kak je istina, da jaz živem, pravi Gospod Bog, tak neščem smrti grešnika, nego naj se te povrne i žive“ (Ezek. 33.-11.) O boga, zablodjena duša, da bi ti znala, kak te ljubi Srce Jezušovo i kak vroče žele, da bi ti prišla na pravo pot, bi nemüdoma, včasi stanolai poklek-nola pred spovednico i se bridko razjokala, zakaj si tak dolgo ne ljubila te večne ljubavi Srce Jezušovoga. I ti pravična duša, poslušaj tudi ti reči njegove ljubezni: „Poslušaj, hči moja, i glej me pa nagni sem svojo vüho i pozabi svoje ljudstvo i hišo svojega oče. Krao je poželo tvojo lepoto, on je Gospod, tvoj Bog.“ (Ps. 44.-11.) — Bog je, ki te ljubi duša iz Jezušovoga Srca, o ljubi ga tudi ti i več ga ne žali i več se ne ravnaj po tvojoj, nego jedino po njegovoj volji.

K svetki Srca Jezušovoga.

Dne 8. maja 1928. je izdao Pij XI. novo okrožnico „Pre-smiljeni Odrešenik (Misericordissimus Redemptor)“. Okrožnica obravna o zadoščavanji, ki naj ga verniki dajejo Jezušovomi Srci. Da bi se katoličani bole zavedali pomena in časovne primernosti cerkvene pobožnosti do Srca Jezušovoga, je papa odredil, da se sveti svetek Srca Jezušovoga kak svetek prvoga reda z osminov. Svetek Srca Jezušovoga bodi v cerkvi nele den posvečavanja človeštva Gospodovomi srci, nego den sprave, svetek javnoga zadoščavanja za krivice — od človeka Kristuši včinjene. Zato sv. oča odreja, da se mora vsako leto na god Srca Jezušovoga po vseh cerkvah celoga sveta slovesno opraviti ista, od sv. stōlice izdana pravna in zadostilna molitev, v šteroj se dava priznanje kršenim pravicam našega kralja i našega preljubčega Gospoda.“

Greh zove po zadoščenji.

Kršitev nraavnoga reda — greh rodi v dūši zavest krivde. Pod težov te zavesti začūti človek potrebo po spravi in zadoščenji. Zakon je slobodno prelomljen, a moč zakona občūti človek kljub tomi nad sebov. Z nenraavnim dejanjom je kršo človek nraavni red, a te zahteva, da se vpostavi, da se njegova kršitev izravna ino njegova moč pali uveljavi. Človek si je z grehom vzeo sam pravico, ki je nema, zato ga zavest krivde žene, da v pokori slobodno da zakoni in nraavnimi redi nazaj, ka njemi je vzeo. V nraavnoj zapovedi oznanja vest glas in voljo najvišjega Zakonodjalca življenja, s punov pravicov zahteva, da se človek ravnaj v svojem življenji po redi, ki ga je On s svojov najvišjov pravicov ino neskončnov razumnostjov postavil. Zato zavest krivde grešnomi človeki očita, da je s svojim dejanjim napravil Gospodi življenja krivico, tajio njegove pravice, i pravičnost tirja, da se krivica popravi tembolje, ar je včinjena Najvišjemi. Potrebo, da za greh zadosti s pokorov, čūti človek že po nraavnom čūti. Krepko pravi Maks Scheler: „Što bi dejao: „Ne zavedam se nikše krivde, zato se mi ne trebe ničesa kesati“ — te bi bio ali bog ali žival. Če tak govori človek, ne ve o bistvi krivde še ničesa.“

Naravno je zato, če je pokora, zadoščavanje pojav, ki ga nahajamo splošno pri človečanstvi. Ne samo zadoščavanji poedincev, tūdi skūpno zadoščavanje družbe se nam razodeva v življenji nraarodov. Papa trdi: Od začetka je bila dejansko priznana potreba splošnoga zadoščanja; ljūdje so se najmre po nraavnom čūti trūdili vtola-

žiti Boga tudi z javnimi daritvami. „Pri vseh narodih srečavamo potrebo po spravi. Imajo temno zavest krivde, ki žene k daritvam . . . molitvam, posti, zdržanji od jela in spolnoga občevanja i. dr., da potolažijo bogove in duhove in si jih páli naklonijo . . . Zanimivo je, da pri mnogih narodih obstoja pravo spovedavanje grehov, spoved (Cathrein).“

Po „Slovenci.“

Misijonska potüvanja.

Misijonska potüvanja so že od nekdaj nevarna. Spomnimo se samo na sv. Pavla, šteri je bio nešetokrat v nevarnosti: na potüvanji po sühoj zemlji i na potüvanji po morji. Nevarnosti so v vsakšoj deželi inačiše.

V severnih ledenih pokrajinah, kde je skoro celo leto pokrajina pokrita s snegom, ne najde misijonar na svojem potüvanji človečih bivališč, kde bi se vstavo i odpočio. Mrzeo veter s snegom i znabiti par severnih psov, šteri vlečejo male sani, to je njegovo sprevodništvo. Mrzlo je včasih tak, ka kaže toplomer 40—50 stopinj C pod ničlov. (Pri nas kaže v največjoj zimi 15—20° pod ničlov.) Vse je potrebno obüti, ar je nevarnost, ka jim zmrznejo tace. Kakša sreča bi bila za misijonare, če bi meli v tej pokrajinaj motorne sani. Kelko menje bi jih zmrznilo na dugoj poti, kelko več dobroga bi napravili. Tudi inačišim nevarnostim bi ležej vujšli. Tak na priliko se je zgodilo, ka so poganski Indijanci zgrabili dva ležečiva misijonara in so jima živima odprli prsi i pojeli njihovi srci. Če bi misijonara mela primerno vozilo, bi se ognola strašnoj smrti. — Tüdi püšpek Grandin je mro prerane smrti zavolo dugoga potüvanja. Bio je že tak blizi namenjenoga kraja, ka je za hip zapazo misijonsko postajo. Od trüjave je pa vseedno zablodo i drügo zajtro so ga najšli zmrznjenoga v logi.

V vročoj Indiji so páli drüge težave na potüvanji. Misijonarka etak popišuje potüvanje misijonarov i misijonark: „Po večmesečnoj vožnji po morji smo nastopili potüvanje po sühom. Kola z vpreženimi jünci so nas vlekla po pokrajini brez potov, prek strmih bregov i prek deročih voda. Ponoči smo počivali pod milim nebom. Ka bi divje zveri pregnali, smo navadno zakürili velki ogenj. Edno noč so nam domačini spokrali nekaj naših potrebščin. Hranili smo se z rižom pa ka so nam misijonarje nastrelali. Ne prvo i ne drügo ne moglo zadostüvati. Liki vse to bi ešče prenesli. Žalostimo se samo, ar so morale zavolo naporne poti in slabe preskrbe 3 misijonske sestre mreti prerane smrti.“

Misijonar iz Južne Afrike pa piše: „Naj kratko označim, s kakšimi težavami smo gradili pive misijonske postaje v našoj pokrajini: L. 1897 nam je küga pobrala vprežno živino in delo je zastalo. L. 1898 so poginili konji, štere smo meli za jahanje. Več časa smo ne mogli obiskati oddaljenejših postaj. L. 1903 sta se dva misijonara smrtno ponesrečila na potüvanji v Okavango. V letih 1908/9 so opet mrlí 3 misijonari na ravno istom potüvanji. L. 1925 pa eden misijonar na potüvanji v deželo Ovambo. — Žeja i vročina sta naši strašni sovražnici. Če so strüge rek sühe, ne samo, ka trpimo žejo, liki se zdiga silen prah, če vozimo po njih. To pa moramo. Drüge poti nej. Če je pa deževno, je pa vsa pokrajina edna

velka močvara, štero si ravno tak malo želemo, kak izšušeno zemljo. Trešlika i divji rodovi so že premnogim misijonarom skopali prerani grob v tujoj zemlji. Poseben strah misijonarov na potüvanjih so divji psi, leopardi i levi. Težave so tüdi z domačimi vozniki. Strašno je potüvati skoz püščavo. Če što na takšem potüvanji zbetaže eli se kakša drüga telovna nesreča pripeti, — odkod naj pozovejo zdravnika? Takše strašne dogodke je mogoče razmiti samo, če jih človek doživi.

Zato so začnoli misijonari misliti na nove iznajdbe, kak na avtomobile, motorne ladje i tüdi na zrakoplove i tüdi te moderne pridobitve človečega duha postaviti v to, ka služijo Bogi. Osnovalo se je že velko društvo, štero zbira dare, ka lahko poskrbi najbolje potrebnim misijonskim pokrajinam edne eli več vrst novih vozil. Najbole delaven voditeo v tom društvu je misijonar Šulte na Nemškom. Bio je v svetovni vojski kak pilot (brodar zrakoplova). Društvo je že nakupilo dosta avtomobilov i celo zrakoplov i motorne ladje i jih poslalo v misijone. Če Bog da, bomo letošjo zimo, tüdi pri nas zbirali male dare v te zvišene namene.

Neposredne dače.

Neposredna dača je 1) na dohodek od zemljišč (zemljarina), 2) na dohodek od zgradb (zgrađarina), 3) na dohodek od podjetij, obratov i samostalnih pozvanj (pridobnina), 4) na rente (rentnina), 5) na dobiček podjetij, zavezanih javnemi polaganji računov (drüžbeni davek) i 6) na dohodek od nesamostalnoga dela i pozvanja (uslužbenski davek).

1. Dače na dohodek od zemljišč

je zavezano vsako zemljišče, štero se kmetijsko ukorišča (nüca) ali se da kmetijsko ukoriščati.

Davek se odmerja po katastrskom čistom dohodki.

Katastrski dohodek se zračuna po površini, po vrsti obdelavanja (kulturi) i kakovosti zemljišča. Katastrski čisti dohodek je vrednost srednjega donosa zemlje. Srednji donos je pa vrednost pridelkov, štero dosegnemo v ednom hektari ali na ednom orali (plüg) zemlje, či odbijemo redne gospodarske stroške. Stroški so: stroški za vse vrste v prežnih i ročnih gospodarskih del za pripravlanje zemljišča, za setev, žetev, stroški za gnojenje, za semen i t. d.

Vsa zemljišča se delijo po vrsti obdelavanja: 1) na njive, 2) na ograde i sadovnjake, 3) na gorice, 4) na travnike, 5) na pašnike i planine, 6) na šume i 7) na trstičja, močvare, ribnjeke i jezera. Vsaka teh vrst se deli po kakovosti zemljišča največ na osem razredov.

Katastrski čisti dohodek se ugotovi po skupinah srezov. Se razglasi v vsakoj občini. Od dneva razglosa se smejo vložiti v 15 dneh pritožbe na komisijo za ugotovitev dohodka od zemljišč.

Za davek za dohodek od zemljišč se plačüjeta :

1. osnovni davek. Določi se, kda se ugotovi čisti katastrski dohodek zemljišč za vso državo,

2. dopolnilni davek po vsoti sküpnoga katastrskega čistoga dohodka. Dopolnilni davek znaša :

prek	1.000	Din. do	2.000	Din.	2 ⁰ / ₀
"	2.000	" "	3.000	"	3 ⁰ / ₀
"	3.000	" "	4.000	"	4 ⁰ / ₀
"	4.000	" "	5.000	"	5 ⁰ / ₀
"	5.000	" "	6.000	"	6 ⁰ / ₀
"	6.000	" "	7.000	"	7 ⁰ / ₀
"	7.000	" "	8.000	"	8 ⁰ / ₀
"	8.000	" "	10.000	"	9 ⁰ / ₀
"	10.000	" "	12.000	"	10 ⁰ / ₀
"	12.000	" "	15.000	"	11 ⁰ / ₀

Na skupni katastrski dohodek, štiri ne presega 1000 din, se dopolnilni davek ne nalaga.

Dokeč se prvokrat ne odmeri dača po novom zakonu, se pobira dača na dohodek od zemljišč v višini davčnega predpisa za leto 1928.

2. Dači na dohodek od zgradb

so zavezane vse zgradbe na suhom ali na vodi, ne gledeč na material, iz šteroga je zgrajena. Za zgradbe se ne vzemajo: mlini pri potokih, ladje, šatori iz platna, vozovi vrejeni za prebivanje.

Pri hišah, štete so vu najem oddane, se davek računa za pogojeno arendo, odbiti se pa morajo stroški za vzdrževanje, upravo i amortizacijo hiše. To se računa po vesnicah 30⁰/₀. Pri hišah, štete so ne dane v najem, se vzeme letna najemnina, šteta se plačuje za najbližje spodobno stanovanje.

Kak davek na dohodek od zgradb se plačuje :

1. Osnovni davek z 12⁰/₀, to je 12 Din. od 100 Din.
2. dopolnilni davek od prvih začetih 10.000 Din. 2⁰/₀
 " prihod. " 10.000 " 4⁰/₀
 " " " 10.000 " 6⁰/₀

Za nove hiše na mesto osnovnoga i dopolnilnoga davka se plača 3⁰/₀. Ta davčna olajšava se daje v krajih pod 50.000 prebivalci za 10 let.

Pravica do olajšave se pridobi s posebnov prošnjov, šteta se mora vložiti pri pristojnom davčnom oblastvi prve stopnje.

3. Dača na dohodek od podjetij, obratov i pozvanj plačajo

v I. skü p i n i

trgovci, industrijalci, banke, lekarne, hoteli, kavarne, gostilne, lov,

v II. skü p i n i

odvetniki, zdravniki, inženerje, merilci, veterinarje, trgovinski potniki i zakotni pisarje, babice, goslarje, obrtniki,

v III. skü p i n i

pozvanja oseb, ki so samostalno drü gim na službo, za odškodnino, z izključno ali pretežno vporabo lastne telovne moči.

Te dače ne plačujejo med drü gimi hišni obrt pri onih, ki ga opravljajo samo s svojimi domačimi, kmetijski sezonski delavci, pa tü di telovni delavci nad 65 let starosti. Arende pri arendašaj zemljišč, v kakšnojkoli formi, če obdelavajo zakupljeno zemljišče sami.

Kak dačo plačujejo od čistih dohodkov v I. skü p i n i 10⁰/₀
 v II. skü p i n i 6⁰/₀
 v III. skü p i n i 4⁰/₀

Plačajo tudi dopolnilno dačo i to :

do 10.000 Din.	2 ⁰ / ₀
prek 10.000 „ do 20.000 Din.	2·5 ³ / ₄
„ 20.000 „ „ 30.000 „	3 ⁰ / ₀

4. Dača na rente

plačajo obresti (interesi) i rente od obveznic države, obresti od vseh drugih posojil i terjatev, obresti od hranilnih vlog, najemnine i zakupnine. Če se ide za zakup (arenda) zemljišča, plačuje zakupodajnik na ves presežek zakupnine davek na rente poleg davka na dohodek od zemljišč.

Od kosmatoga dohodka se morajo odbiti pri imovinskih predmetih (kak arenda) stroški za upravo in vzdrževanje predmetov.

Kak dača se plačuje 1) pri obrestih od hranilnih vlog 8⁰/₀, 2) pri ostalih obrestih ino rentah 15⁰/₀.

5. Dača na dobiček podjetij,

zavezanih javnomi polaganji računov plačajo delniške družbe, zadruge, zavarovalne družbe i hranilnice.

6. Dačo na dohodek od nesamostalnega dela i pozvanja

plačajo vsi, ki majo plače, doklade na plače, honorare, nagrade, remuncracije, tantieme, sejne i dežurne dnevnicke, izpitne takse, štolarine, pokojnine, podpore, oskrbnino.

To dačo plačujejo duhovniki i kantori za štolnino ino za prejemke vu naravi tak zvana zbirca. Stanüvanje se računa vu penezaj: 1) 1 soba i kuhinja 900 Din, 2) 2 sobi i kuhinja 1350 Din. 3) 3 sobe i kuhinja 1800 Din. Pšenica za metercent 250 Din, rž (žito) za q. 200 Din, kukorica za q. 220 Din, vino za l. 2 Din, drva za m³ 75 Din itd.

Te dače ne plačujejo med drugimi kmetijski delavci i služabniki. Ne plačajo oni, šterim dohodek na mesec ne preseže 400 Din, i poleg toga za vsako zakonsko dete do 18 let, po 100 Din. na mesec.

Lestvica dače za mesečne dohodke.

Stopnja	Davek Din.	Brez dece od do	Število dece					
			1	2	3	4	5	6
			od do	od do	od do	od do	od do	od do
1	4	600	700	800	900	1000	1100	1200
2	6	601-700	701-800	801-900	901-1000	1001-1100	1101-1200	1201-1300

Ki ne ma dece, od mesečne plače 600 Din. plača dače 4 Din, ravno tak, kak on, ki ma mesečno 1200 Din, nego ma tudi 6 dece.

Za tantieme, nagrade, dnevnicke se plača do 1000 Din. 4⁰/₀

prek 1000 „ do 2000	5 „
„ 2000 „ do 3000	6 „
„ 3000 „ do 4000	7 „
„ 4000 „ do 5000	8 „

Vsakši, ki ma dohodek od nesamostalnoga dela i pozvanja, ne glede na njegovo višino, mora nabaviti pred začetkom koledarskoga leta, vsakojački

pa pred vstopom v službo, od svojega občinskega oblastva davčno knjižico, v štero zapiše občinsko oblastvo njegovo ime, kak tudi imena i leta starosti dece. Knjižice izdaja občinsko oblastvo za nabavno ceno brez druge odškodnine. V to knjižico zapiše delodajalec vsa izplačila, kak tudi odtegljaj davka pa potrdi njegovo točnost s svojeročnim podpisom.

Nikaj novoga je, da je dvoji davek: osnovni i dopolnilni davek. Osnovni davek vsaki plača, dopolnilni davek se pa začne pri zemlji prek 1000 Din katasterskega čistoga dohodka. Na dopolnilni davek od zemlje, hiš, od podjetij, obratov i pozvanj, se ne sme nalagati nikšega samoupravna doklada. Na davek na dohodek od nesamostalnoga dela se ne smejo nalagati samoupravne doklade do 4000 Din. mesečne plače. Nagrade, tantieme, dnevnice so zavezane samoupravnim dokladam, ar se pojavljajo zdaj pa zdaj i neso določene s stalnov letnov ali mesečnov plačov.

Pobiranje dače po tom zakoni (objavljen v Uradnem listi 15. III. 1928) se mora vršiti od dne 1. jan. 1929. Od dohodka od nesamostalnega dela se plačuje od 1. apr. 1928. (Objavljen je pravilnik v uradnom listi 31. III. 1928).

Veliki Dolenci.

K.

Sveto Pismo.

Znamo, da je naš Gospod Jezuš tri leta včio. Nikaj je ne piso. Kda je v nebesa odišo, je pravo apoštolom, naj idejo po celom sveti, naj včijo vse narode i naj je krstijo. Svojim apoštolom je dao zapoved, naj včijo, ne pa naj pišejo. Pa so apoštolje včili. Ništerni so pa navuk Jezušov — ne celoga — popisali, to se zove evangeliom. Znamo vsi, da štirje evangeliomi so: Sv. Mataja, Marka, Lukača i Janoša. Ništerni apoštolje so pisma poslali krščanskim občinam, to so pisma sv. Pavla, Petra. To je iz vekšega Sveto pismo novoga zakona. V Starom Zakoni so knjige Mojzešove, knjiga sodnikov, kralov i prorokov.

Jezušov navuk je ne celi popisani vu Svetom pismi. Ka je ne popisano bilo, se zove sveto poročilo. Od vüst do vüst je šlo, od Gospoda Jezuša do apoštolov, od apoštolov do njihovih vučenikov.

Te vi dve vretini Kristušovoga navuka: Sveto Pismo i sveto poročilo je zavüpano na Matercerkev. Ona vči i ona razlaga. Mi smo pa dužni njo posluhšati i njoj pokorni biti.

Zdaj je pitanje, je li mi slobodno čtemo Sveto pismo. Odgovor vam dam, da slobodno čtemo. Nego tak moramo razlagati, kak Matí Cerkev razlaga. Ona je že do dve jezero let stara, mela je svete lüdi, njo vodi sveti Düh, mi smo pa komaj 50--60 let stari. Na konci nikaj ščem ešče povedati: Ne primite v roke luteransko sveto pismo. Sveto pismo, kak vsaka molitvena knjiga mora odobrena biti od cerkvene oblasti. To se vidi na prvih straneh.

Či si ščeš Sv. Pismo kupiti, idi k svojemü düšnomü pastiri, pa ti ga naročijo.

Veliki Dolenci.

K.

JULIJ KONTLER:

Prekmurci.

V Piskerovcih sta živela dva krčmara.

Eden je na zgornjem konci vesi točo vino, drugi na spodnjem. Eden je večkrat pripelal šmarnico, kak pošteno vino, drugi je več šmarnice stočo, kak pravoga vina. To se pravi, ka sta ednakiva bila teva dva junaka v meštiji. Ali . . . samo v meštiji, inachi ne.

Zgornji oštarjaš je sühi bio, kak kazalec na mojej pravoy roki, spodnji pa od popka do hrbta tak šörki, kak dugi od pete do glave.

Zgornjega krčmara je žena komanderala; spodnji, debelak, je sam ravnao pri hiži, kak kakši general v kasarni. Dostokrat se je zgodilo, da je žena, Ana njej je bilo ime, pokleknola pred možom, tak ga je prosila, naj si potere naturo; meo je petero dece, tej mali so tak cvilili okoli oče, kak male žvegle v orglaj, ali zobston je bilo vse, prošnje žene, joč dece, vert Matjaš so ostali pri svojem. Posebno te so kazali svojo trdo glavo, či se je za kakšo dobro tožbo nüdila prilika. Hej, tožba, dragi moji, to je bilo za Matjaša! Obraz se njim je zasveto, kak pun mesec na večernom nebi, če so lejko stopili pred gospoda fiškališa v Lendavi i povedali: „Pokazati njemi moreva, gospod, što sem jaz, Matjaš Debeo, spodnji krčmar v Piskerovcih.“

Pa koga so tožili Matjaš? Mislite, da svoje dužnike, vinske bratce, šteri so koražni, či se vino zapove na stol, ali se skrijejo, či dinare terja krčmar? O ne, dužniki so zavolo Matjaša lejko spali svoje mirno spanje, dužnika ne bi dali fiškališi v roko za celi svet.

Z zgornjim krčmarom so meli Matjaš svoje stalne tožbe; včasih samo edno, včasih po tri naednok, ali vsikdar tak, da sta prle začnola novo tožbo, kak bi vučeni gospodje v varaši to prejšnjo prav pošteno skončali.

Gospod Matjaš i njegov zgornji nepriateo sta plačala pošteno, kaj je casarovo, ali dala sta tüdi gospodom odvetnikom, kaj je po človečoy i božoy postavi — njuvo bilo, ali bole povedano: bi njuvo moglo biti.

Zgornjemi oštarjaši ta velka svaja nikak ne bila po voli. Večkrat je pravo svojoj ženi: „Marjanka, tožba za tožbov, telica za telicov, tak miva lepo na nikoy prideva.“ Ali žena, gospa krčmarica, je ne štela razmiti pametne reči. S pesnicov je vdarila na stol, ali tak, ka so zaplesale od vdarca kupice i komanderala: „Na nikoy ga moreva spraviti, či tüdi na leto trikrat se začne pri našoy hiži velki post!“

Pokvarjeni jeziki pravijo, da bi prej to zgornjo oštarjaško sam gospod Matjaš mogli vzeti za ženo, ali njim se je bole vidla vsigdar mirna i ponizna Ana, zato je zdaj ta velka svaja med njimi. Jaz pa, za svojo osebo lejko povem, da ta naša domovina zagvišno premore tüdi hüjše lüdi, kakši so bili moji krčmarovi v Piskerovcih, ali bole žilavih neprijatelov nikdar.

Gospa Marjanka so meli pameti za sedem ministrov. Od nji bi se lejko včile jalnosti same lisice, takši so bili. Če so kda sveta srečali na cesti spodnjega krčmara, so leteli proti njim, kak dete proti svojoj materi; lübeznive reči so tekle z njuvi vüst, obečali so njim, da ji pozovejo za botra, či njim Bogec ešče kakše dete da. Matjašovi mali so nej mogli priti tak mimo njuve oštarije, ka Marjanka ne bi meli kaj sladkoga za

nedužne male. V cerkvi je žena gornjega krčmara v ednoj klopi sedela z Anov. Ali, da bi kakšno priliko zamudili za tožbo, to pa ne! V največšem mrzi ravno tak, kak v najbolje žgečoj vročini, se je mogeo odpraviti mož Martin k biroviiji, či je krčmarica tak mislila, ka se neprijateo Matjaš lejko stoži. Bilo je, da tri leta zaporedoma na vüzemski ponedlek so v ednom istom robci šli Marjanka k večernicam, in to je velki špot, vsi znamo, ali tudi to jim je ne zmehčalo srca; tožba je šla za tožbov, včasih so oni bili močnejši, včasih Matjašovi; dnes je zgornji krčmar plačao, vütro spodnji, veški pijanci so se do grla nažrli šenkanoga vina dnes pri ednom, vütro pri drugom oštarjaši, ali tožbe so itak tekle, brezi kraja i konca, kak voda teče po Ledavi v süši ravno tak, kak če nas povodenj straši.

Ples pri Matjašovih so razbili pijanci, štere je zobston napojila zgornja krčmarica. Mesec dni sledi pa so iz zgornje krčme zbežali gostje, ar so prišli pri Matjašovih napojeni razbijačje. „Zob za zob“, te poganske jakosti sta se držala oštarjaša v Piskrovcih i samo te sta začnola inači misliti oba verta, kda je v ednom tedni trikrat trkao pri Matjašovih i dva-krat pri Martinovih gospod žekutor.

Tak daleč sta že prišla, da je ednok pred tremi svedoki povedao spodnji oštarjaš sühomü Martini:

— Dečko, meni se tak vidi, da za dva meseca, že sami gospod fiškališ pridejo za krčmara v Piskerovce.

Martin, človek dobroga srca, so razmili, kaj se je s tem povedalo.

— Istino praviš, Matjaš, so djali, ali — žena je kriva.

— Znam, Martin; pri meni tudi. Tvoja tebe vsikdar tira k biroviiji, meni pa moja stara brani, da bi ta šo, tudi te mi brani, kda zagvišno znam — ka dobim . . . Tak je, zato si lejko pripraviva torbo oba.

No, ali ednok se je itak končala ta velka svaja. Topole na visiko zrastejo, ali itak nikdar ne segajo do nebe, tak pravi to naš pregovor. Tak je bilo tudi pri naših oštarjašaj.

Ravno v sredo se je zgodilo, ka sta v Matjašovo krčmo naednok prišla dva gospoda. Te prvi, močen, kak hrast na Goričkom, so bili žekutor; drugi pa lepo, po gospodsko oblečeni mladi človek iz Ljubljane. Oba sta po peneze prišla. Gospod žekutor za fiškališa, mladi gospod pa v imeni ljubljanske banke, pri šteroj so meli Matjaš sekulerano celo svojo verstvo.

Krčmarica Ana so v čarnom gvanti lükali vö iz küjnje i kda so zagledali dva gosta, so jim včasi vujšle skuze. Znali so dobro, ka bi radiva mela oba, to pa ešče bole, ka ne dobi nikaj ne prvi i ne drugi.

— Peneze bi radi meli jeli, gospodje?

— Več jezer dinarov, je odgovoro žekutor.

— Samo sedem sto, — je pristavo mladi gospod, šteri je že odložo svojo ledrno torbico i vidlo se njemi je na obrazi, da bo čakao, če de trbelo do večera, ali brezi tistih 700 dinarov se ga ne rešijo.

— Gospod doktor je lagoji, zakaj njemi ne ste plačali, kak je bilo dogovorjeno. Ve znate, kak je; zdaj je leto, gospoda v tom časi ne vzdrži doma, mora med gore, to pa košta . . .

S prsti je kazao žekutor, da življenje med gorami dosta košta.

— Znam, gospodje, ali ge nega, tam se nemre vzeti.

— Pa ne bo prav, gospod Matjaš . . .

— Znam. Naj bo, kak je boža vola.

— Tristo novih knofov, boter Matjaš, ne gučite tak. Jaz moram dobiti zadnji obrok. Ka pa mislite, naj zgübirn svojo provizijo, zdaj, kda bi jo najbolje potrebüvao? Mislite mogoče, da bom v Ljubljani čepeo v toj vročini samo zato, ar vi ne vete, ka je red? Te zadnji obrok plačajte, pa naj skrbi za vašo hüto v bodočem što šče, našemi zavodi je bilo iz oprakov z vami zadosta.

— Naj se ne čemerijo gospod, je pristavo mirno krčmar. Ne plačam rate, vi pa nemate nikše dužnosti.

Mladi gospodič je poskočo, kak da bi ga kača pičila:

— Da, zavodi je vse edno, on je dobo svoje, ali jaz ne! Jaz do-
bim provizio samo te, če vi plačate tüdi zadnji obrok!

Gospod žekutor je začno razlagati:

— Znete, gospod Matjaš, agenti majo različne pogodbe.

— Razmim. Ali če nemam —

— Morate imeti! Znete, mene eden Prekmurc ne bo meo za norca.
Jaz moram priti do svojih penez.

Krčmari je bilo iz guča zadosta. Najrajši bi prijelo mladoga gospo-
diča za šinjek i ga vrgeo na cesto, ali nesreča je odprla dveri poniznosti
v njegovom srci i rajši je stopo pred dveri, ge je od poletnoga sunca
žario pesek, domači pes pa ležao v senci praznoga lagva, kak da ne bi
bilo sape v njem. Verti vujde pogled proti nosi psa i vidi, kak nadlegüje
njegova zvestoga Pucija zelena müha.

— Ravno tak, kak mene zdaj te ljublanski šmrklavec ...

Puci se je malo streslo i zelena müha je odletela proti jablani.

— Tak je prav, psiček, stira jva neprijatela ... Bridko se nasmeje
krčmar, i skrivoma, naj nišče ne vidi, si je zbrisao iz oči edno debelo
skuzo.

Starejši kmet v raztrganom gvanti je stao pred njim.

— Hvaljen bodi — — —

Rdeči val krvi je vdaro oštarjaši v obraz. Bolelo ga je, da je nekaj
itak vido skuzo na njegovom obrazi.

— Kupico vina mi daš, Matjaš.

Obrno se je brez reči i postavio pijačo pred gosta, šteri se je skoro
skrio v kmičnom koti krčme.

— Gospod Matjaš, se je repenčo mladenec iz Ljubljane, pa si zpo-
sodite teliko, keliko bo zadosta zame.

Raztrgani kmet je obrno vüja proti mladenci i poslušao. Njemi ne
sme vujti niti edna reč.

— Če ščete, tri dni bom sedo v vašoj gostilni, ali brez penez ne
idem vkraj!

Gospod žekutor je poklonckao na glaž.

— Šče politra mi dajte gospod Matjaš.

Krčmarica je prinesla iz küjnje jüžino, narezane kolbase, malo lüka,
zemle. Tak je hodila, kak kakša ledena senca.

Raztrganomi kmeti v koti so se zmračile oči.

— Tak je gospod, če plačam vse duge, mi ešče ostane kakši 3000
dinarov, to je vse, niti pare več. Zato tak mislim, boše bo, či od gospoda
fiškališa prosite zadnjo rato, ar njuvo je sekulerano, ne moje. Pokeč je
moje bilo, sem znao, kaj je moja dužnost.

— Mož je rečljiv, se je norčaro mladeneč. Menje gučati, gospod i plačati. 700 din, svoje dinarce bi rad vido!

Kmet v razdrapanom gvanti je potihoma zružo po stoli:

— Matjaš! —

Krčmar je stopo bliže, gospodiča je pa püsto brez odgovora.

— Daj njemi, je pravo kmet, ali tak po tiho, ka drügi, (niti žena Ana, pa je bila čisto blüzi,) so ne čüli, ka guči.

— Rad bi plačao, samo da se ga rešim. Pa nemrem.

— Probaj, kaj pa, če ti što posodi.

Krčmar je samo z glavov kazao, da nešče prositi od nikoga.

— Sedem sto dinarov ti jaz tüdi spravim . . .

— Škoda za trüd Ivan, ne bi mogoé priti do svoji penez.

Mladi gospodič iz Ljubljane je na edna vüja poslušao, ka mata teva povedati za njegovim hrbtom. Skočo je k stoli;

— Moje ime je Lepšič.

— Bog živi! Meni pa po domače samo tak pravijo, ka Cotašov. Cotašov Ivan.

— Vi ste pravili, da spravite tomi — gospodi peneze?

— Nekaj takšega je bilo.

— Liter vina vam plačam, če se potrüdite, da kim prle dobim to, ka mi ide.

Ivani je vujšeo mali smehek:

— To se tüdi lejko zgodi. Znajo, gospod, da je pesja vročina tam vöni, tü notri (proti guti je kazao,) pa ešče vekša.

Mladeneč iz Ljubljane je z očmi iskao vertinjo:

— Liter nama dajte gopa!

On sam, mladi gospodič iz Ljubljane je natočo kupice.

— Zdravo!

— Bog živi!

— Ne tak, očka. „Zdravo!“ pravimo po slovensko.

Cotašov se samo smejejo pod mustači:

— Pa naj bo po slovenskom: *Hvaljen bodi Jezuš Kristuš!*

Gospod žekutor bi tüdi radi zvedili, ka se godi pri stoli tam v kmičnom koti. Prijeli so svoj — politerček, kupico — i stopili bliže:

— Fest dečki so ti Prekmurci, jeli prijateo?

Samo malo trdoglavi so.

— Prav majo gospod, je pristavo krčmar Matjaš, trdoglavi smo.

— Ali mejkoga srca, je šlo Ivani z vüst.

— Bomo že vidili. Kda mi spravite moje dinarce . . .

— Prav pravijo gospod.

Cotašov se obrne proti oštarjaši:

— Ešče dnes more biti?

— Če hitreje spravite moje peneze, več bote meli za pijačo.

— Razmim gospod.

Prime Ivan krčmara za laket in pravi:

— Dva glaža kisele vode mi daš Matjaš.

Brezi praznih kant ti nemrem dati. Vej tak znaš, kak sva se pogodila z gornjim oštarjašom. Brezi praznih kant ne da vode ne on, ne jaz.

— Püsti kante Matjaš. Prle pridem s penezi.

Obrne se proti gospodoma:

— Vi ste svedoki gospodje, da sem dužen z dvema praznima glažoma. I odišejo je.

Istina, krčmari to delo nikak ne bilo po volji, ali ka bi delao? Pe-neze njemi je obečao. Ka bi se s takšim človekom štūkao za dve praznivi kanti?

Gospod žekutor so se postavili na noge i z jako uradnim obrazom pitali:

— Kak pa zdaj narediva, stric Matjaš? Znete, gospod je lagoji.

— Dober tanač mi morejo dati gospod.

— Sezna, da ga dobite, ali ne vem kak bo, ar znate, kak je pri go-spodu. Plačati trebe.

Krčmar napuni prazno kanto i jo postavi pred gospoda:

— Oni so dobroga srca, lejko mi ešče pomorejo.

Lepe pisane pene je vrglo vino, kak je teklo v žekutorovo kupico.

— To jaz plačam... Za njuve trude.

— Že prav, stric Matjaš, ali, znate, ne vem kak bo. Znete, jaz sem dober človek ali služba je služba. Rabelj tüdi ljübi obsojenca, ali itak ga obesü. Mora!

Krčmar je prikimao, da razmi. Po istini je pa na to mislo, ka je rabelj itak vekši dobrotnik lüdi, kak vsi žekutorje vküper. Rabelj samo z razbójniki ima opravilo, žekutor — pa tüdi poštene lüdi meče na cesto.

Mladi Ljubljčan se je šengaro:

— Vi i rabelj bi mogla pravzaprav vküp hoditi. Vi bi jemali ljudem premoženje, on pa taki življenje.

— I z nami bi mogo hoditi zmirom bar eden agent, — šteroga bi obesili, naj vidi obsojenec, da to hitro ide...

Reč za rečjov i samo zato sta se ne svadila, ar je gospod žekutor pobrao svoja pisma i odišejo brezi toga, ka bi komi povedao zbogom.

Seo je na potač, zavrto potače, ne gledao na levo, ne na desno, pokeč je ne prišeo do Martinove oštarije.

Gospa Marjanka so bili ravno v krčmi i se štükali z Ivanom:

— Brezi glažov ti je dao?

— Brezi glažov, če ti pravim.

— Pred svedoki?

— Pred dvema svedokoma.

Zdaj je postavio žekutor potač pred dveri i zato se je obrno Ivan proti novomi gosti:

— Gospod tüdi posvedočijo, ka istino gučim.

Marjanki je nikak ne bilo po volji, da te velki gospod hodijo okoli njuve hiže, ali — ščeš, neščeš, lepi obraz so mogli kazati.

— Brez skrbi gospa, je kričao že od dver žekutor, *samo kak gost prihajam...*

I na šörko je odpro vüsta, tak se je smejao.

— Oni morejo posvedočiti, ka sem brezi kant dobo dva glaža ki-sele vode.

Gost je prikimao, ka prej istina.

— Ve tisti agent iz Ljubljane tüdi zna!

Krčmarici Marjanki je velki kamen spadno s srca. Kak kakša mlada devica se je vrtela, sükala okoli gostov, prinesla je za gospoda politra

vina, — vej znajo, z njuvoga lagviča, — točila je i voščila od veselja obej dlani, da je koža žarela, kak na ognji.

— Naj se sedejo gospod! Jako nas veseli, če nas pridejo kaj pogledat. Mislila sem, ka ji dnes nede k nam.

Tekle so reči iz ženske, kak voda pod mlinsko kolo; zdaj to, sledi ono je zvedavala. Dve velki skuzi je zbrisala z oči, da je zvedila, ka Matjašovi nemajo več, či ešče kakši 3000 dinarov vrednošče. Malo sledi pa je zajuvkala, ar znala je, ka za tri dni dosegne vse to, kaj je tak žmetno čakala njena gizdava glava.

— Samo 3000 dinarov vrednošče ma, pravijo gospod?

— On sam je pravo.

— Potem vütro lejko gospod fiškališ začnejo točiti v njuvoj krčmi vino.

Oba moškiva sta začüdeno gledala.

Ona pa, ednok v svojem življenji, je ne mogla držati reči; kak veselo pesem je vrgla moškima pod nos:

— Za brezi kante dano vodo ga zatožim. 700 dinarov za agenta njemi dam sama, *ali samo na dva dni*, pa bo križi—boži. Gospod „Matjaš Debeo“ do lejko šli po petli!

Kmet pri stoli je ešče ne razmo, zakoj se ide!

— Zakaj bi ga tožila za volo vode?

— Zato, ar sva se pogodila, šteri brezi kante da vodo, tisti drugomi 2000 dinarov plača za škodo. Tak mi je podpisao. Inači bi nam ljudje zatajili vse odnešene kante.

— Manka, to delo se mi nikak ne dopadne. Zakaj si ravno mene poslala po to vodo? Nikdar mi ne odpüsti, ka sem ga pomagao na nikoj spraviti.

Ženska se je smejala, tak, ka so se ji vidli vsi zobje:

— Zato sem ravno vas poslala, ar znam, či nikomi ne, ali vam itak da!

Zdaj se je že stari Cotaš tüdi smejao. Ali globoko v srci je jokao. Vido je Matjašove: Ano, petere dece, — lačne, bose, cotave, kak idejo po prašnoj cesti brez vsake vrednošče, — ta po sveti. Vido je žalostne oči nedužnih malih, kak nemilo gledajo mimo idoče i prosijo dar v božem imeni. Düšnavest njemi je trgala preprosto kmečko srce i čüto je, ka bi najrajši zatülo od velikih bolečin. Glavo je naslono v levo prgišče i kazao, da je dobre vole:

— Daš njim 700 za sekuracijo?

— Dam, ali v petek mi more nazaj dati, tak napravite pismo.

— Tak bo. V petek ti more nazaj dati.

— Či ne plača, ga zatožim.

— Dobro, če do petka ne plača, ga lejko zatožiš.

— Šče obresti vam naj plača! so segli vmes gospod žekutor.

— Lejko, Manka, če ti je vola. Petdeset dinarov na tri dni.

— Več, gospa, sto zahtevajte!

Krčmarica je v glavi računala:

— Za kante dve jezerki; za stroške dve stotki; 700 novoga duga.

Od tri jezerke ravno stotka ostane.

Prijela je Ivana za rame:

— Stotko za intereš, razmite Ivan?!

Starec v raztrganoj obleki se samo smeje i prikima:

— Tak bo, kak praviš.

Kda je oštarjaš Martin prišeo z njiv, je nikak ne razmo, zakaj je tak jako zadovolna njegova žena. Vido je gospoda žekutora, — ravno z mrzlov svinskov pečenkov so meli opravila, vido Ivana, kak so točili i v levoj roki stiskali debeli cigar, šteroga njim je za kaporo dao ljubljanski gospodič.

— Prisedite, oča Martin!

— Na, pij!

Puno kupico so njemi ponūjali Ivan.

— Dnes smo ga dobro naredili, jeli, boter Ivan? Opet nova tožba, Debelak bo meo pali zadosta...

— Krčmarica pride iz kūjnje, kazalec na desnoj roki zdigne vujškar, pa začne:

— Martin, k biroviji boš se pelao! Razmiš, ne ideš peški, s kočijov boš se pelao. Zatožiš ga božnjaka tak, ka njemi streho tūdi odajo nad glavov.

— Koga bi pali tožo?

— Spodnjega, gospod Martin, je pomagao žekutor.

— Nemam nikšega zroka, da bi ga tožo. —

— Ka pa te dve kantii? To je nikaj? se je čemerila žena. Gospod nama bodo za svedoka, ka je Debeli brezi glažov dao kiselo vodo.

— To je Matjaš nikdar ne napravo.

— Meni je dao.

— Tebi, Ivan?

— Tvoja žena me je poslala, naj idem po vodo. Istina, sledi je povedala, ravno zato mene, ar je znala, ka drugomi Matjaš brezi kant itak ne da.

Krčmari so se zasvetile oči:

— Mrcina brez srca!

Gospod žekutor so nikak ne mogli razmiti, kaj ma te sūhi krčmar proti svojoj ženi. Njej je šteo pomagati:

— Znete, gospod Martin, tožbo bote meli, plačati bo vam mogo 2000 din.

— Dve jezerki nama, ar se je ne držao kontraktuša; dve stotki za stroškov i potem križiboži. Naj mi ne zamerijo gospod žekutor, pojūtri sami gospod fiškališ lejko pridejo šmarnico točit v spodnjo krčmo. To sem štela i to sem dosegnola.

Gospodi žekutori so se svetile oči. Sam proti sebi je mrmrao:

— To vam je ženska...! Takša baba bi bila za mene.

I gledao je za njov, kak je stopala z gizdavimi stopaji proti kūjnji. Skoz pune kupice je gledao za njov i pravo:

— Presneta ženska... Ali mož je bedak.

Nikak je ne razmo naši lūdij. Znao je, da sta si krčmara smrtna neprijatelja, ali on je mislo, da za volo — haska. Eden bi rad premagao drugoga, da bi tem već zaslužo sam. To je dnes den navaden boj, tomi se pravi — konkurenca. Zgornji je ostao v boji močnejši, on se zdaj lejko smeje. Če bi spodnji zmagao, on je trdi dečko, on bi se zagvišno smejao i od veselja dao nikelko litrov vina prijatelom za — aldomaš. Te

sühi bedak pa na mesto, ka bi se veselio, skoro joče i najrajši bi z batom šo za ženov v künjo. Edina krčmarica se je dopadnola gospodi žekutori, ar se je znala bojüvati, ar je znala zmagati i ar se je iz srca veselila svojoj težkoj zmagi . . .

Kak slepec na pisanom travniki, tak je blodo žekutor med našimi, je ne mogeo viditi, da oba moškiva ravno tak, kak ženska sama, to je, da vsi trije trepečejo pod pritiskom velke bolečine, štera je napunila njuvo srce. Ivani se je smilila družina spodnjega krčmara i kak žareči ogenj ga je peklo, ka je ravno on tisti, šteri je pomagao vzeti tem siromakom zadnjivi jezerki z rok. Bolelo ga je, ka je ravno edna ženska, ka to, či ravno stokrat pametna, ali itak ženska spravila njemi to sramoto. Düša krčmara se je jokala, ar je s svojev preprostov pametjov čüto, ka je zmagao greh i da je v blato potlačena pravica. Pozabo je vse svoje poti k gospodom v mesto; vse reči, s šterimi ga je v razburjenosti zbantüvao spodnji krčmar: pozabo je vse jezerke, štere je potrošo za volo tožarenja, ali kak svetlo sunce je žarilo pred njegovimi očmi, ka so ga meli za slepo šker, ka je pomagao, naj zmaga greh i ne pravica. Spominjao se je na svoja mlada leta, na on den, kda je prvokrat povedao svojoj denešnjoj ženi, ka bi jo vzeo na ženo. Nikaj se je ne veselila, gledala je proti spodnjemi konci vesi, s skuzami puna žalosti je trepetala v njeni očaj i pravila: „Vzemem te Martin, če boš ti tüdi oštarjaš.“ Samo zdaj je čüto, ka je tihinca meo poleg sebe duga leta, ka je samo oštarjaš bio svojoj ženi i ne — mož. Kaj pa Marjanka? Pod njenim veselim obrazom je tüdi trepetalo i jokalo srce. Že v mladi letaj sta se dobro poznala s spodnjim krčmarom. On je bio prvi dečko v vesi. Debelovi so meli najlepšo kmetijo v Piskerovcih. Ali . . . i tü se je začnola njuva nesreča, Matjaš je že v šoli pokazao, da je nikak trde glave. Gospod stari školnik so dosta nevole meli z njim, ali zmehčati so ga itak ne mogli. Bili so ga, zaprli so ga, vzeli so njemi za obed dani krüjek, ali on je ostao itak pri svojem, njegovo naturo so nikdar ne mogli potreti. Peneze je dobo za pero, za klabajs, ali on je rajši žemlo küpo i jo razdelo svojim pajdašom. Pravili so njemi, da tak nesme, ali drügi den je itak ešče kaj hüjšega tüdi napravo, raztalao je vse svoje kepce z molitvenika drüгим i smejao se je, ar so njegovi prijateli meli veselje. Veselje napraviti drüгим, naj košta, ka košta, to je bila najvekša slaboš mladoga Martina. Žalosten obraz drüghil ga je mantrao i sam ne znao, ka je njegovo edino veselje, če same tak vesele i zadovolne obraze vidi okoli sebe, kakši je bio on. Ana tüdi nikdar ne bi bila njegova žena, če že v šoli ne bi mela vsikdar tak žalosten obrazek. Meo je med svojimi kepci v molitvenoj knjigi edno sliko, štera je kazala ravno tak žalostno devico, kakša je bila njegova žena Ana. To sliko je skrivoma potisno v njeno knjigo i pazo, ka bo, če jo deklina ovara. Vido je, ka je nepopisno veselje prišlo v njeni žalostni obrazek i da je to veselje vsikdar pozlatilo te obraz, če nej je on, že starejši dečko, kakšo reč povedao. Pitao jo je večkrat: „Ana, zakaj si ti vsikdar tak žalostna?“ Odgovorila je: „Zato Matjaš, ka bi lepše bilo tvoje veselje.“ „I zakaj si včas vesela, če ti jaz samo edno reč povem?“ „Zato, Matjaš“ je pravila deklina — „ar so meni vse tvoje reči tak lepe, kak kepec, šteroga si mi skrio v knjigo, pred petimi leti.“ Iz srca je tekla vsaka njena reč, kak voda vretine iz zemle, brezi vsake grešne misli, brezi vsakoga slaboga namena. Na ščipkov grm posija spro-

toletno sunce i grm razcvete, Ani je povedao mladenec Matjaš kakšo lepo reč i njeni odgovori so bili, kak cvet na ščipkovom grmi. Anini stariši so ne bili bogati, ali to je ne gledao Matjaš. Gledao je samo na njeni mili obrazek, šteri se je žario od radosti — če ž njim guči. No, tak je bilo, zato sta se vzela z Anov, proti voli starišov i proti voli Marjanke, štera je od bogate hiže bila doma.

Glejte ga, skoro pozabim, ka je ednok Marjanka sama povedala Matjaši v oči, ka samo njo mora vzeti, ali nikoga. „Pa zakaj?“ je pitao dečko. „Zato, ar to jaz š č e m.“ S tem je pokvarila vse. Ar z lepor reč-jov bi lejko dosegla dosta, ali s tem, ka je svojo trdo volo postavila proti Matjašovej, je zgubila vse. Nikdar ne bom pravo, ka bi Marjanka pokvarjeno dūšo nosila v sebi, ne, samo jako trde vole je bila. Takša, kak zakon, šteri ne pozna nikše mejkobe, ne pita prvič: zakaj si to i to napravo, nego: *ka si napravo?* Mela je boži dar, ka do skrajnosti žene vsako miseo i pokaže, da ne drūgi, nego ona je mela prav. Kak zdaj Matjaši. Pokazala njemi je, da je ona močnejša, da ga je premagala, da je tista žalostna senca, njena žena, slabič proti njej. I mislite, ka jo je veselila nesreča Debelove družine? Ne. Veselje je samo za volo moža kazala, zato, naj te ne vidi, kakša rana boli njeno srce, zakaj njej more služiti kak slepa šker, hoditi od biroviye, od gospoda fiškališa do fiškališa. Pokriti je štela s svojim zvūnešnjim veseljem, da je njej Martin samo krčmar i ne mož.

Zdaj je Ana sama bila s svojimi misli v sobici, odprla omar, vzela iz njega 700 dinarov, pozvala Ivana i njim peneze dala v roko:

— Odneste je, naj plača srmaček sekuracijo, ka pa či njemi dobro pride . . .

— I pismo ti naj prinesem, ka za tri dni more plačati?

— Takše pismo mi morete prinesiti Ivan.

— I sto dinarov intereša naj plača za tri dni, to tūdi naj v pismu stoji?

Tūdi, Ivan, tak, kak sem v sobi povedala.

Stari kmet se je seo i globoko pogledao ženski v oči:

— Povej mi Marjanka, ka želiš ešče od mene?

Kak divje strele z oblakov, tak so pokale te reči starca proti ženski. Zvenelo je iz njih, da je zbantūvani, da je žalosten, da je počitka potreben.

— Ešče edno bi želela, stric, to, da bi zvedli, za kelko je sekulerana Matjašova hiža.

— To ti lejko povem, za *dvakrat telko, kelko je vredna.*

— I kelko duga ma Matjaš?

— *Samo telko, kelko je hiža po istini vredna.*

Veselje blaženih je sedelo na obrazi ženske. Prosila je starca, naj ide, naj nese peneze.

— Zato, da bi ga ščista na nikoj spravo?

Ženska se je globoko nagnola, njena vūsta so se skoro zarila v starčova vūja i tak je zašepetnola:

— *Ne, Ivan, zato, da bi njim pomagali . . .*

— Ne, lažeš, ženska?

— Na srce je pritisnola roko:

— Tak mi Bog pomagaj!

. . . Tretji den po tom dogodki sta se spodnji krčmar i žena odpelala v mesto k gospodi fiškališi. Gospod so bili strašno „lagoji“, kak je to že poštüvani gospod žekutor naprej povedao i djali so :

— Stric, zdaj pa ne dale. Zglasi se boben. Mam dve novivi tožbi proti vam i meni se vidi, da bo dobiček ešče pokrio stroške.

— Naj se zgodi boža vola, je pristavo krčmar i pogledao ženi Ani v obraz.

Mislo je, da se zdaj začne samo joč, da se žena vrže na kolena pred gospodom i tak bo prosila milosti. Pa ne to, drugo se je zgodilo. Žena je stala poleg njega, hrast pri od strele razbiti vrbi, vdanost v božo volo je gučala iz njenih oči ; smejala se je, kak tisti den, kda je Matjašov kepec najšla v svojoj knigi i mož je čüto, vrba, on, že nema več sence, ali njüve male itak ne vužge žareče sunce življenja, ar poleg njega stoji hrast, žena. Čüto je, da začneta novo sprotoletje, novo življenje.

Gospod fiškališ so se tüdi bojali od toga prizora; oni sami so tüdi na kaj hüjšega mislili i ravno zato so s šegavim smehljajom pravili:

— Brez skrbi, stric Matjaš. Bo že rodila ta naša domača grüda kaj krüha tüdi za vas. Kakšo državno službico vam damo. Mi, demokrati, smo dobrog srca!

— Hvala lepa gospod.

Vučeni gospod so s prsti bobnjali po stoli :

— Ali, znate ka, prijatela? — inači napravimo: Gostilno i vse drugo küpim jaz in vidva bota m o j a krčmara . . .

Pogledao je na žensko. Ali ona je mrzla bila, kak led.

— Vam ne po voli, gospa?

— Ne, gospod. Moj Matjaš ne vzeme več literskoga glaža v roko. Jaz motiko, on plüg, to bo naše. Od zemle sva prišla, k zemli ideva nazaj, tam je boži blagoslov.

Mož, od nesreče razbita vrba, se je obrno proti svojoj ženi. Od njegovoga pogleda se je pali pokazalo zadovoljstvo na Aninom obrazi, roka v roki, tak sta prišla vö iz pisarne vučenoga gospoda; zlato sunce je svetilo po novoj poti, na štero sta stopila, po poti, nazaj k toj našoj sladkoj lübezni, k domačoj zemli. Pomlajena i močniva sta bila oba, čütila sta v zraki, kak diši pokošena trava, gledala sta mirno plavajoče oblake na visokom nebi.

— Dež bo Ana, je djao mož, hvala Bogi, ne napravi nama nikaj škode, seno je že pod strehov.

Kak rdeči rak, s takšim obrazom je bežao proti stubam gospod žekutor. Komaj jiva je spoznao. Komaj je mogeo dati kakšo razumlivo reč od sebe :

— Boter Matjaš, šče ne vete?

Matjaš ga čüdno pogledajo :

— Ka bi mogeo znati, gospod?

— Vse je šlo rakom žvižgat! Vidite, čaren sem, kak voglar. *Zgorelo je vse.*

— Ka je zgorelo?

— Vaša gostilnica v Piskerovcih!

Krčmarici Ani so se trosila kolena:

— I naši mali?

Vsi mali so zdravi. Ali ka bo reko gospod odvetnik? Vaše male je pobrao te stari capin, Cotašov, ali gostilna je za nikaj! Vse je zgorelo do tal.

Mož si je brisao čelo i najrajši bi plüno na oba, zakaj je zgorela tista gostilnica v Piskerovcih, gostilnica, štero bi on, gospod žekutor, lejko küpo i točo sladko vino tem divjakom v Piskerovcih, ge nega več pametni lüdi, kak edina edna ženska je, žena krčmara Martina, ta le . . . gospa Marjanka.

Post.

Tam na goričkom so zmešani papinci pa luteranje. Luteranje majo Sveto Pismo vu prekmurskoj slovenščini. Tam se čte, da je ednok pravo Kristuš, da je ne to greh, ka človek poje, nego to, ka iz vüst pride. I to naši lüdje proti Kristušovomi navuki, šteri tū guči od grehov srca, to je poželenja tak razlagajo, da je slobodno meso jesti vsikdar, ešče v petek, da nega posta. To pa pozabijo, da se vu Svetom Pismi čte, da se je Kristuš štirideset dni posto i da je prišo vrag i njemi krüh ponüjo. Kristuš se je posto, apoštolje so se postili. Ednok je pravo Kristuš: Či se postite, ne delajte tak, kak Farizejci, ki se kažejo, da se oni postijo i so žalostni, vi pa bodite veseloga obraza. Po poročili i staroj navadi drži cerkev ešče itak post. Bi ga lahko cerkev odpravila, nego drži ga, ar post pamet zdigne, presveti, grehe zbriše i nas močne včini proti sküšavanji. Ka odtrgnemo od vüst, damo düši na pomoč.

V. D.

K.

GOSPODARSTVO.

Boj proti süši.

Lüdje v süši ne vüpajo okapati. Sküšnja pa nas vči, da ne ga boljšega okapanja, kak pa vu süši. Či je zemlja zrahljena, rastlina bolje dobiva zrak, bolje dobiva po noči hlad i roso, bolje se izhlapeva zemlja. Proti tomi pa vidimo, da rastlina vu zabitoj zemlji nikam ne more priti. Drugo sredstvo proti süši je, da plevemo. Trava pri rastlini škodi s tem, da njoj v kraj poceca vlagu. Ka mislite, zakaj gori trava vu süši pod drevjom. Za volo sence? Ne. Korenje drejva poceca vlagu, da je trava ne more dobiti.

Živini, svinjam vapno.

Krava skoti. Na zadnje noge vkūp kaplje. Slabe so noge, slabe so kosti, ar v krmi ne ga vapna. Dostakrat se zgodi pri svinjah, da ne morejo na noge stanoti. To je ali od prepaha (zug), naimre vleče prek mosnic ali kje indri. Ali je pa od krme, vu šteroj menjka vapno. Zato pa či svinjo vō pūstiš i ti žre po dvori ciglovje, mort, ne brani njoj. Ešče bi njoj mogo vu hlev lūčati kaj takšega, či je dugši čas ne pūstiš iz hleva. Živini, svinjam bi mogli dati večkrat vapno, se razmi, na poseben način pripravljeno. Najboljše je pa, či vapneno krmo sami pridelamo, s tem, da travnike z vapnom gnojimo. V jesen živo vapno — prah — potrosimo po travniki.

Gnoj včasi podorati!

Boš pravo, da je to ne mogoče. Pa bi mogoče bilo, či bi lūdje složni bili. Eden bi vozo, drūgi bi podaro, ednok pri ednom, drūgoč pri drūgom. Ta složnost bi ne samo na vūstah bila, da smo si, prej, dobri sosedje, — nego bi sad prinesla, obilen pov.

Slabe travnike zorati!

Vidim travnike, pune bradinja, pune rožic, edno leto žutih, drūgo leto belih margaret. Či bi bliže bili kakšega varaša, bi lahko rože odavali, — za krmo so tak ne. Na takših travnikaj samo rože kosijo. Zorati! Ništerne leta gnojiti! Pa či ščete, za ništerne leta nazaj pūstite v travnike. Jas sam dao zorati travnike, — sam števanek je raso, to je gorička, špičasta, trda trava, na paši jo krava z gobca pūsti, v zimi jo vu jaslah niha. Kosec se je boji. Malo štera kosa ga vreže. Pravim, takše travnike sam dao zorati. Dober pov sam meo, zemlja je čista od vse trave.

Tiloš.

Či goščo vsečemo, nazaj posadimo. To se zove „tiloš“. Tiloš naj bo gosti. Zakaj? V goščeri je-li vsako drevce visoko zraste. Pa tisto, drevo ma ceno štero je visoko. Tam se dobijo duge deske, tam se steše dugi tram. Samotno drevo košarasto raste, kratko deblo ma, puno je vejk, za nikoj je. Za 15 let se lahko reči, nego itak se mora gosto nihati, da drevo do dreva segne. Gošča mora meti zeleno streho.

Zdravje.

Vsi je na vüstah nosimo, malo šteri se pa briga za njé.

Brigali bi se, zakaj ne? Zdravje je najveksa zemeljska dobrota. Brigali bi se, če bi ne trbelo žrtvi primesti, če bi se ne trbelo za zdravje zatajiti.

Zatajiti! Ne je vse zdravo, ka teli dobro spadne. Vroče ti je, pa se napiješ mrzle vode. Je li to ti dobro dene, nego ne je zdravo. Zdaj že razmiš, da zdravje prosi, zahteva zatajenje.

Zmernost pri jestvini i pitvini. Nožic i vilice več smrti prinesejo, kak meč vu bojni. Lakota — pa je vsako leto ednok tü, drugoč tam — ne mori telko lüdi, kak preobilna hrana. Post je ne samo zapoved matere cerkvi, to je zapoved narave. Nikaj dosta ne trbe človeki.

Priprosta hrana je najbolje zdrava, za spremembo človek vse mora jesti. Telo rabi različne snovi, materijo — mora se njoj to dati vu različnih jestvinah.

Kaj pa bomo pili? Najboljša je voda. Vino, žganica je samo za stare. Njihovim živcom i srci že več ne škodi. Več je vredno edno pišče, kak en liter vina. Kmet pa pišče oda pa si küpi vino. Bedak. Raj segni za falat pogač, kak pa za kupico v žganice.

Te pa nikaj ne alkohola, vina i žganice? No, nikda-nikda dobro spadne, či je že tak. Kosec kosi od tretje vüre v gojndno pa či njemi zajütrik prinesejo okoli 8 vüre — ne bode njemi škodilo malo žganice vu čaji. Naj bo. Ali pa popoldne, kda seno ravnajo i telko vode spijejo, ne bode škodila izabela ali drugo slabo vino. Lehko gučimo sem pa tam, dosta vode za pravi želodec. Jaz iz moje strani za to nadalje ostanem prijatelj vode, ar se znam zatajiti i ne **levam** vu sebe vode. Priporačam vam različne soke, Dajo se napraviti iz „mošta“ vsakoga sada — črešenj, višenj, jabok, grüšek ino grozdja. Z cukrom ga skühaš. Z vodov najboljša pitvina.

Priprosta hrana i pijača. Nikak misli, da je boljše i zdravejšé, ka je dragše. Pa se vkani. Če bi tak bilo, zdravi bi bili samo bogatci, siromaki pa ne. Pa tak vidimo, da zdravi i močni lüdje se najdejo vse povsed.

Zdravo je dosta hoditi. Manjak dosta sedi i leži pa na slednje obe-teža. Počinek je dosta vreden. Vsi znamo. Či z žmetnoga dela domo prideš, bolje si želen počitka, kak obeda.

Mir pri hiži, mirna düšna vest je vsega več vredna. Čemerni, zagriženi, nevoščeni lüdje so ne zdravi.

Za zdravje rabimo sunce i dober zrak. V leti spi pri odpretom okni, vu dne mej okno odpreto. Za zimo ne zabij okno s cvekami. Smrdljivi zrak vu hiži je žmetnoj segreti, kak sveži frišni zrak. Naj se hiša zrači, ne samo pri gospodi, pri kmeti tüdi. Vsi mamó pravico do dobrega zraka.

Čistoča pri hiši. Grdo je, či se plüje po serteli. Grdo je i nevarno za drüge zdrave. Vi ne verjete, pa je tak, da se pljüčna bolezen tak zvana tuberkoloza dobi od drugih lüdi. Zato pa za takšim človekom ne pij, z njegovov brisačov se ne briši. To je tak nora navada, da malo dete tühinec küšuje. Matere bi mogle same prepovedati.

Ka pa cigarete? Če že ne škodijo srci, pljučam, živce ti pa vničijo. Ne vidiš mladi lüdi, šteri cigarete kadijo, kak se süčejo, vu obrazi obrev-gavajo, rame zdigavajo, — nervozni so.

V. Dolenci.

K.

Boljše gospodariti!

Či bi odpreta bila Severna Amerika, bi lehkar vse tá odišlo.

Dosta ji ide v Južno Ameriko, najmre v Argentino. Eden pa drugi domo piše, da či bi to znan, bi na njega nikdar ne sijalo argentinsko sunce. Eden tjezen dela, drugi tjezen pa nikaj ne zasluži. Kak ga boli, kak ga je sram, da pred vratami kakše fabrike delo išče. Tak kak pes, ki na falat krúha čaka. Drugi pa že na štrti-peti mesec 10.000 Din. pošlje domo.

V Ameriko pošlejo deco stariši, ki jih več majo. Grünt se že dalje ne da deliti, penez se pa pri nas ne more spraviti. V Ameriko ide sin, ki se je oženo i sneha ne more z domačimi vō priti. On odide v Ameriko, ona pa nazaj na svoj dom. V Ameriko idejo, ki so se zadužili, idejo ta na pokoro. Idejo pa ništerni srečo iskat. Drugi idejo na ništerna leta, da si kaj spravijo, da si grünt kúpijo ali hižo zozidajo.

Nikam ne morem priti. Že dve leti sam ni ednoga braveta ali teleta ne odo, plačati pa skoz trbe, delamo pa tak, kak živina. Moram oditi v Ameriko. Probo mo jas tūdi.

Pa je zaistino tak hūdo pri nas, posebno na Goričkom? Skoro da. Nači mo mogli obdelavati naš grünt.

Travnik maš, meri pol plūga, pa komaj ti dva metra sena zraste.

Pa to je ne seno, nego rožice. Či je na bregi, zasadi gorice ali pa zori, trikrat štirikrat pognoji ino či se ti tak vidi, pūsti nazaj v travnik. Tū pa tam telko grmovja, seča se vidi, — iztrebi, kvar za zemljo. Drevje, grmovje vu goščo sliši, ne pa na njivo ali travnik.

Pogledni si goščo. Ti samo rečiš, pa tak dugo rečiš, ka se na slednje v tvojoj gošči kje šteč lehko obrne z dugimi kolami. To že več ne gošča. Pa ti je ne mīlo, da ti zemlja tak zaman leži? Ne razmišljavaš si, da bi boljše bilo goščo redno sekati i jo nazaj saditi. To je — saditi. To se tebi čūdno vidi, ešče goščo saditi. S kem bi sadio? Za naše bregje je borovje, jaličovje, zraste tūdi gaber, bukev, hrast. Tiloš bi napravo, koma bi ešče ti ne vūpo stopiti. Ti pa samo škrabaš po gošči od leta do leta. Kak ti more kaj borovje rasti?

Že čujem odgovor, ka nastelo moreš meti, brezi gnoja ne moreš biti. Gnoj se da nadomestiti s superfosfatom, s Tomašovov žlindrov i z drugimi umetnimi gnojili pa boš te meo slamo za nastelo. Znaš, samo ednok trbe šparati, v ednom leti moraš malo potrpeti, — pa boš vsikdar naprej. Kmet je ne uradnik, ki vsaki mesec dobi plačo pa ešče tisto naprej. Kmet mora naprej delati i šparati i komaj za edno leto dobi plačo pa tisto nazaj.

Ne pozabi, da kmet z lanskim krúhom mora žeti, z lanskim vinom i žganicov starov mora kositi. Na nikoj pride, či na tisto seno napravi dug, ka kost, ali zaduži žito, ka ženja.

Na njivaj dobro delamo. Na malom falati dosta pripovati ne moremo. Što pa ne dela, zaslužiti tūdi ne more. Zato pa moremo na to gledati, da na malom falati, kaj takšega posadimo, ka dosta dela nūca. Kem več dela, tem dragše. Gorice dajo dosta dela, zato je pa vino drago. Kde ti zraste 3—4 križe žita, bi ti mak ne več prineso? Tri—štiri križe je za smrt dosta, za življenje premalo. Zakaj ravno mak priporačam? Zakaj ne zelje, lūk ali karfijol? To mi je ravno na pamet prišlo, da vidim, da eden ali drugi

pride v bauto po prosi za dva dinara maka. Bi si ga telko doma tüdi lahko pripovo. Kmet pač vse doma mora pripovati, njegova riža je prosena, hajdinska kaša, njegova kava je ječmena, njegova citrona je sadni sok, to je kühani i malo pocukrani mošt jabok, grüšk, čresenj ali kopüšnic. Za dva dinara mak, za tri dinare burgundijovo semen, kaj nespametno proši, je li ti ne veš, da trgovec vse na kilograme i deke küpüje ino odava. Ešče tikveni oli na vago ide. Pitaj, ka košta eden kilogram pa te prosi deset dek ali petdeset. Te boš dönok znao ceno. Kmet mora znati ceno vsakomi blagi.

Sram mora biti kmeta, či kaj takšega küpüje, ka bi sam lahko pripovo. Ali je ne grdo od njega, či je 20—30 litrov žganice dobo, pa za kositev že küpüje v krčmi za drage peneze špirit?

Kmet pač vse mora doma pripovati. To je najfalejše. Pa se da napraviti. Glejte Austrijo. V Austriji je industrija (fabrike) bogato razvita, vendar je vlada sprevidla, da bode država le te napredüvala, če se zdigne kmetijstvo do kak največšega razvoja. Austrija je žrtvüvala (darüvala) ogromne milijone za povzdigo pova i je vodila ekstenzivno i intenzivno kmetijsko politiko. Ekstenzivno gospodarstvo se dnes vidi že na oko, ar se kažejo že kre železnice plodonosna polja, tam, kde je rastla na obširnih poljanah še pred ne dugo časa slaba živinska krma. Dalje je spremenila zamočvirjene nižave z razumnov drenažov v rodovitno zemljo. Na jezere i jezere vagonov umetnih gnojil je država brezplačno leto za letom poklanjala kmeti, da njemi pokaže, kaj mora doseči v kmetijstvi intenzivno gospodarstvo. Austrijci so z žitom že popolnoma sami preskrbljeni. Krumpič bi že mogli izvažati. Najfalejši cukor majo. Tak pravijo, da bo Austrija mogla v kratkom izvažati mleko i njene izdelke, krumpič, rž i oves, v cukri pa postane po mali preskrbljena i se začne kre moravske meje zidati še letos tovarna za sladkor. Stanje dojnih krav je naraslo od leta 1919 do letos od 600 na 1,100.000 komadov. Naši delegatje pri pogajanji z Austrijov so komaj dosegli, da za težke bike (više od 500 kg) se menje carine plača. Pri svinjah nad 110 kgr. je carine prost uvoz, tem več se mora plačati za menše, mesnate svinje. S temi svinjami mi zalagamo Koroško i Tirolsko, dokeč na Dunaj (Beč) vozi Poljska više od 10.000 komadov.

Ešče edno bi rad povedo, to je domača obrt, domače delo po zimi. Žene predejo. To je jako čedno delo. Moški delajo metle, košare, koše, grablje, vile. Dajo se napraviti stolci, klopi, kište (kaptar) za včele. Samo prava mera se mora zvedeti od strokovnjaka. Zimski čas je dugi, zaposlen si doma, to je edno. Zato ka pohojkavanje po vesí dobrogá nikdar ne prinese. Ob drüгим pa ti je na hasek, ne ti trebe penez za nje dati.

V. D.

K.

DOSTA LEHKO ZASLÜŽITE poleg svojega rednoga pozvanja, če igrate na kakši inštrument. Muzikante vseširo m iščejo i je jako dobro plačajo. Pred vsem je Vam potreben eden dober inštrument i mi bi Vam priporočali, da si ga naročite direktno od tovarniškega skladišča MEINEL i HEROLD, fabrike glasbenih inštrumentov v Maribori št. 217/A. Ta tvrdka ne dela z agenti itd., nego odavle vse svoje proizvode neposredno muzikantom, zavolo šteroga so cene jako nisike. Što si žele küpiti eden dober inštrument, tomí samo to tanačivamo, da prle kak bi kaj küpo gde indri, naj prosi cenik te firme, šteroga na zahtevo pošlemo **vsakomi brezplačno**.

Potoki, vesnice.

V Malih Bakovcih so studenec kopali, našli so vrbje, gegnjede podmuknjene (na pol sprnete). Tam je ednok Mūra tekla.

Bakar. V Slovenskoj vesi je služila. Po šali jo za bakarco zovejo. Ona pravi, da so bakarje dale. Nega jih tu, pa ne tam. Dolenci. Na Krajni so gorenje za bakare zvali, ar so s teocami tržili. Gorenji pörgarje. Za gospočino so s pešijov služili. Dolenji s cugom (prež). Bakarje, bake so meli.

V Bakovcih so proste škrinje meli. Na cintor sprevodijo. Jočejo. Zemljo küšnejo i tak lüčijo vu grob. Tak i v Soboti. Škrinja odpreta.

Zdrava voda v Mačkovci. Lüdje so k njoj hodili, ofer prinesli, belice, silje. Oči so si prali. Megla se kadi, dež de šo.

Gospočina (Krajna), gospočina (Dolenci). Poljančar na gospočino hodo k Esterhaziji. Tam je čüo: Erdeg bujjék a tóttjába. On je tüdi pravo: Naj vrág buje tota. V Domajinci so šli mali pojbičje na gospočino gorice kopat. Deca, noge na pleča, da ne te klačili, so njim hajduki pravili. Deca se začnola jokati, ne znala, ka to znamenüje. Vsaka reč hajdukov je zapoved bila. Matí so pojbiči doma v turbo grahko sipali, po poti pojo. V gorice so inda sveta grahko sejali, liki hajdino zvezali i na kolek opičili. Bogojina. Kda so Francozi za Napoleona na Krajni bili leta 1807—1808, so grahotko kühali.

Babiščica potok med Brezovicov i Malov Poljanov.

Bakonica, potok, prek Dobrovnika teče iz Bükövnice. Čeveš, Čeviš, potok, v Kobiljskom doli.

Črnc potok pri Lendavi. Černja, potok, zvira pri Renkovskom zvoni, pri Törniškom farofi sühi, v Nedelici že teče.

Čöpinska (Čöpänska) cerkev je na Markoskom. Dönok se je inda sveta pravla čöpinska. Ednok so Markovčarje šli, kapute so si doli devali, da cerkev bucnejo na Čöpinsko, pa so nazaj spadnoli. Te so pravli: Telko smo jo dale spravili.

Dobrovnički vogri so inda sveta na pašniki štoječki sekali vö hrastje, pripovidavajo Törniščarje, zdaj že tüdi krčijo, vagajo pen.

Dekležovje. Stari lüdje tak pravijo, da je tam inda sveta Mūra tekla i tak plitva bila, da je samo dö gležje segnola.

Solanje so kobili noge v kraj zosekali i jo na tikev posadili. Oni so brvno (les) vteguivali, da bi dugša bila. Solan je vöro küpo na steno, malo žepno vöro je pa proso na „ráadás“ (najnjemi povrh da). Šteli so s rake vöjemati, so lestvico prečki nesli, pred lestvicov goščo vösekali.

* A to je moglo v F . . . biti. Na tikev so posadili kobilo. Tikev se je doli kotnola na njivo, zavec je v njo prišo. Tak se je dalje godilo, kak v drugoj vesi tam kre Müre.

O . . . . . r je tak rad meo cuzeka, da ga obimao, pa ga je zaguto. V tikev so belico djali, da bi se cuzek zlego. V tikev se je pa zavec spravo. Pravli so: Cuzek se že vöklüva. Zavec pa skoči i odbeži. Jaj, celo je takši, liki cuzek, samo rep je prekratek. — Belo kobilo so nasadili na tikev, tikev se razpočila, eden falat v grm zleto, zavec goriskočo, za njim so kričali. Dugi vuhak, kratki repak, koma boš bežo. — Pelao se je eden človek po vesi, zváo svoje žerbe: Hodi cuzek! Komaj živ vujšo.

Mrtvarjavci, tü so žganike brili. Šo je Mrtvarjavčar v Radgono. Zapo-vedao je tam v oštariji: Drei Gulden Šterz⁸ und zwei Gulden Schmalz. Ešče je domo neso žganike. Sin njemi proti prišo. Ka ste mi prinesli? Žganike. Mati Vam tüdi žganike kühajo za večerjo. V Resneki šo rezance brili.

Nedelica — žabarje.

Müra rüši grünt. Moča. — V Krogi v Běsnici je Müra tekla, preveč močno, besno. Tam zdaj majo loge. Prek Besnice do kolin so hodili. Kamen je škliski, či človek ne pazi, spadne. Trava, korenje je na njem. Te log je v Osredkah. — Bakovski logovje (talovje) so ne prek Müre. Samo ništeri majo, voda je prekopala, brod je. Sam kamen. — Na Andrejovo či jug, Müra vküp. Či na Müri zmrzne, prek se vozijo. S slame most napravijo. Či lisica, pes prek ide, te s kolami tüdi lahko ide. Čedna stvar, poslühša vodo. Dobro ogledne, na kelko je zmržnjeno. — Kodiš na bregi Müre za ednim grmom. Beläk, tebe mo jas jao, Črnäk tebe de pa moj Mujsek jao, prebiro si je kodiš med belim i čarnim krühom. Čüo je to brodar; na osredki Müre je henjao, pa je kodiš mogo pojesti Beleka i Črneka. Tak so mi mati pripovedavali. — V Dolenci Mürec (veter), pri Müri Zdoc.

Ciganjice iz Borejec so v Soboto h krsti prinesle dete. Kaplana so pitale, kelko trbe plačati. Telko pa telko, je povedo. Mi ne plačujemo, so pravile, mi samo na farof i cerkev plačujemo.

Ledava inda sveta vse šerom tekla po travnikaj. V Törnišči ž nje ide mlinski potok — Pretoka, na šterom je kakši osem mlinov.

Frnafei, Filifei (Gumilica, Brezovica), Fireš, Firifei (Mala Poljana) Popovnjek izvira iz njega. Mlin bio inda sveta na Frnafei.

Grede. Orlovček. Ginja izvira iz gošče med Törniščom i Dobrovnikom.

Kinjoc pri Sebeštjani, v Törnišči.

Kalinovnjek, grabe pred Brezovicov.

Libovina dale od Vuče Gumile v Gumilicaj.

Pinkava v Lipovci.

Sotinski kamen. V Soboti so raztrgali staro cerkev. Sotinski kamen so odali.

Na Krajno je inda sveta 4 leta mogo v ogledi hoditi: dobri kmeti so bili.

Na grofoskom so **zletonge**, tam je več rib, bolje so na miri. Krog.

V Krogi gumile. Poleg Doblä. To so prej soldacke napravili, tam so se skrivali. Eden je odo grünt, 12 plügov, več jih je kúpilo. On je v postat orao, pri novom verti je razgonja poleg meje, peneze je vö zorao. Proti Müri edna gumila. Tam pač grad mogo biti: Breg, graba, gumila, graba se premenjava, ciglovje se naide... So jo i na gospodskom (Batjanijovo) gumile. — Kde je meja gospocka i sobočka, je bio eden kamen. Koroški so bili pri Manjkoi božji. Eden Hrvat je nje pitao, je li ešče itak stoji on kamen. Ništeri so prvle domo prišli, pa so samo mesto lade našli. Inda sveta so lüdje v teh gumilah večkrat peneze iskali.

Adventne merare v **Ižakovci** za „brezglavce“ zovejo. To so prej düšice, brezi krsta mrle ali mrtvo rojene dece. Znamo pa vsi, da so adventni

merari gazi iz zemlje, šteri se vužgejo i svetijo.

Veščica. Gedrta poleg ceste. Zdaj itak se vidi brežiček, ciglovje vu njem. Inda sveta so se ljudje bojali, kde steč mlaka, commprnice so se tam kopale. Stari pravijo: Ka na Gertrnje predejo, miši prejejo.

Hrastika med Gančanom i Rakičanom.

Mókoš, potok pri Tišini.

Renkovci: Rakarje.

Zibovina. Brezovica.

Poljana. Z Poljane je inda sveta pot bila do Törniške cerkvi. Nega je več. Samo veliko blato je. Kde šteč vozne.

Na Goričkom „šküfke povajo.“ Sosed se je v gošči pravdivo za bor prek meje. Vej pa je to moj bor, takšo borojco ma, kak moj. Veščarje so s smehom odišli.

V. Dolenci.

K.

Živali, rastline v ljudskoj govoricu.

Vuga. V Nedelici svilo motovilo. V Dolencih strina vüna. Strina vüna, krüha nega. Na Krajni poklivüja, lüja, žuna.

Žuna je sneha (?) Krog. Štrget. Si vido mojo kobilo? Vuga. Kde pa si prvle bio? Si pol litra vina pio? Sojka: več. Vuga odleteč. Piši me v r... Na drugom drevi znovič začne: kde si pa prvle bio...? V Brezovici jo za svilno motovilo imenüjejo. — Čiča ma radio. Kobilo brio. — Nesrečen je, prej, koga vkani.

Rstavka. Koga vkani, zaman polaga. Trlica pa svinjak ne ma sreče. Geta čüla jo vgojndno, pa nazaj bežala vu hišo. Nedelica.

Ftica vkani. Jas se toga ne bojim, nego či njiva vkani...

Sraki vrabli, škvorci razmetavlo gnezdo, v klün vzemejo les pa ga doli püščavajo. Pravijo, da či njoj edno belico vzememo, pobegne, či njoj dve zememo, te ne pobegne. Misli si, ka se je njoj vökotnolo. Törnišče.

Slaviček. Krajna. Rjavka. Törnišče.

Sova. Či sova naprej pride vu dne, vsi ftiči se na njo püstijo, ar, prej, z vseh ftičov ma edno pero.

Strüg na kačkoj travi. Od strüga živina zgine.

Zlata vrana. Vali zlatovranka. Zelene peroti ma, erjavi hrbet, prej, grda stvar. V Dolencih jih dosta je.

Vincencijovo. Ftice se ženijo, pare si iščejo, zaračajo se. Či so mlake, dosta de vina. Tak so mi mati pripovedavali.

Vuga. Koga vkani, tisto leto ne ma sreče. Poklivüja na Krajni, pride kesno, kda že hrastje poka.

Upkaš je v Polani Törnar Juri.

Gos, goska, gosak. Negaga, negaga.

Golob. Divji golob: Pud pudum sidim. Sobota.

Detel. Kak dugo detel na sprotoletje jug-jug-jug dene, tak dugo vsikdar sever piše. — Pisani, kak detel.

Čuk se v noči vu okno mlati, či je posvet vu hiši. Celo vu dne vu preklet prišo. Kokoši so ga plodile. Na slemeni čüdno dene. Vu starom rori je doma. Nikak, prej, merje.

Brüs-trüli. Liki bi talige škripale. Pravijo, da, či on dene, se grozdje zori. Nedelica.

Jugojca. Detel. Leta 1910. je v zimi toplo bilo, klüklü djala. Zmešala se je prej. Navadno marca začne popevati.

Jazbec. Kratke noge ma. Dugi, kak pes. V lüknji prebiva. Kukurco — mehko — trga. 30—40 kukurce fali edno noč. Ogen nalagajo, boji se ga. V jesen je tüčen. V zimi spi. — Na svečnico vö pride. Či na vedrino ide gor sunce, vöni ostane, či na oblačno, globje si kopa.

Senica. Cicifü. Že v januaru žago pili. V zimi se cela familija vküp drži. Ž njimi hodijo male seničice, s dugim repom, s serov glavov i mali deteli. Čir, čir. Na Krajni sinica, v Törnišči sénica.

Striček.

Tor, prej, kvoče.

Ščirič grozdje zori. Bogojjna. Griö, grilec.

Škvorjanec v leti popeva: Piši me v r... glad, ve že vidim vlat. Vi-siko se gor püsti i pravi: Idem B... klat, idem B... klat. Doli se püsti i tužno pravi: kljüče sam doma nihao.

Slakoper. (Gebič). Erjavi hrbet, sera glava.

Slepa miš. Sobota. Krajna.

Slepa vož, povož (?) slepa vuš.

Reca. Ščap.

Ribič.

Rošči odidejo križnoga tjedna. Sobota.

Räpiščica dene (popeva).

Pes. Pes si je od Boga krüh sproso, mačka pa mleko. Zato mačka stepe krüh. Stepe blagoslov. Pes samo vzimi si šče cimprati hišo. Hektor na, H. na. H. tü-tü-tü.

Piškor. Ne morem gledati piškorov. Malo vode bilo, s kačami so bili.

Pavučina leti vu zraki, dobro de ešče sejati.

Pikec (ormányos).

Keresturje na trnac silijo. Takši so kak lastvice, pod repom beli. Krajna.

Kresanca.

Kukovica. Od nje popevajo: Kukovica je pela prvokrat, mi pa za-pojmo to drugokrat. Ne gremo mi domo, dokeč kukovica zapela ne bo.

Roglin.

Zimske rože.

Vranske tace. Korine v Bakovci.

Tedi na travniki raste, je žuti i sivi, vu drevo denejo k mrtveci, te hüdi se, prej, nje boji. Na svečnico s svečami. Törnišče.

Torica. Vküp potegne len, liki grahor pšenico. Zdaj ga že, prej, nega.

Trütrice (százszorszép). Rasejo i na travnikah, to so Bogove rože.

Slamene korine Renkovci. V noči se zaprejo.

Sirotice. Korine.

Rozenkrat. Grad. Bakovce.

Ognjeci. Törnišče. Žuti.

Odivörnjek. Poklivanček. Törnišče.

Mrtve krpljive.

Marijine skuze.

Marijini listi.

Mačihe.

Iskrice, bele i žute.

Babje dišeče. Krave ne ščejo jesti zeleno. Mlečne piskre ribljejo ž njov. Krajna.

Baračke rože.

Bajžolek. Cvete prve dni augusta. V krvajice ga devajo. Törnišče.

Betlehem. Cvete rudečo. Törniščanka v cerkev prinese i na oltar položi.

Bogecine korine.

Picekove rožice. Lipa.

Krühovo drtinje. Korine.

Križeci. Poljana. Klinci. Törnišče. Prva roža, na travnikah raste. Krava poje.

Kokoj. Kokojnica.

Kamene rože.

Kormoš. Pri Šebestjani na toplo proško kormoš trgajo, vrastvo je, prej.

Katržeo se poka.

Koper. Vrastvo.

Železna trava, rada rase na dvori, dobra vu jesične ugorke, da do bolj trde.

Stoklas na njivi. Žitnica na travniki.

Vlasnjak. Duga lesna trava.

Vorovo. 4. julija. Senje pri Nedeli. Vorijova hajdina (rana).

Ščetalje.

Ščave. Krajna. Ščavnjek. Törnišče.

Stoklas vu žiti. Či voda vzeme žito, stoklas tem bolje raste. Kujši je od grahorke. Od grahorke je krüh sühi, stoklas pa moča, krüh se vkraj püsti od skorce.

Soršica. Oves i grahka. Vküp posejano. Krajna.

Riček. Ridžeg vu leni.

Pijanica vu ovsí, i žiti.

Prigor. Na prigori gori.

Preslica. Njo radi majo konji. Krave požene.

Očin krüh. Stari krüh.

Oset. Od njega ma mleko vrhnje.

Mlečec. Mlěč (mlěič) Satahovci. Deca ga piše. Kelko grehov maš? So bežali i tgalji, po zraki mahotali, kelko ostane, telko grehov ma.

Mio, meo.

Maslek.

Müč.

Slak stari je nevaren svinjam.

Loboda. Krave, ešče raj svinje jejo.

Küroslep. Dosta ga je vu polanskom lesi. Zeleno veliko listje ma. Krave ga rade jejo. Posühšijo ga.

Krepotec.

Kaček.

Kača, kačec.

Drosen. Vu prosi drosen, čarno zrnje prašči vu kaši.

Črn buje pšenico. Krajna. Pšenica se je požarila, erjave piknje. Törnische.

Črešček belo cvete.

Cingolin takšo listje ma, kak petrižeo, ma žuti cvet. Močna trava, zdüje se koža. Ništérni zreže kureče oko i žuta tekočina se gori püsti. Ništéri si ga v črevelj obüje, či ga trešlika pše.

Žaofik (zsálya). V mleki skühati, precediti. Proti kašlji. Törnische.

Bér lahko pati. Dokeč ga pše, mleko zavre.

Bradínje.

Ebet.

Paolica. Raste na njivah, na travnikah.

Protinova trava (les). Ma sivi cvet, rudeče bubeke. Skühajo, noge povijajo.

Poklivanček, sivi, na njivi raste.

Prapor.

Proso na Krajini prvle pražijo, kak sejajo, da ne bode sitnivo.

Major. Majorovo cvetje dobro proti kašlji. Prsi včasi lehke gratajo. Vu vodi ga kühajo, žuti i čaren cukér more ž njim zavreti, sapot ne sme vö. Precediti. Z belim cukrom spiti. V zimi more cvetje vrkaj doli čämijati. V zimi se zapre, na sprotoletje že ne dobro. Na vekicah požene i tisto listje je preveč bridko. Šalovci.

Metice. Proti stiskavanji. Pri deteti na črvö. Metice, čober (malo, sivo cvetje) babe nosijo vu cerkev, da leže bodo spale. Kluma, ž njov vdari, da bolje zaspi (?!).

Margetica.

Zelje. Nema srčike. Sv. Marjeta nazaj prinese. Ka pa odneslo? Prej, blisk.

Trnje. Stric po pasiki trnje berejo. Trnje spucajo, to trnje vu krvajice smicajo. V Krogi je eden pojo trn, doktora so mogli zvati. Ve pa kda peč devajo, more trnje vözeti. Znamkar je kühane jo. V šoli Sobočkoj (leta 1911) je vesnička deca prinesla idinske kolbase, so lesene spice vu njih bile.

Vrba, meka, rakita, breka.

Vrabel.

Pesükovec. Njegov sad-jagode-vunja.

Muškotne jaboka.

Meka.

Lipovina, modrina, pošip, kedarka.

Ibovina. Na cvetno nedelo.

Gegnjed. To je mehki les, či korito napravijo z njega, prek ide voda. Mörski gegnjed je liki hrast, razno ma vejke.

Dren.

Drumba. Tri štiri slive ali jaboka vküper.

Česmigovec. Žuti les, rudeči sad, liki grozdje. Kisili.

Bodio.

Bezükovec. Rudeči sad. Vsaki po sebi stoji. Rada ma to ona ftica, štera vu plotah prebiva, rudeče prsi ma, liki ogen. Dosta jih zmrzne po zimi.

Böoj (büo). Pri hrasti je samo srdika za doge, böoj vkraj češejo.
Bezovec. Krajna. Bezovčo korenje čudno pitje. Vu vodi se moča 24 vör. potem se voda pije. Purgacija. Törnišče.

Peski les. Zeleno veje, sivi cvet, rudeče bubeke ma.

Selemen kesno v jesen cvete. Svetlo sivi plavi cvet. Kda so Törnišcarje ešče v Strehovske gore hodili, mamica so narezali selemen. Dobro je (malo dete) narežem, da ne bode tak čemerno. Mora prej iz drugoga határa prinešen biti.

Prapora nišče ne vidi cvesti. Edno noč cvete pa ocvete. Tovaje, komedijaške znajo za tisto noč. Semen pri sebi majo. Komi prapor za sare spadne, vse vidi.

Podlesek (Podleisek, podlėsäk). Ne sme ga trgati i pod streho nesti, ar do piščanci ginoli. Bakovci. Podleskoväc. Borejci...

Zobovec. Žene so na križni pondelek v ploti na zobovci (bezovci) gobo iskale. Törnišče.

Grbanji. So jo pšenični (beli), idinski (črni), krühovi (ešče boljše črni). Grbanji s parom rasejo. Či ne ga para, preišo je ali ga pa že stoj naišeo. Či stoj mali grban vidi, več ne raste. Ki grbanje iščejo, znajo za mesta. Zna, da ga na sunčenom kraji pod velkom borovji mora naiti. Ritkarovce.

Pečarka. Blagvin. Dolenci. Borovka. Brnkasta rudeča goba. Diši. Frconje. Krajna.

V. Dolenci.

K.

Zglednola se je . . .

Zglednola se je. Dete je ne melo niti na mene, niti na očo spodobnosti. Sosedovoga deteta sam se zglednola, kda sam noseča bila.

Zvörčeno je, prej, preveč. Edna pravla: S kačov bi kadila, štero pred Jürjovom naidejo. Edna ženska je mela.

Prekriči. Šalovčar je kukurco osipavo. Mimo je šo eden pa njemi je pravo, da je lepa kukurca. „Prekričiš mi kukurco“, je kričo iz kukurce.

Djalina.

Včinjeno. Ne sam mela dece, neprijatele mam, drugi so tak pravli, da je to meni tak včinjeno.

Kak more včiniti, da vrabli prosa ne pojejo? Ženska prvle, kak začne sejati, trikrat nazaj vrže fticam nebeskim. Kamenček ma med zobami, nikaj ne guči. Okoli lonca česnek zasüče.

Mislili smo si, ka je včinjeno, ne je mela krava mleka, sledi sam v pamet vzela, da je krava betežna. Drugoč pa: Sosedica je kravo podojila, oča so jo najšli. Pa te pravijo, da je včinjeno.

Kda je na pisavanje šla, je krtovinke brsala, da bi deca ne stanjüvala. Je že 50 let stara bila.

Oprala dete. Edna ženska, znam jo, je pri nas bila, je oprala dete, vse jakost je njoj vzela. Oprano mi je dete. Poljana.

Šatrenjati. Prišla sam k sosedi. Poleg peči sam si doli sela, roko podržala na peč. Sosida me je pošiknola na sredo, v roke je plüvnola i položila na mesto, kde sam sedela i na peč. Mislila, da kaj šatrenjam. Törnische.

Dete **nedüje** ma. Edna pravla: Pod korito je položiti, naj svinje prek bežijo. Drüga: Na mlado nedelo z ključa stüdenčnoga tri kapljice piti dati. Adrianci. Proti nedüji. Na mlado soboto najbolje ma moč beteg. S palcom trije prsti. Na vsakoga eden lonec, kak za en krajcar dobi (ve ga zdaj že ne dobi). Ide k potoki, zajimle. Ob prvim doli polije, prečki zajmle, doli polije, zajmle, na prste dene. V hišo nese. Koso doli vzeme s kosišča. Prek okna doli po kosi leva v lonec. Napuni lonce v tistom redi, pri tretjem prsti začne proti palci. Te perejo vkríž: Pravi del glave, leva roka, prava roka, leva noga, na prsah.

Prišo je šterc (na Krajni kodiš), križ ponüdo, da bi ga küšnola. Törnische. Prišo je šterc (kodiš). Takši pikuš. Proso jajce. Vertinja ne doma bila, jas sam pa ne mela bilic, sam njemi melo ponüjala. Ne je vzeo. Tam so bile švelje, so pravle: To je ne šterec, da je ne mele vzeo. So me naratale, da kda je že odišo, bi za njim vodo vlejala, da bi ne kaj včino. Tam je bio škař. Jas sam si mislila, da je že odišo, proti kükli vodo sam vlejala. Vpamet je vzeo, vö z plota loček, šibe trgo pa je ščipo pa na vodo toro. Pa zaistino. Mela sam gvant, ka sam na zdavanje mela, na hiši je bio, v nedelo sam ga štela vzeti na sebe, pa vdiljen je bio včejšnjeni.

Vse je odpreto bilo, dveri okna, ta psiya je po zraki šla, liki bi malo dete neslo, vu hiši je doli spadnola. Prišo je eden pikuš (kodiš). Vi vraga mate, je pravo. Ja. Dajte mi bič. Začno ščukati po hiši. Pa ga je vözvaov z kota. Z prvoga, drügoga, tretjegä. Pri štrtom ga je vrag s ciglom lüčo. Kodiš na pobeg! Ne čüdo, ti lüdje so ešče na sveti den preklinjali.

Sküšnjava pše. Jas sam v kimpeti ležala v maloj hiši, Küzmojca je pri nas slüžila, vu velkoj hiši je spala. Vidla sam, kak se je približavala sküšnjava, bela ženska. „O, nika nede.“ „Ka pa gučite?“ „Sküšnjava ide.“ Te sam že čüla Küzmojco, ka se je kregala s sküšnjavov. Oča moj so očina meli. Na stoli so spali. Inda sveta so na vse kraje spali, na pečah, na vseh mestah. Me-sečina bila, na okno šomatalo, kak hrastova vejka. Sküšnjava prišla, kak edna mačka. Brsnoli so jo, pod sto spadnola pa jih je vu paiec vjela. Ne je njim zacelilo, tisto leto so mrli. Oča so

spali z malim Jančekom. Vidlo se je na gomajco, kak je ertarova hiša. Prišla skūšnjava, kak mačka. K sebi so jo stisnoli, kobacali. Prebūdili so se pa so nikaj ne meli vu rokaj. Ešče skoz lūknje pride. Največkrat kak mačka pride. Vu sne si na človeka, na prsi vleže, pregnati je ne more, za pomoč ne more kričati. Skušnjava je kakša žena, štera sama za to ne ve.

Trešlika pše. Inda sveta je dosta trešlike bilo, od sada, žmetnoga dela se vrazo.

Zna bajati. Ona ne ve nikše baje. Bajilo.

Straje dobila. Inda sveta so bili beli kožūhi. Na rokavah je remen bio, da so okoli vezali. Na smrt je bio betežen, zalūštala se njemi voda. Dekla na sebe vzela kožūh, mrzlo je bilo, bežala je, nika jo je po hrbti ščukalo, kak je z rokov mahūtala.

Prestrahšena je. Vse je mrtvo. Ne more delati. Či kaj močnoga je, dregeče.

Od vörkov se čte na vodo. Či pride večer ali v gojldno, živo vogelje lūča vu vodo, po dnevi ne. Ništerno živo vogelje breči. Vörki vas je pet, nej vas je pet, ka ste štirje... nej vas nikaj. Vörki, či ste moški pod moško kapo, či ste ženski pod ženski pocio, či ste dečaki pod dečakin krščak, či ste deklini pod deklinovo kito, či ste šterski pod štersko palico, či ste ciganski pod ciganski robec, či ste dečinji na deco. Tak se tūdi od stvari čte, od krave, od kobile, od svinje. Jas vas preganjam, odeganjam...

Jelte, to so stare reči. Ravno zato sam je popiso, da se ne zgūbijjo. Kaj takšega zdaj že ne verjemo.

V. Dolenci.

K.

Stare navade.

Iz vseh krajev naše krajine sam je pobiro duga leta. Namen mi je bio, da je rešim pozabljenja. Spiso sam dobre, spiso sam smešne. Či bi kaj vō pūsto, bi slika ne bila popuna. Zato se pa naj nišče ne pači. Zdaj že vsako dete zna, kaj je šatringa.

Miklošovo. Večer 5. decembra za Mikloša se obleče. Na sebe vzeme belo kiklo, za srakico belo janko, na glavo z papera pūšpekov klobūk, z prediva si napravi duge vlase, brado. V roke vzeme s kukuršča napravleni križ. Ma sprevodnike, brezi klobūka, oni si pocio denejo na glavo. V rokah lanc i bot. Hodijo od hiše do hiše, kde je deca. Mikloš s ednim vu hišo stopi, drugi vōni ostanejo, s lancom rogačejo. Mikloš pravi deci: Boga moli. Boga moli. Deco podeli s orehami, s šklocajmi. Ižakovci.

Na Miklošovo — oča so pripovedavali — so z lancami sagali. Kakši prt, pod prtom lance ali bõrkle vzeli. Služo je pri nas edne babe sin. Vsikdar je domo hodo spat. Na Miklošovo mati na sebe vzela beli prt, v tikev svečo pa pred njega šla. Ne se je več domo trūco. Krajna.

Polaziči so prišli. Prgiščo orehov dobijo. — Po polaziči hodijo na Barbarinje, na Lucinje, na Števanovo (v Brezovici, Gumljici i Nedelici), na Janošovo (v Tõrnišči), na novo leto. Na Janošovo s pametnicov. Staromi pravijo: Friški, friški, zdravi, zdravi. Dekli pravijo. K moži, k moži. Po polaziči sam hodo na Barinje. Notri stopim vu hišo, doli pokleknem pa se prekrižim i začnem: Bog vam daj telko prasičkov, kelko na mojoj glavi vlasičkov. Na slednje: Sreča k vam, mi pa od vas, pic, pic. Domači pa ga posipljejo s prosom, da do kokoši bolje nesle. V dostih mestah so me ne notri pūstili. Pri nas bi skoro dveri doli vrgli. Krūh, pogače dobijo. — Hvalen bodi Jezuš Křistuš. Bog vam daj dobro leto, srečo, zdravje, veselje, obilje v etom leti, vsega zadosta, dūšnoga zveličanja pa največ. Bog vam daj telko korčičov žita, kelko na mojoj glavi vlasičkov. Bog vam daj telko korčičov pšenice, kak. . Ječmena... Vaš vert tak črstven, kak jelen vu logi, vaša vertinja so tak črstvi, kak srna vu logi, vaše dekile so tak črstve, kak šibe na vodi, vaši dičaki so tak črstvi, kak zavec vu logi. Hvalen bodi Jezuš Křistuš. Tõrnišče.

Korčič je meo 62 litrov, 2 škafa, 20 vaganov. Prišeo je eden goričanec iz bregov v Tõrnišče, so ga zvali za keblička, da je on korčič za kebeo pravo. Ne je rad to ime čūo. V Čakovci na senji eden iz drūge vesi, neznajoč njemi pravi: No, hodte keblič, cente mi to kravo, kelko je vredna, kúpim jo. „Te pa ti mene za kebliča zoveš?“

Na Števanovo so mi stara mati — v Tõrnišči — novo leto želeli. — Pred novim letom, trem kralom pesmarje hodijo. Siromaškeši. Pogače dobijo. V ncči ž njimi ide eden moški, da je brani. Ka delaš? Pogače pečem pesmarom. Tõrnišče. Na novo leto, na vūzem so se dekile po meši domo paščile, da do bolje ženjale. Tõrnišče. Na Krajni se mož čemerio, da se je žena nikdi zamūdila, kakša nesreča zna biti.

Na sveti post žena ne ide k sosedī. Vu okna, na dveri de-nejo hrastovo vejko. Tam ostane do treh kralov. Vert na vankiši sedi pri obedi, da de njemi živina debela. Na to pazijo, da je nišče ne naide pri obedi. To bi nesrečo prineslo. Ižakovci.

Na sveti post poldne doli zaprejo, da je nišče ne naide pri obedi. Po obedi idejo po drva. Ne sme čteti, ešče dremati more.

Na sveti post so pod stol ništerni silje, orno železo devali. Na sveti post ne sme v kraj iti od stola, kak dolgo se ne naje. More na vankiši sedeti, da de svinja, krava debela. More kravi iz košare jesti dati. Na ognjišči lonec more podveznoti, te do kūri jako nesle.

Na sveto noč se dekla — v Törnišči — muje, gledalo pod vankiš dene, vidila bode onoga, ki jo vzeme. Kda na polnočnico idejo v Domajinci, dekla vküp zagrne prajanco, ogenj. Kda domo pridejo, gledajo. Pepel vküp spadne. Či je škrinja, nikak merje. Či je kakša glava, konjska ali kravja, zgine. Dekla s žlicami rogače po polnočnici, da leže delavce dobi. Celo noč posvet gori. Očin je škrtlaš bio, po polnočnici so vgasnoli. Pa kak so na klopi ležali, nika jih je tak pod stol vrglo, da so zörjali.

Božič. Vejka visi z plafona, na vejko zvežejo šifrice, jaboka, fige mandale. Nova navada. Inda ne bilo. Na Krajni se zove: Betlehem. Tü vejke na steno pribijejo, oreje požlačene, jaboka navežejo.

V Soboti v glaži prinesejo vodo pred Treh kralovom. V Törnišči pütricam, kantam, grlo zavežejo, zakrijejo z robcom. Do treh kralov en kokotov stopaj je dugši den.

Balaž prvi rezač. Dva-tri trsa se obrežeta. Vu gorah so takši, da to opravijo. Pred suncom se more obrezati. Gumilica.

V Törnišči pesmarje po svečnici hodijo. Pridejo iz Lendavske, Črensovske fare. Ništeri so pred bojnov ne zadovoljni bili s pogaçami, meso, peneze, zabel so želeli. Ništerne babe piti prosijo, celo pijane hodijo. M. Poljana.

Na toplo proško k Šebestjani so belice nesli. Ženske deci z brezovov vejkov so vüha zdregale, vejko na oltar denejo, pa kakši dar. Na mrzlo proško vsikdar eden človek na sveti zmrzne.

Presmec. Na cvetno nedelo vu cerkev nesejo mali šopek, snopiček z ibojne. Vu cerkvi blagoslovijo. Iz presmeca nika pride vu vinjak, nika na streho, nika na njivo. Ižakovci. Po tom imeni presmeca v Dolenci ne poznajo. „Mačice“ i oni vu hišah zdržijo, na vüzemsko nedelo popoldne odnesejo na njiva, vu pšenico, tam boga molijo, zato so pa v Dolencih večernice na vüzem okoli štrte vöre.

V Soboti v pintašnih glašah vodo prinesejo na Velko soboto. Z blagoslovenoga ognja ogen, vogel denejo. „Idi, je ešče“. Vse minolo, eden je razgrinjao pa iskao vogelje. — Na Velko Soboto vüzemnice kūrijo.

Vüzem. Na vüzem rano stanejo, pred suncom idejo vö Boga molit, da zdravi ostanejo. Vüzemski sopi, ki dolgo leži. Na Krajni, v Soboti sojo remenke, pisanice. V Törnišči ne ga. Ki prvele domo pride s blagoslovenim mesom, tisti de prvi brač, prvi kosec.

Na Risalski post večer pobje s bičami pokajo. Comprnice zganjajo od hiše. Ižakovci. Na risalsko soboto ščipkovo vejko denejo na dveri štal, hlevov, na druge dverca, da ne pridejo comprnice, da bi kvar včinole pri živini. Comprnice so žene, v belom prti, pri mesečini se koplejo.

Kres (kräs) na Ivanovo. Ogenj naloži, praprok na njem smodi, na njega sede. Skühajo ga, mujvajo se, proti boli glave. Vsaki, ki pride k ognji, prinese drva. Ka iščeš tü, či si ne prinese drv? Praprok i drugo travo vužgejo, eden ovoga naganjajo. Mati, jas tüdi idem s Ferenčekom, njemi ožarim praprok i rože, da si na nje sede, da de bolje friški. Inda sveta so si dekle meo okoli pojatile, da do bolje znale žeti. Ebet tüdi nesejo na kres. Korine domo odnesejo, na hlev denejo. Törnišče.

Trobino slūžijo na Krajni. Na Poljani kermino. Stari je za kermen küpo dva akova vina, za ništerne dni mro. Pri zeti si je dao vlase zrezati, z Bogom njemi je pravo, jas več tü ne mo hodo. Poljana. Lüdje pri stoli sedijo, pa ne ga vina. Hitro vino küpi! Virostüvanje. Prvele mo pokapali, siromak sam, na stoli vsikdar mora biti vino, žganica.

Na kerfanje (romanje) hodi k Sv. Trojici. Krajna.

Kaline, korine zvezane vu püšel. Je i zmes ščetalje, valentinke, sunčavnica. Blagoslovi se na Velko Mešo. Doma na streho položijo. Kaline skučene, z melov, s toplov vodov, s plavišom polejane, kak močnik, na otekle kotrige devajo. Proti Šušom. Ove korine i ostale kaline se zosečejo, se vržejo vu krop. Na sveto noč se ž njov mujvajo, da je ne de glava bolela. Törnišče. Na Porcijunkulo v Varaždini je dobila vu šekeštiji od dečakov (dvorjeniki), cvetje na krüh devala, kravi dala, da bi boljše mleko bilo.

Krüh se položi na stol, da vrezani kraj ne gleda proti dveram, da bi na dveri ne odišo blagoslov, kak nemec pravi: Der Segen Gottes entweicht dann durch die Tür. Na opak ne denejo krüha na stol. Či ga načne, pazi, da ga lepo, vednako vreže. Či se njemi ne posreči, laže. Krajna. Doli spadnjeno džtino gori vzemejo, küšnejo, pojejo ali vu skledo vržejo.

Kukurco lüpat pridejo brezi zvanja. Eden k ovomi. Lüpače v račun vzeme vertinja, vsakšemi da dve pogači. Dostokrat jih telko pride, da znovič mora pečti. Pogače domo nesejo. Či ne pride

dosta lüpačov, pogač dosta ostane. Nedelica. V drüghih mestah lüpače zovejo.

Či lastvico prvle čüje, kak vidi, tisto leto de dosta gučo. Či pa prvle vidi, tihi, miren bode, nikomi ne de proti gučo. Törnische.

Lište so bile vu cimpranih hišah za tanjere, za skledo. Kusta klop pod lištami. S bratom Jožekom sva vküp spala, radiva sva si bila. On je mro, mali ftiček — slaviček prileto, na lištah je leto (lëto).

Či tikvi sadi, mora fest lagati. Kda je šla tikvi sadit, srečala dečka iz Rakičana, pitala: Si ne vido, da so par (kde gvant parijo) pelali pa prevrgli. On nikaj ne znajoč je pravo: Ne. Ona se je veselila, da je zlažala, bajala je, tikvi do njoj velke, liki par. Laži cvetejo. Sobota.

Margetica povej mi, povej, kde ta mo se ženila. Margetica z leti, pokaže kraj.

Na mlado nedelo ide na cintor, zagradi zemljo z groba, prvle, kak sunce gori pride. S tov zemljov či koga posiplje, de njemi srce začnolno merati. Törnische.

Na mlado leto je pred suncem trikrat zvao: Gospa lastvica. Ne de več pri hrami podgan. Dolenci. Na novo leto za celi svet ne ide ženska, dekla k sosedi. Nedelica. Čedno.

Prinesla je na molitev. Odked ste? Iz Vuče Gumile. V štero faro slišite? V Mravsko (luteransko). Zdaj sam prišla. V soboto de Velka Meša, te tñdi pridem. Jako lepo. Tak so moje mati delali. Ne sam mogla k Trojici iti. Betežna sam bila. Törnische. Na Tišini so inda luteranje k meši hodili, zdaj že v Bodonce ali v Soboto hodijo. Trplan püconski farar Marijo častio, zorjenice držo. Njegov naslednik Cipot je šteo proti gučati.

Po Martinovom več ne kričijo goske. Martin se je med goske skrüo, one so ga ovadile. Krajna. Či na Martinovo lahko zatekneš pütro z zelenim listom trsa, dosta bo vina. Na Martinovo lagev zalijejo i pribijejo. Vino je že. Martin je tñ, on ga bode krsto, jas bom ga pa pio. Törnische.

Mladi petek, Zakaj si me ne opomino, da bi v jesi vodo vlejala, da bi se jesi ne skvario. Krajna.

Pavlovo sred zime. Kmet ešče mora meti polojno krme. Na Pavlovo koma sunce sija, če v skloznje, ta ešče sneg pride. Či na Pavlovo lepo, tržci se veselijo. Dobro leto bode.

Inda sveta je vsaki moški (meo turbo, vu njoj pipo, pikšeni (piksäni) kamen (piksënjak), gobo pa ocel.

Gomboc je pravo, da je on glavo v turbi meo, kda se je ženo. Žena njemi je velika manjica bila.

V Soboti lüščanje od remenk na njivo nesejo, na Krajni okoli hiše potoriijo.

Pastirje na paši ogen nalagajo. Kda domo ženejo večer, vküp zgrenejo, križ napravijo, eden vogel na stran lüčijo — vragi, da se ne de šo segrevat k ognji i ne prežene Marije, ki se pri ognji segreva.

Skalo za tram. Prišo riftar. Skalo na dvoje. Edno vert, drügo riftar. Pa so si gori rezali. — Tkalec. Vertinja doma zvagala predivo, kelko füntov je. Tkalec tüdi zvago i na skalo narezo.

Baba. Ceska baba na Krajni. Babica v Beltincih dobi peneze, da plača vu oštariji. Či botra plača, babici ostane.

Tühinec domače pri stoli naide, pravi: Bog žegnjjaj. Domači odgovorijo: Bog lonaj.

Bogi den ta kradne.

Pride po rože, semen ali po kakše domače vrastvo. Dobi. Prvle, kak odide, pravi, hvalo pa ne mo, naj se samo hvali.

V meseci se vidi orač, jünci, mesec je gori potegno. Poljančar či mladeniča (mesec mlád) vara, doli vzeme krščak i se prekriži.

Rožac. Sobotá. Božja dogá, pišejo Kolarove biblije. Goričanci pravijo, da je sv. Peter rob postavó, rob naleko. Božá dogá v Törnišči se vu stüdenec, vu vodo podpre i tak vleče. Mati pravi deteti: Ne idi, gori te potegne.

Bes te dao.

Žmeten porod je mela. So jo poročili Mariji Törjanskoj. Dobra je gratala. Šla k Velkoj Meši v Törnišče. (Rakičani).

Pocio. Pod pocio. Vlase so njoj zrezali, znamenje, da je ženska. To je inda sveta bilo.

Peča. Robec, prt okoli šinjeka i na glavo.

Podareji na Ravenskom, po kodivanji na Dolinskom. Prišla stara, ž njov mlada, pravla je: Vzela je. Dobi pšenico.

Plesica. Težaka iz V. Poljane, plesico iz Hotize ali iz Bistrice!
V. Dolenci.

K.

TEČE MI, TEČE BISTRA VODA . . .

Narodna.

Teče mi, teče bistra voda
Skoz etoga mosta zidanoga,
Ge se je Mécika zmvjala,
Nemilo se je jokala.

Nikaj ne joči, vej se šče boš,
Gdare bom jaz k soldakom šo;
S etoga kraja na drügi kraj,
Nede me več nazaj.

„Mécika, kaj pa za'n püšlec bo,
Gdare bom jaz k soldakom šo?“

„Z rožmarina zelenoga,
S fajglina plavoga.

„Zakaj pa ravno zelenoga,
Zakaj pa nej ardečega?“

„Zakaj bi ravno ardečega,
Da sam jaz žalostna!“

Bosman, perec i dari.

Bosman, v Dolencih gibance. Gibance majo 9 güb. Makove so s kravjov mastjov namazane. Nesejo gibance i kolač belega krüha v novoj skleci s snehov na novi dom. Vse je v prt zvezano, s hrastovov palicov na plečaj nesejo. Doma na kühinjskom pragi na dvoje vsečejo, eden falat na peč lüčijo, drügoga pa domo pošlejo. — S snehov nesejo tüdi v krblači perece (vrtanke). Ednoga nese sneha včasi, kak pride na novi dom, na stüdenec, tam ga položi. Tam že čakaje ništérni, da ga odnesejo. — S snehov nesejo tüdi „dari“, štere ona na konci razdeli starišinom, svadbici i drüžbani.

Zdrava bojdi Marija.

Znana nam je iz malih let, kda smo ešče v šolo hodili, zgodovina prvoga človeka. Prepovedano drevo, prvi greh, kaštiga božja, to nam je vse znano. Da prvi greh je vzrok vse nevole, betega i smrti, dostakrat čüjemo.

Nego malo se nam povdarja najvažnejše delo, ka nam je škodo, najmre prvi greh na düši. Zgübili smo miloščo božjo. Prvi človek je bio stvorjeni iz čiste zemlje, düšo je dobo od Boga, obdrarüvan je bio z miloščami, veliko pravico njemi je Bog dao, pravico do nebes. Človeka je Bog vzeo za svoje dete i kak herb njemi obečo vekivečno blaženstvo.

To vse je zgübo človek s prvim grehom. To nam je vse nazaj spravo Jezuš. Znete, kde. Na križi. Vu katekizmuši se čte. Zakaj je trpo Jezuš? Jezuš je trpo, 1) da bi nas odrešo greha i vekivečnoga skvarjenja, 2) da bi nam nazaj spravo miloščo božjo i tak nebesko kraljestvo.

Vište brezi božje milošče ne moremo priti vu nebesa.

I kde se dobijo te milošče?

Vsako dete Vam odgovori, da miloščo dobimo po svestvah, posebno vu krsti i spovedi. Tü dobimo prvo miloščo. Vu drüghih svestvah se pa nam milošča povekšava. Dobro znamo, da zvün krsta i spovedi drüga svestva samo vu stališi božje milošče slobodno sprejemamo.

To so temeljni navuki Materecerkvi.

V Lauretanskih litanijah Devico Marijo nazivljemo: Vrata nebeska. Iz toga, ka sam do zdaj povedo, je vidno, da je milošča pot i vrata v nebesa. I Devico Marijo tüdi za nebeska vrata zovemo. To telko znameñuje, da vse milošče dobimo po Devici Mariji. Ona je žleb, po šteroj pride milošča iz nebes v našo düšo.

Te pa Devica Marija odpüsti grehšniki njegove grehe? te me pitali. To ne smemo praviti, zato, ka samo Bog odpüsti grehe. Nego edno lahko pravimo, da Devica Marija nam je pripomogla, da smo vredno sprejeli svestvo pokore. Zato, ka je razloček med spovedjov poprek i med vrednov spovedjov.

Naše življenje brezi milošče je püstno, je pregnanstvo. Življenje v božoj milošči je pa paradizom. Življenje brez D. Marije je žalostno, življenje z D. Marijov je pa paradizomsko veselje.

Zato se pa ne čudite, či se Vam priporāča, da Devico častite.

To je včino Bog, ki je arkangela Gabrijela poslo k Devici v Nazaret. I kak lepo pozdravljenje poslo: Zdrava bojdī milošče polna . . . . .

Zakaj nam zato krivoverci zamerijo, da mi z ravno tistimi rečmi pozdravljamo Marijo: Zdrava bojdī? . . . . .

Devica Marija je imenūvana dostakrat vu Svetom Pismi, imenūvana je vu apoštolskoj molitvi: Jas verjem.

Imenūvana je. Pa kak častno! Ki se je poprijao od Dūha Svetoga i narodo se je Device Marije.

Zakaj nam potem zamerijo krivoverci, či mi Marijo častimo i dokončamo pozdravljenja: Sveta Marija, mati božja prosi, moli za nas . . . . . ?

Sam Jezuš je vesele dni preživo — celo 30 let — vu družbi Device Marije tam v Nazareti. I kda je slovo vzeo od matere, da bi ljūdi včio, je vsako priliko porabo, da bi ž njov vkūp prišo. Što zna, či je ne tūdi za njeno volo šo na gostūvanje v varaš Kana. Ona je že tam bila, tam jo je najšo i k njej si je seo.

Zakaj nam po tem krivoverci zamerijo, či mi Marijino družbo iščemo?

Na križi je viso Sin. Velike bolečine je meo, njegovo telo se je trgalo z križa, samo cveki so držali. Vmiro je stoječki. Pa se je skrbo za svojo matero i jo je zročo sv. Janoši. Vu sv. Janoši je Jezuš svojo mater nam vsem za mater postavo.

Zakaj nam po tem krivoverci zamerijo, či mi Devico častimo i ljūbimo, kak našo mater? Zakaj nam zamerijo, či mi molimo: Sveta Marija Mati božja, prosi za nas grehšnike zdaj j vu vōri smrti naše? Ve pa sin slobodno prosi v nevoli pomoč svoje matere. Kakši sin bi pa bio, ki bi pri drūgih isko pomoč?

Nam Marijina čast prinese veselje, trošt i pomoč. To je navdehnoo pesnike, ki so popisali lepe Marijine molitvi i pesmi.

Vsaka pesem povzdigne človeka. Tak Marijine pesmi nas zdignejo k Bogi. Božja dika pa je edini naš cio.

Vište, mi Marije ne molimo. Mi samo Boga molimo. Mi Marijo častimo i po njoj i vu njoj Boga dičimo.

Naša božja služba s tem samo zadobi vu popolnosti i navdehnjenosti proti sūhoj i prostoj službi krivovercov. Nikaj nam zato naj ne zamerijo krivoverci, či mi lepšo božjo službo mamō.

*

Marija je naša mati. Njo hvalimo z jezikom, z molitvami i s pesmami. To je ne zadosta. Moramo njo hvaliti z djanjom, z našim življenjom.

Dete pravi materi: Mati, jas Vas pa tak ljubim! Mati odvrne: Ti praviš, da me lūbiš. Pa si tak lagoje, ne bogaš me, biješ se, ne včiš se, ne moliš rad.

Tak nam tūdi naša mati, Devica Marija pravi: Ne ljubī samo z jezikom, nego z življenjom. Spuni zapovedi mojega Sina.

Čast Marijina nas pripelja na pot božjih i cerkvenih zapoved. To je nebeska pot, to je božja dika i služba.

Semen so lüпали.

November je bio. Stari Fekonja so večer ešče ednok poglednoli v štalo, či je vse vredi. V hišo so stopili i kratko povedali: — Ne vem, či se v gojndno na sneg ne prebüdimo. Stube so že bele.

I za istino sneg je zapadno. Stari Fekonja so si roke menoli. Sami so ne znali, je li od mraza ali od veselja. Tak se je njim zdelo, liki bi se velki kamen odvalo z srca. Nikaj je njim lahko postanolo. Nikše dečje veselje jih je obišlo. Najraj bi po snegi skakali, kak pred šestdeset letami.

*

Sirmak kmet se celo leto kole, mantra. Posebno se pašči v jesen, da spolovi sad svojega trüda. Samo ešče naj vütro ne de deža, da si več listja nagrabljam. Pa či bi ne prišo dež i sneg, — bi celo zimo prebio vu gošči.

Spadne prvi sneg. Globoko si zdehne kmet i ga z veseljom odmetava. Sneg njemi je prineso počinek, šteroga si je želo tiho vu srci, nego povedati ga je ne vüpo za volo dela.

Naprej pride domače delo. To je ležejše. Pa je ne silno. Ka ne opraviš dnes, počaka te vütro. To dobro dene na živce kmeta, šteri so dostakrat napeti bili v leti. Ne je znao dostakrat, štero delo bi si naprej vzeo: vse je silno bilo. Dostakrat je pri seni v rokaj držo grablje i vile. Ne je znao, je li bi obračo ali pa vküp devo. Pa se je prek dao slutnji ali sreči. To pa vse živce gloda. Zato pa dobra je zima: ona odene naravo, njenom gospodari — delavci tüdi prinese počinek.

*

— No, mati, zdaj pa te naprej kolovrat, trbe ga namazati i na toplo djati, — pa te prele. Jas pa bodem vujao predena, da je kak naj prvle damo tkalci.

Stari Fekonja so bili skrben gospodar, dober človek, nego ostri tüdi. Svoje držine so ne püstili tak zaman. I v zimi je prišlo naprej, edno delo za drugim. Košare so pleli, mekle vezali, grablje i drugo šker popravljali. V adventi so začnoli semen lüpati. Svoje dece so ne radi püstili po vesi i tüdi malo kda se je pri njih zbiralo drugih ljudih. Teško so dovolili, da so na lüpanje semena pozvali soside.

*

Prišli so semen lüpat.

— Veliki je sneg.

— Žmetno pot je meo Lisjakov Janček na železnico.

— Koma se odpelo?

— Te pa ne veš, da je odišo v Argentino?

— Nikaj sam čüla. Ne sam pa znala, da je včera j odišo.

— Odpelo se je, odpelo.

— Pa je doma nihao mlado ženo. Komaj se je oženo leto dni.

— Ja, nači je ne bilo. Stara ga je silila: Janček oženi se. Trbe pomoč. Zdaj pa je mogo oditi. Ona je kriva. Vse je svojoj hčeri nosila, ta h Kovačinim. Ka je ne mogla odnesti v förtoki, je odnesla v žepki. Ka, prej, ona pridela, lahko ta da. Sin je pa pravo: Mati, jas zaman ne bom delo. Po vašoj smrti tak dobi sestra polovico vsega, pa ešče zdaj naj za njo delam, — jaz odidem, da si spravim teliko, da jo vöplačam.

— Pa je pravico meo.

— Ali pa ni eden je ne meo pravice, pravili so stari Fekonja.

— Tak na lahko ne smemo kamenje lüčati okoli sebe, zna nas šteri tüdi zadeti, so nadaljavali stari Fekonja. Viš, ti tüdi maš sina i hčerko, boš že vidla, kak žmetno ta se spravljala.

— Tak je, tak, je pravila.

— Viš, inda sveta je dobila dekla, kda se je oženila, kravo, kokoš, škrinjó i kakše male reči. To je bilo v tistih časih, kda je ešče gospočina bila i zemlja se ne dala dale deliti. Te je pač k moží prišla marljiva, čedna dekla.

— To je tüdi ne bila pravica. Vsa deca je deca očé i matere.

— Naj vam dale pravim. Kda je gospočina minola i je kmet v roke dobo zemljo za svoje, se je povanje povzdignolo, dobro je šlo kmeti, si je telko pripravó i prišparo, da je hčér vöplačo, kda je k moží šla. Sin se je doma oženo i pomago očí, da sta oba dva vöplačala deklo.

— To je pač najbolje čedno bilo. To lahko vi napravite Fekonjovi, to je stara bogata hiša.

— Da, da, stara hiša, so vdarili vmes

Fekonjova hiša. I na to sam gizdav. Mam stare reči. Žalost bi me morila, či bi se kdaj pri mojoj hiši delilo, eden bi ta pelo plüg, drügi kola, tretji lance pa lagve.

— Ka pa či bi se bratja med sehom ne znala zglihati i na čemere bi začnoli razno žagati korito, grablje, da svaki dobi svoj del, tak kak pri Lazarovih se je zgodilo.

— Ve pa zato ne bo. Dosta starišov ne šče računa napraviti z decov, ni ednomi se ne šče zameriti. Po smrti se pa deca sposvadijo i očó prekunejo, zakaj so ne napravili med njimi računa.

— Tak se je zgodilo pri mojem sosedi. Spovedani je bio. Kda so dühovnik odišli, je pravo stari, da bi domačemi sini nikaj več nihao. Tisti, ki so v Ameriki, so tak na dobrom, dolare majo. Vej so vam pa dolare pošiljali i vam pomagali, je vdaro vmes eden. I tak je ostalo, nikšega računa so ne napravili. Domači sin, koga so očá ne püstili z domi i šte-

romi so bratje z Amerike skoz pisali, naj li pri starom ostane, je tudi samo en del dobo, ravno tak, kak drugi.

— Tak je. Zakon ne ma oči, so njemi zavezane, so pravili stari Fekonja. Pač pa oča mora meti oči i srce. Vse deco mora rad meti, najbolje pa tistoga, ki je doma. Ne sme püstiti, da bi domači sin na nikoj prišo za volo svoje bratje. Ne sme oča püstiti, da bi hišo oropali pri talingi. Stare reči so ponos — gizdost — kmečke hiše.

Reči staroga Fekonja so teško padale, liki da kovač na kovali železo kove. Vse je tiho gratalo en čas.

Arendaškinja Marja je predrila tišino. Nišče ne vpamet vzeo, je li za istino ali pa po šali, je pravila:

— Te je pa najboljše nam siromakom. Mi ne mamo telko brige z ženitvov. Pri nas odloči marljiva roka i lübezen srca.

— Samo njaj, Marja! Boljše je bogaci, pravi druga arendaškinja. Bogatec si lahko prebira. Bio je bogatec, začne pripovidavati. Meo je sina i hčerko. Prišli so k vogledi. Dopadno se je njemi dečko. Šli so na pisanje. Bogatec si je mislo: Hči se mi oženi ino odide. Mesto nje mi trbe drugęga delavca. Kak je mislo, tak je včino. Poisko je za sina ženo. Poslo je sina, naj jo zaprosi. Stric bogaca je od toga čüo, šo je k bogaci. Čüo sam, je začno, da ženiš sina, to si pa naj ne jemle. Ve pa znaš, na pravo nogo je plantava. Špot nam bo vsem. Jas ti za edno drugo povem, tudi bogata, istina, da pravijo, ka je na levo nogo plantava. Da pa to samo tak pravijo. Bogatec si premjšljava. Dobro je, dene. Razmečejo to prvo ino z drugov ide sin na pisanje. Te pa povej mi, Marja, či se bogaci tudi brž ne ženijo. Tudi gledajo na marljivo roko, najbolje pa na peneze, lübezen pa že pride.

— Tak je, tak, so se vsi smejali.

— Stari Gjurčec si je tudi nikšo blodno k sebi vzeo. Na travnikaj sta seno süšila pa se je skoz na njem vesila.

— Jas sam ga pri zajtrki najšla na travniki, v rokaj je meo falat špeja. No Gjurčec, pa velki falat špeja maš, njemi pravim. Doma ešče vekši falat visi vu rori, je pravo. Jas sam pa njemi nikaj več ne znala povedati.

— Bili smo na poti, začne drugi, na gmanjskom deli. Tam pa stojijo lüdje, se toži župan. Va pa so lüdje, ne pa živina.

— Jas pa sam ga ednok pito, pravi drugi, kak ti kaj doji nova krava. Kaj, doji? Jas jo morem dojiti. Te si pa guči ž njim!?

Vertinja je prinesla krbulco orehov i jabok, Vsi so začnoli orehe tretji. Sosida Lujza je le samo pred sebe gledala i ne jela. Slabe zobe, prej ma. Vsi so jo čüdno gledali. Ve pa znamkar doma dönok je. Nišče nikaj ne pravo.

Na ednok je samo edna znočila z stolca, vsi so se paščili vö. „Lehko noč“, „z Bogom“, „Hvala lepa“ je navkriž letalo. Po snegi je zaškripalo, ešče ozdaleč se je čülo pogovarjanje, smeh odhajajočih, potem pa je tiho postanolo. K.

Glavo je v turbi meo.

Marja je bila čudna ženska. Mož je meo lepo kmetstvo. Vse je zraslo pa dónok, od leta do leta so se vu vekši dug zakapali. Vse je pač žena kriva bila. Ona je nosila hlače mesto moža Mikloša. Pa je skrbna bila. Siromak Mikloš je rad kadio. Penez pa na duhan ne dobo, mogo je kradnoti jajca doma. Neso je k pütari ednodve jajca. Pač pa nikomi ne povej, je pravo. Skrbna ženska je bila. Delavcom, ki so listje grabljali, je kroflne cvrla; kda so z mašinom mlatili, so se mlatici zapojili i zbili. Na bal je fino pecivo nesla i ponüjala gospodi.

Mela je hčerko Julico. Komaj je deklica z šole vö ostala, jo je z sebov jemala na proške, na senje i na veselice. Presterala je svoje mreže, nikaki so pravili, da za sebe, nikakim se je pa tak vidilo, da za hčerko.

Zgodilo se je pa, da je že ednoga mela vu zankah za sebe, sosčdovoga Franca. Vküp so bili zimski večer pri stoli pa so si pogovarjali. Naprej je prišla edna hiša, kde žena lada nad možom. To bi ešče nikaj ne hüdogo bilo, nego ne lada dobro, kmetstvo njim na nikoj ide. Mož Mikloš si je vüpo opazko napraviti, pred svojov ženov je po navadi tiho bio: Te je pa tüdi turbo meo na glavi, kda se je ženo.

Sosedov Franc pogledne sosida Mikloša, pogledne njegovo ženo Marjo. Dalje si gučijo, liki bi se nikaj ne zgodilo. Franc je odišo pa ga je več nikdar ne bilo.

Marja se je že skrbela, da je prišo drügi. Vabiti je pač znala. Ka dobroga ma kmetsko življenje, je vse pred njega djala. Ka košta, to košta. Te je pa ne bio kmetski. Od nikec daleč, što bi to vse v glavi držo, je bio z varaša. Či včasi šoštar njemi je bio oča, on zdaj lepe hlače i kaput nosi, na poli ne dela, — gospod je. I te gospod, kda je pri Marji tak dobro živo, je velko veselje dobo za kmetsko življenje. Tak si je mislo, da je krompič čisto zlato, tak si je mislo, da kmet samo na njivo ide, vzeme velko grüdo i to je že šunka, pod brajdov pa že tak pintaši visijo i vino z ravna vu glaže teče.

Gospod je velko veselje čüto do kmetskoga življenja. Marja njemi je ešče povekšavala to želo, li ga vabila. Za koga je mreže plela, nišče ne ve. Edno je istina, da je gospodi turbo navezala na glavo. Sam je ne znao, kak se je zgodilo. Ednok se je samo stalno preselo k Marjinim. Postel, na šteroj so vankiške pa blazine segale do plafona, je njegova gratala. V toj posteli je ešče nišče ne spao, to je samo za paradó bilo. Postelj i posteljina je čakala na gospoda. Stari Mikloš je pa v štali spao na slami.

Gospod je po mali v pamet jemao, da kmetje ne pijejo na veke žganice i vina, svinja tüdi samo dve šunki ma, — pač pa jejo kmetje mo-

čnik, kašo, zelje, repo brez mesa. Krompiš je tudi ne zlati. Dostakrat komaj čakajo, da kokoš znese, da pošlejo po sol, petrol.

Mikloš je vido, da si je gospod nači mislo. Za norca so ga meli. Da pa norc tudi nikda-nikda zavadi. Ednok je pravo gospodi, ali te že za istino ali z šale: Zemlja da svojimi delavci vsakdanešnji krüh, nego što vino šče piti i pečenko jesti, si za nikši drugi služ more gledati. Gospod je tak teške reči že dolgo ne čuo. Ne je mogo tajiti vu svojem srci, da Mikloš pravico ma.

Gospod je ednok naprej prineso Marji, da je on gospod, on mora po gosposkom živeti i da Julica bode njegova žena, tudi gospa bode. Tü pri Marji ne more gosposko živeti, zato pa odide, da si nikšo službo poišče ali kakšo trgovino začne. Pri tom so ostali, da njemi hišo zozidajo, gošče je dosta pa de začno z lesom tržiti.

Te načrt se je vsem dopadno. Gospodi se je tisto noč sladko senjalo, kak se vozi v Ljubljano, z ravna na borzo, kak odava les, deske na vagone. Poznajo ga na železnici, v hotelih. Na vse kraje za njim šepečejo: To je tisti bogati trgovec z Prekmurja. Stari Mikloš je pa težke senje meo na slami. Bedaki, to je vse lepo pa dobro, kde pa mate peneze?

Prilika je tudi prišla. Vekša gošča je bila k odaji. Gospod je šo na licitacijo, Marja je Mikloša tudi z seboj vzela. Licitirali so: Dvajsti jezer Din. Mikloš je obečo. Telko je vredna bila: Treseti jezer. Štirideset jezer. Zdaj sta pa Marja pa gospod začnola licitirati. Na ednok sta v pamet vzela, da

Mikloša ne ga. Celo njegovo kmetstvo ne telko vredno, odbežo je. Gospod i Marja sta z dugim nosom domo prišla. Mikloš se je bojo, da jaj zdaj njegovej staroj glavī. Mine eden den, mine drugi den, pa nikaj lagojega njemi ne pravijo. Veselio se je, da so se njegovi ljudje dönok spa-metüvali.

Njegovo veselje je ne dolgo trpelo. Nindri se je vödavala nikša mala bauta. Gospodi se je dopadnola. Vidjo je, da bautoške, vsi dobro vö zgleđajo, nikaj ne delajo, samo v bauti sedijo i si od velikih procentov senjajo. Liki pavuk vu svojoj mreži čaka na müho. Müha, müha, to je tudi nikaj vredno. Či včasi ne bode na vagone pošilo les, vozo se pa dönok bode v Soboto i de noso kakše paklece.

Poganjanja za bauto vse so v redi šla, samo da je do penez prišlo, so se zaškrabali za glavo, kde je pa vzememo.

Na kmetstvo so več ne dobili, dosta je že duga bilo.

Gospod si je od zlata senjo. Na slednje se je pa zlato obrnola na krumpič, ka ešče hüjše, na dug.

Gospod se je začno tožiti Marji. Ona je pa njemi kratko povedala: Či se Vam ne vidi, lahko dalje idete. Pa je odišo.

Leta so minola. Prišli so drugi. Kak so prišli, tak so odišli.

Ostalo je pa edno, Julica je dete mela.

Leta so odišla. Marja je stara gratala, mreže bi dale plela, da pa nišče se več ne dao vloviti.

Julica je tudi stara dekla gratala. Nišče je več ne na njo gledalo.

Njene pajdašice so že davno može spojemala, ešče tista Lazarova Minka se šče ženiti. Brezi nje je ne bilo v okolici veselice. Te glas je Julico tak vu srce pikno, da je materi pravla: Spravte mi peneze, idem v Argentino.

K.

Ge si hodo . . .

Narodna

Ge si hodo, ge si bio ?
Tam v Graci, na širokom placi.
Paj tam sam vido cajtinge
I droгна pisma četeti.

Kaj boš začela, ženkica,
Boš sama doma ostala?!
Na glavi boš nesla zibelko,
Na rokaj pa dete maličko.

V tih drognih pismaj to stoji,
Kaj bodemo vsi soldaki:
Kaj bodeš ti, kaj bodem jaz,
Kaj bodemo vsi soldaki.

Naprej nevem, nazaj ne smem,
Bi včasik me krugla vmorila.
Te čarne pükše pokajo,
Med nami se meгла skadila.

S te megle ide nedžündžani deždž,
Med nami se krv preleva.

Ona pa tej.

Sin se je oženo. Domači so privolili. Sami so njemi odebrali. Pa dónok mati, kda tak vküp pridejo z hčerjov i zetom pri cerkvi, svoje snehe ne imenüjajo po imeni Minka ali Ana, nego *ona*. Pa sirota sneha je materi nikaj ne kriva, vse njim po voli včini, zove jih za mater, — pa dónok ona vsigdar ostane *ona*.

Z našimi bratami on stran Müre smo zjedinjeni, pa je zovemo za Slave. S tem pokažemo, da nikaj ne razmimo. To je magjarsko ime. Se oni ne zovejo Slavi, nego sebe zovejo za Slovence ali Hrvate ali Srbe. To je njihovo ime. To ime njim moremo dati. Bi mi ne čüdno gledali, či bi nas za Slave zvali, kda mi sebe za Slovence držimo. Bolje grdo pa je, meji pa že na hüdobijo, kda mi našo brate on stran Müre samo tak imenüjemo: Tëj. Ne vzememo to tak vpamet pri našem kmetskem ljüdstvi, nego pri dñugih, ki radi brez potrebčine madjarski čivkajo.

Pri starom rodi ne moremo, Bog zna, velko spremembo vu mislih i nazorih želeti, edno pa lübezen zapovidava, da ne smemo nikoga ne žaliti.

Pri teh magjarskih čivkarih je na ednok sveta reč postanola prekmurščina. Že ednok na svetlo pride, kak so oni šteli vtopiti prekmurščino vu tihinskom morji.

Branim jas tudi prekmurščino. Či Nemeц zna nihati imena občin, kak jih ljüdstvo izgovarja, zakaj bi ne ostali pri nas Čöpinci, Törnšče? . . .

Zakaj bi pri nas ne ostale rodbinska imena, kak se oni sebe imenujejo. Naj ostane Kūronja, ne pa Kuronja. Magjari so iz Casarov napravili Časare. Vse takšo pačenje kaže na pomanjkanje čūta do starodavnih rečih.

Gramatika je edna.

Izrazov iz pismene slovenščine se tudi ne bojim. Dobro izbrani izrazi nam pomorejo, da se bolje razmimo. Vsaki jezik na to ide, da kem bogatejši postane, da kem več izrazov ma. Po tem se ceni kultura ljudstva. Divjakom je zadosta ništerno sto reči.

Boljše je z pismene slovenščine vzeti izraze, kak pa na posodo vzeti madjarske reči: öngyujto, állomás itd.

Pa dónok vu prekmurščini pišemo. Razlogov dosta mamo. Vu boji za slovensko reč nam je k srci zrasla, či bi jo zatajili, bi se nam tak vidlo, da smo sveto reč izdali. Mladi ljudje že v pisemnoj slovenščini pišejo. Drugi razlog je to, da zato tak pišemo, da bi nas ljudje razumeli. I tretji razlog je, da bi naše vučenjake opozorili na naš dialekt. Pismena slovenščina je nastanola iz raznih dialektov i naš dialekt bode oplemeniteo slovenščino. Po mojem mnenji je lepše: Zdrava bodi Marija, kak pa češčena . . . Ave je zdrava, češčena je Gegrüset . . .

Ne da se pač na ednok spremeniti, ka se je razvijalo jezero let. Pa bi tudi brutalno — nasilno delo bilo. Vse mora iti po naravnoj poti. Vekša kultura vleče. I to vadlujemo, da je pismena slovenščina nositeljica vekše kulture.

Ešče edno. Ne treba našo prekmurščino tak okoli dati, bi pravo, s kitajskim zidom. Na prekmurščino je vplivo nemški duh, to vpamet vzememo vū Tišinskoj i Cankovskoj fari, vplivo je magjarski jezik na Goričkom, najbolje je pa vplivo hrvatski. Znamo, da v spodnjem Prekmurji so hrvatski kaplanje bili i bratje iz Varaždina zdaj itak na pomoč hodijo.

Naše molitvi i pesmi najbolj kažejo tihinski vpliv. To cvetje je ne raslo na prekmurskoj zemlji, to je presajeno. I tak presajeno dostakrat, da se stavim, da ga ni eden Prekmurec ne razmi.

Vzemite naprej pesem Marijino: Zdrava bojadi o kralica. Pri večernicah jo popevamo od nedele sv. Trojstva do

adventa. Tretjo kitico popevamo: Boj naša zagovornica, Ne skrati nam tvojsa lica, Pokaži Sina tvojega, V pregoni brani vsakoga. Pitam zdaj, kaj je to: V pregoni? Jelte pregnanstvo, ka smo pregnani, Marijo prosimo, naj nas v pregnanstvi brani. Pregnani smo iz paradižoma vu dolino skuz.

Napake so tū i tam. Ništerni naši prekmurščino držijo za gotovo — popolno — reč pa pozabijo, da je jezik živa reč, na vūstah i vu mislih naroda se razvija. Drugi jo pa po vsoj sili ščejo zatreti i pozabijo, da s tem krivico delajo. Jezik je zato, da se razumimo i si izmenjamo naše misli. Či bi to razumeli, bi ne na oči metali ednomi ali drugomi, da vsikdar prekmursčino klepeče. Či pa ne zna drugoga?

Vište, kak daleč se prišli mati tam pri cerkvi s tistov *Onov*.

K.

Prva motorna brizgalna v Prekmurji.

Prvo motorno brizgalno (špricaoka, šprickanca) v Prekmurji si je spravilo gasilsko društvo v Markovcih. 2. sept. leta 1928 je bilo posvečevanje. Na to slovesnost je prišlo okoli 200 gasilcov. Ob 9 vuri je bila božja služba pod milim nebom, potem cerkveni govor. Po tistem so domači g. plebanoš blagoslovili brizgalno. Potem so prišli nagovori. Naj obrvim so govorili g. župnik iz sosedne fare, Veliki Dolenci.

„Vse je Bog stvoril. V šestih dnevih je na zemlji stvoril travo, drevje, stvar i človeka. To so ne bili dnevi, kak je zdaj merimo, od sunčenoga izhoda do novega izhoda. Komaj ešče na štrti den se je pokazalo sunce na z meglov i z gazami obdanoj zemlji. Te svetopisemski dnevi so bili dobe iz jezer let stoječe. Ešče na šesti den se prikaže na zemlji človek, ki po tistoj znanoj žaloigri v paradizomi, kda je prvi greh na svet prišo, dosta veseloga i teškoga preživo na zemlji. Bio je korona stvarstva, njemi je bilo dano gospodstvo nad vsov stvarjov. Nego to gospodstvo je mogo drago plačati, njemi je pravo Bog za kaštigo: Prokleta zemlja vu tvojcim deli i travo boš jo. Zemlja de ti rodila trnje. Ti pa z znojom svojega lica boš jo tvoj krüh, dokeč se ne povrneš vu zemljo, ar iz zemlje si i na zemljo se nazaj obrneš. Prvi človek si je sam mogo iznajti najbolje potrebne škeri, ogen napraviti. Vsega je bio majster i tūdi vsega kodiš, kak prigovor pravi. Po mali vu tretjom-štrtom pokolenji se je začnolо delo diferencirati.

Spoznao je pa Kain svojo ženo, štera je poprijela i rodila Henoha; i zidao je varaš i zvao je njegovo ime od imena svojega sina Henoh. Henoh je porodio Irada, Irad je porodio Maviaela i Maviael je porodio Mathusæela i Mathusael je porodio Lameha. On je meo dve ženi, ednoj ime Ada, drugoj Sella. Ada je porodila Jabela, ki je oča prebivalcov vu šatorah i pastirov. I ime

Vnogim je ne znano, da je glavni vzrok betega raznovrstnoga štero je osetljivo zavolo pomenjkanja potrebne skrbi za telo. Naravni zakon je da skrbimo za čisto lice i glavo. Fellerova kavkaska Elsa pomada za lice i kožo se vsikdar hvali. Ravnotak Fellerova močna pomada za vlase, Elsa žajfa je zdravje, štero hvalijo njeni pristaši ne samo za volo prijetnoga diha nego tūdi zavolo hasnovitih sestavin, štere oplemenitijo kožo. Elsa žajfa je z lilijovoga mleka, glicerina, boraksa, katrana i je tūdi za briti. Za probo se lahko naročita 2 lončka pomada za 40— Din., 5 žajfa 52— Din., s pakovanjem i poštarinov vred pri apotekari Eugen V. Feller, Stubica Donja št. 823. Hrvatska.

brata njegovoga Jubal, on je bio oča pesmarom na citari. Sella je tūdi porodila Tubalkaina, on je kovač i majster vu vsem deli kufra i železa. Mojzešova knjiga II. IV. 17—22.

Vu zgodovini človeka so dobe, kda je meo šker iz kosti, iz kamna. S kamenov sekirov les kalo. Kamena doba. Jezero let je minolo, kda je najšo vu zemlji železo i si je šker delo iz železa i bronca.

To si je človek sam mogo spraviti s svojov pametjov. Z narodjenjom si nikaj ne prineso na svet. Človek se narodi goli, tak bi pravo, prazno. Njegova dūša je tabla, na šteroj ešče nikaj ne zapisano. Na to tablo pišejo starišje, pišejo poznanci, piše šola ino piše mati cerkev. Vište, kelko visi bodočnost človeka od pisatelja, ki piše vu dūšo. Dobri lūdje pišejo dobro, lagoji pa hūdo. Zdaj že znate, kak veliko odgovornost nosi stariš, šteri ne odgovarja svojemi deteti, na njegova pitanja se čemeri, vkraj ga pošikne pa pravi: Ne guči, ne spitavaj telko. Dete bode odgovor prosilo od drūgih. Bog zna, či je te odgovor dober.

Z ednov rečjov: Mi s sebov na svet nikaj ne prinesemo, vse od drūgih dobimo, ka si je človeči razum jezero pa jezero let spravo. To se pravi kultura. To reč ste že dostakrat čūli, razložim vam, kaj je. Kultura je sto, pri šterom ješ, stolec, na šterom sediš, posteli, vu šteroj ležis, kupica, iz štere piješ, papir, na šteroga pišeš, vlak, s šterim se peljaš v Mursko Soboto, letalo, s šterim se vu zraki lahko peljaš iz Zagreba v Beograd. Kultura je zvūnešnja stvar, vsakši si jo lahko spravi, naj se samo vči. Afrikanski črni si ravno tak lahko pridobi, kak naš europejec.

Kultura dosta sovražnikov ma. Najvekši sovražnik je bojna. Bojna je že dosta kultur vničila. Inda sveta je bojna kruta bila, mesta zažgala, lūdi spoklala, žive ostale pa vu robstvo odpeljala. Porūšena mesta s soljov posipala, naj nikdar več tam ne bode življenja. Te spomenke starodavne kulture zdaj iz zemlje vōkopajo. Rimska kultura bi vu preseljavanji narodov okoli 400—500 let po Kristušovom rojstvi skoro vničena bila brez spomenka, či bi knjige ne bile shranjene po kloštrah. I našo gizdavo kulturo bi svetovna bojna tūdi skoro vničila, či bi ešče duže trpela. Ali ne pomlite, da je zmenjkala obleka? Ali ne pomlite, da je na železnicah vse razbito bilo?

Drūgi sovražnik kulture zvūn vode, potresa, kūge i lakote je ogenj. Ogenj dosta kvara včini. Samo ništerne primere vam povem. Sosedna občina — Šalovci — je inda sveta bogata bila, trg je bio, tam je bila katoličanska cerkev. Za časa bitke pri Szentgotthardi leta 1673. je bila občina vužgana. Po ognji je občina

siromaška postanola. I eden drügi naš trg — Törnišče — je ogenj tüdi vničo vu törskih časih i prebivalcom siromaštvo spravo.

Človek s svojov pametjov, to je kultura, se bori s svojim so-vražnikom. Najnovejše škeri si spravlja človek. I tak dnes vidimo, da stroj — mašin — prodira vu gorske vesnice, Markovci na Goričkom so si motorno brizgalno spravili. Dnes so si jo dali blagosloviti.

Brizgalno so dali blagosloviti. Od toga bi ešče rad ništerne reči povedo i s tem zdaj stopim na cerkvena tla.

Jezuš je naš Zveličitel. Odküpo nas je od greha i njegove vekivečne — peklenške — kaštige. To se lahko vüpamo, da Bog grehšniki odpüsti, ki se spokori i spove. Od drüгих menših kaštig — kakti beteg, nesreče, preganjanje, nas Bog vsikdar ne reši. Jezuš je sam trpo siromaštvo, trpo je preganjanje, trpo je sramotno smrt na križi. Tak mi tüdi moremo trpeti. Nego žmetno je trpeti. Ništerni vu trpljenji zgübi volo, vero, vüpanje. Pa bi mogli znati, da ki trpi, on zna, kaj je življenje. Zna to Cerkev, kak nevarno je za ednoga ali drügoga krščenika trpljenje, nesreča. Zato pa da svoje blagoslove, da bi nas branila, da bi nam tista dela bila na telovno i düševno zveličanje.

Nego mislite, da bo vam ta brizgalna čüde činila? Čüde činijo ki vu Bogi verjejo. Ta brizgalna je nerazumna, mrtva stvar, njeni blagoslov se razlije na one, ki do ž njov delali. Kda bode ona pri ognji pošiljala vodo, — vu düši gasilca se vužge gorečnost od ognja zvünešnjega vekša, on bode delo z vekšov močjov, on bi rad dvakrat-trikrat več vode spravo vu ogenj.

Konec. Vi ste si želeli božjo službo. Mene ste pozvali, ne kak privatno osebo, nego službenika cerkve. S tem ste manifestirali, da verjete vu Bogi, s tem ste pokazali, da ste verne kotrige cerkve. Vi ne samo vu nesreči zdihavate k Bogi i prosite pomoč pri Cerkvi, nego tüdi svoje veselje darüjete Bogi i pozovete Cerkev, naj ma delež vašega veselja. Kak ste želeli, tak se zgodilo. Jaz iz moje strani želem, da, kak ste začnoli z Bogom, naj božja pomoč z vami ostane vsikdar. Amen.*

Po tem je govorio načelnik župe i zastopnik jugoslovanske gasilske zveze. Na konci se je poveljnik domačega društva zahvalo vsem, ki so slavji prisostvüvali.

Potem je bila sküšnja z brizgalnov.

Bilo je poldne. Ljüdstvo je razišlo na svoje dome, drügi pa vu šotor, kje se je vino točilo. To je že stara navada, da vino mora biti pri vsakšem veselji i nesreči. Da pa z vekšega tüdi vse pokvari, ka je lepega bilo.

Brezplačni dar more vsaki, ki čte

Prava
št. 100
švajcarska
žepna vōra
samo
49 D. 60 p.

Anker-Remontoir-Roskopf št. 111
(brez sekundnoga cajgara)
samo
69 D. 20 p.
s 3 letnim jamstvom.

Prava Anker
vekerica št. 105
s 3 letnim jamstvom.
samo
64 D. 20 p.

te kalendar,

z malim trūdom dobiti. Ti dari so opisani v velkom ceniki svetovne odpreme hiše vōri i kinčov H. Suttner v Ljubljani št. 895. Pošljite samo Vaš točen adres i včasi dobite brezplačno te lepī cenik, šteri Vas bo jako razveselo z velkov vnožinov slik i različnih novosti.

Več 31 let

vživa svetovna tvrdka H. Suttner najbolši glas zavolo svojega solidnoga poslovanja i zavolo jako dobre kakovosti svoje robe kak to jezero priznanc zadovoljnih naročnikov potrjuje. Pri tvrdki Suttner se vse kupuje takrekoč po **originalnih fabričkih cenah.**

V lastnoj protokoliranoj

švicarskoj fabriki vōr

od veščih „IKO“ na svetov- strokovnja- nom glasi so, kov naprav- VÖRE ar ido točno ljenje na sekundo, temeljito so napravijene, skrbno spro- bane i so zvünredno trpeče.

Nikšega rizika!

Ka ne odgovarja, se zameni ali se penezi vrnejo. Nikše trljave robe, svetovna hiša Suttner ma samo zebrano robo najbolše kakovosti, ka priznate Vi sami kem pregledate Suttnerov cenik.

Zahtevajte ga včasi,

trbe samo, da pošlete vaš točen naslov na tvrdko

H. Suttner
Ljubljana št. 895
(Slovenija).

3—10 letno jamstvo!

Ovo mali izvleček iz velkoga cenika tvrdke Suttner:

„I K O“ vōre zlate, srebrne, niklaste itd. po vseh cenah i v raznih formah, kak posebno plitke jako fino gravirane ali gladki

„Omiko“ i „Axo“ vōre v zvünrednih zanimivih oblikah, moderne z dobrim čvrstim strojom po raznih cenah

Anker-Remontoir-Roskopf vōre s pravim švajcarskim strojom v raznih formah

Vōre na roke za gospe i gospode.
Ženske vōre v krasnoj izdelavi

Lanceki za ženske i moške vōre v zlati, srebrni i s finimi dragimi kamni

Citre, prstani, ringlni i vsa druga zlata i srebrna roba v ogromnoj izberī. Najnižiše cene za te kak i stotino drugih predmetov najdete v ceniki

Edenkrat v nedelo...

Narodna

Edenkrat je v nedelo
Jošovec Jožef k meši šo;
Velko je mešo poslušao,
Lepe si je navuke zbrao.
Odvečara sta z Mraz Matjašom
V krčmo šla,
Sladkoga vina se napila,
Vesele pesmi spevala.
Gdare sta razno razhajala,
„Lejko noč!“ si davala:
„Zbogom 'stani, Mraz Matjaš,
jaz idem k svojim mlini spat.“
Med živimi se veseli:
Njemi že odprti grob stoji.
Kdare pride do mlina,
Lübca ga počakala,
Notri v Müro sünola . . .

„Zbogom 'stani, jalen svet!
Slabo mi plačüješ ti!“

Strankarstvo.

V Kürjoj vesi se je zgodilo.

Ves je potok na levi i pravi kraj ločo. Na levom kraji so bili bogati kmetje, na pravom kraji so pa bili siromaškejši ljudje, nego tem več jih je bilo. Cintor so siromaškejši, da jih je več bilo, na svoj kraj potegnoli, spravili so si tudi zvon. To je ne vse tak na tihoma šlo, kak zdaj jaz pišem. Ešče šolska deca se je sovražila.

Ednok domo idemo iz šole, pa ravno zvonijo v petek k tretjoj vöri.

— Ka pa ti Albina ne moliš?

— Na to klenkanje mi ne molimo. Mi samo te molimo, kda v . . . zvonijo.

Vojna je prišla, zvon je odnesla. Po vojni so si drugi zvon spravili. Zdaj že cela ves. Zmirili so se.

To je strankarstvo. Vidi se na njem, kelko kvara, svaje včini. Tak je tudi vu državi.

Te je pa strankarstvo ne dobro, te me pitali?

Mesto odgovora, posluhšajte. Stranke morajo biti. Bile so i tudi bo-dejo. Vsaka stranka ma svoj program. To je zapisano v njenih pravilih, v njeni preteklosti, za kakše cile se bojuje, kaj šče dati narodi, kak šče državo vrediti. Svojo dušno vest moramo pitati, na štero stranko damo svoj glas. Kak pa damo svoj glas, či ne poznamo strank? Vište, to je lagoje, Volimo stranke pa ne vemo, kaj je. Ne vemo, je li smo dobro

volili ali ne. Mogoče si dobro šteo voliti, pa si s svojim glásom podpiro stranko, štera je proti našoj Cerkvi mlačna ali celo sovražna.

Zdaj že znaš sam odgovoriti, je li je tvoje strankarstvo dobro bilo ali ne. S tem, da si svoj glas dao, si vedoč ali nevedoč postano član dotične stranke.

Zato pa moramo novine čteti. Po njihovom pisanji boš je poznao. Či do pisale proti cerkvi i púšpeki, či do pisale proti krščanskim nava-dam, ne so za tebe, v kraj je lúči. Za drage peneze ne trpi gífta — čemera — vu svojoj hiši. Na dobre novine pa plačaj. Naj ti nede žao za tiste dinare.

Stari guč je, da, prej, novine lažejo. Lažejo, či njim drúgi laž pove. Vam túdi dostakrat lúdje lažejo.

Dobro stranko smo dužni podpirati, ar je naša stranka.

Zdaj mo pa drúgo stranko probali, lahko nam kaj boljšega prinese, sam čúo pri slednjih volitvah.

Kaj nam prinese? Peneze. Či bi naš kraj potreben bio, bi dobra bila kakša podpora. Či pa je ne potreben podpore, je vsaka podpora krivična. To vse ide iz državne blagajne, ka ne ide na pravično delo, je smrdljiva korupcija — gniloba.

Zdaj, kda je naš kraj toča pobila i se je gučalo od podpore, kak so stranke licitirale, kak bi trbelo pomagati, kelko bi trbelo dati. Božji lúdje, ne vidite, kak se stranke bijejo nad vašov nevolov, liki se psi gri-zejo na mrlinov i to vse zato, da lovijo vaše glase pri prišestnih volitvah. I ne ga moža, ki bi povedo, da je država i oblast dala, kaj je mogla. Več pa ne more dati. Ne ga moža, ki bi to povedo, boji se za glase. Raj tak drži: Svet se šče vkaniti — varati, te se pa naj vkani — vara.

Ka nam prinese, pitam dalje. Lehko drúga stranka spremeni dobre zakone ali odredbe, ar so meni ne povoli? Tú se kaže, da ništerni človek samo sebe gleda. On za sebe i za svoj kraj šče posebne zakone. Na to pa ne misli, da bi tej zakoni za večino kvarni bili.

Bio je shod ne dugo po zasedbi v Križevcih. Prišo je sam poslanec. Šo je Šalovčar na shod. Ne idem za drúgoga vzroka volo, je pravo, kak samo za to, da mo proso, da ne bodo psi privezani. Siromak! Kaj more za to poslanec, či so psi privezani. To odredi oblast po veljavnih odred-bah, štere so obvezne za vsakoga.

Čúo sam praviti. Ne mo šo volit. Drúgi že opravijo mesto mene. Či je pa kaj ne dobro, te pa šimfa na vse kraje. Stari prigovor pravi: Kakši so lúdje, takši so njihovi predstojniki. Ešče bolje vala pri volitvah: kakši so lúdje, takši je njihov poslanec.

To je ravno tak, kak pri veškoj seji. Vküp se zberejo moži. Večina kaj šče napraviti, menjšina pa v čemeraj odide. Brezi nje se napravi delo. Zdaj pa menjšina šimfa na vse kraje. Pa ne ma pravice. Mogla bi na svojem mestu ostati, povedati bi mogla svoje mišljenje, naj bi je dala zveti vu zapisnik. Zapisnik so ne podpisali, odbežali so, pa ravno zapisnik bi njim mogoče pravico dao pred celov občinov.

Velko strankarstvo je na kvar občini ino državi. Vsikdar pa nikdar je zgino. Ki pravi, da to pa to nikdar ne včini, ga gvúšno naj obrvim on včini. Ki drúge grehe i napake na nedopúščen način biča, naj pazi, da on túdi ne spadne v tiste grehe, da on túdi ne napravi one napake. Naše življenje je pogajanje. Držimo visoko svoja načela, svoje misli, od

svojih želj ne odstopimo, včinimo pa telko, kelko je mogoče. I to je prava politika. Od toga pa že ne bom píso, to je delo naših poslancov. Kak iz toga vidite, poleg stranke tüdi moramo gledati na peršono, na osebo poslanca, koga volimo.

Volite poštenoga poznanoga moža, ki za vas dela! Ne pa tühinca, ki vam vse obečava. Hodo je ednok pri nas na Goričkom kandidat: Tak je gučo, da so se babe jokale. Gučo je od toga, da on pomore, da se ljudje ne bodo selili v Ameriko, da se ne de ločila žena od moža. Norci, te pa je poslanec zato, da se babe jočejo. Proso nas je, naj ga volimo, on prepreči za slučaj vojne z Madžarskov, da Prekmurje, kak nezanesljiv kraj ne obsedejo, nevem, kakši Makedonci. Je to ne bedasti guč? Drugi kandidat je pa pripovedavo, nindri je čüo, da mi Slovenci dojmimo mleko, v Belgradi pa doli vzemejo smetano, pa je on to vüpo te praviti, kda je njegova stranka v Belgradi na vladi bila. Znamkar je njihov minister vrhnje pojo. Pa je tak bilo. Lüdje so samo poslühšali, so njemi potrjavali, on se je pa od znotraj samo smejo toj nevučenoj vnožini.

Kaj mislite, ne vrže to senco na ljudstvo, štero si kaj takšega da pripovedavati?

Stranke so povsod po sveti. Či je štoj pošteni pristaš edne ali druge stranke, poštüjem ga. Vsakši ma svoje prepričanje, to je njemi sveto. Nego či se štoj vu edno ali drugo stranke vrine brez prepričanja i samo si masko edne stranke dene na obraz, da ležej napada svoje dostakrat osebne sovražnike, to je pa grdo delo. Dostakrat bi s tem državno pravdnništvo moglo meti delo pa ga stranka ščiti, to je na škodo stranki.

Jaz sam pa mišlenja, da vse stranke morajo slüžiti državi i domovini. Vse stranke mesto vznemirjanja, hujskanja, sovražtva morajo meti za najvejši cil mir, zadovoljnost, medsebojno poštüvanje domačinov i priseljenih.

Ki rüši to medsebojno poštüvanje z edne ali druge strani, osebne cile ma, sebe išče te ne je — domoljüb. Sebe išče, nema pravice druge — voditi.

K.

Bodočnost naše kmetijske proizvodnje

Naše sadjarstvo i pridelavanje zelenjave.

Slovenija je v vsem svojem obsegi od narave stvorjena pokrajina za pridelavanje zvünredno tečnoga sada, pa tüdi prvovrstne zelenjave. Njene povečini brežne lege i nižave, ki so zavarvane proti severnim vetrovom, kak pobočja breščekov i obronki gor, ki se kak podaljšek visokoga alpskoga gorovja nizajo čez našo Kranjsko i Štajersko notri na Hrvačko, omogočajo z njenimi razmeroma obilnimi padavinami pridelavanje najrazličnejših i najboljših poznih zimskih jabok, pa tüdi zelenjave, kak izbornoga zelja, tečnoga graha, lepe šalate itd. To je prvovrstni pridelek, ki ga išče trgovina odnekadaj pri nas.

Naš sad i zelenjava sta po téki, lepoj formi, farbi i dišci prvovrstna. Što ne pozna v svetovnoj trgovini naših jabok, ljubljanskoga zelja i šalate ajzerce, raznovrstnih najboljših grahov, ranoga i poznoga krumpla itd.?! Vsega toga se pridelava v naših skromnih razmerah, ki nam nü-

dijo zadosta pogojev, da se bodo te panoge v našem malokmečkom gospodarstvu še bole razširile. Trdi se lahko, da je naša dežela, kak nalašč za pridelavanje teh sadov.

Naša jaboka i ogradnine, odnosno sočivje (zelenje) so

stalno važen pridelek.

Vsaki kmetovalec bo prišo do osvedočenja, da se doseže z malim trüdom i razumnim obdelavanjom ravno pri sadnom drevji i ogradnini lepe i redne dohodke. Povsod pri nas, posebno pa okoli gospodarskih poslopij, kre potih, cest, travnikov i pašnikov pa po njivah bi moralo biti zasajeno sadno drevje, vnoge naše najboljše njive pa izpremeniti v zelenjade, ograde, kjekoli je zemlja prikladna za prevreditev.

Če zasledüjemo delüvanje Kmet. družbe od njenoga obstoja dozday, vidimo, da se je že začetkom prejšnjega stoletja posvečalo posebno sadjarstvu i zelenjadarstvu največšo brigo. Družba je ustanovila v te namen leta 1823. prvo slovensko drevesnico na Poljanah v Ljubljani z namenom povzdige sadjarstva. Navajala je okoliške kmetovalce k pridelavi ogradnine i sočivja.

Na vzpodbüdo družbe je pred prilično sto leti spisao plebanoš Franc Pierz prvo slovensko strokovno knjigo

„Kranjski Vrtnar“,

ki je izšla leta 1843. v drugoj, leta 1863. pa v tretjoj izdaji. Vse tri izdaje so spisane tak poljüdno pa strokovno-stvarno, da lahko služijo še denednes kak učni pripomoček. Tü se omenja, da odamo zelenjavo prek Trsta v jütrove dežele i na Dunaj, (Beč).

V dr. Bleiweisovoj dobi l. 1847. je v to svrhu priredila Kmet. družba

prvo sadno razstavo.

Namen razstave je bio, pokazati, kakši sad gojimo na Kranjskom i določiti najboljšim sortam prava pomologična imena. Družba je izdala pri toj priliki razstavno brošurico „Slovenski Vrtnar“. Kak strokovnjaki-pomologi so se udejstvüvali pred vsem pater Benvenut Kroat, dalje botanik A. Flajšman, družbeni tajnik dr. Strupi i posestnik Ferd. Schmidt iz Šiške. V toj knjižici je navedeno ne menje kak 224 jabočnih i 133 raznih grüškovich fajt s slovenskim i nemškim imenom, ki so se takrat gojile pri nas. Posamezne fajte so se določile tüdi po gospodarskoj vrednosti; izdelao se je primeren sadni izbor.

V toj dobi je naše sadjarstvo lepo cvelo do konca prvejšjega stoletja, kda je nastopo zastoj v toj panogi, medtem, kda je zelenjadarstvo stopoma napredüvalo. Te zastoj je trpo, dokeč ne prvejšji deželni odbor vzeo pospešüvanje te panoge v svoje roke. Z nastavitvijov strokovnjaka g. Martina Humeka i podporami se je pred bojnov vnogo napravilo v tom pogledi. Svetovna bojna je sezna zadržala te pokret, ki pa je po boji z ustanovitvijov lastnoga glasila

„Sadjar i vrtnar“

odnosno društva s tem imenom doživelo svoj preporod, na šteroga smo lahko ponosni.

Vnogo je še prijaznih breščekov, ki čakajo, da se zasadijo s sadnim drevjom; dosta je najboljših njiv z izvrstnov zemljov, štere trebe vporabiti

za najrazličnejšo zelenjavo. Če pomislimo, da je vsa Slovenija dežela letoviščarov, zdravilišč, tujskega prometa, je na dlani, da moramo skrbeti za izpopolnitev sadjarstva, odnosno zelenjadarstva. To pomeni znatno okrepitev našega podeželskega gospodarstva. Ne se bojati, da ne bomo odali sada, odnosno zelenjave, pa tudi, če je pridelamo v desetkratnoj meri, kajti tudi lastna uporaba v tom pogledi je še mala i se bo prle ali sledkar sprevidilo, **da tvorita sad i zelenjave temelj naše zdrave prehrane**. Ne smemo pozabiti, da naša rivijera v Dalmaciji potrebuje vnožine teh pridelkov, ar jih sama v poletnom časi ne more zavolo svojega sühoga podnebja v zadostnoj meri pridelavati.

Pravilna pridelava predpogoj.

Vrejena trgovina pospešuje produkcijo pa zahteva i stavi svoje pogoje. Najvažnejše je, **da zberemo po tehtnem i temeljitom prevdarki prave i najboljše fajte za posamezne kraje, lege i zemlje**. Pri izbiri sadnih fajt nam služijo zvünredno dobro kak podlaga **pregledni sadni izbori**, ki so osnovani na dugoletnom opazüvanji i slonijo na presküšnjah. Normalni sortiment za Slovenijo za jaboka i grüške je dobiti i je vsakomi na razpolago, kje dobijo potrebna pojasnila. Načelo za saditev: **sadimo le malo vrst pa pridelüjmo enotno samo najbolje razvito, tečno, vztrajno i trpežno deloma rani, največ pa pozni sad, odnosno zelenjavo**. Pozni sad i zelenjava sta v naših razmerah dosta bole vztrajnejša proti boleznim i škodljivcom kak rana. Gojiti trebe tudi vnogo novoga v ogradnini, ka zahteva trg i se pri nas še prav malo pridelüje, n. pr. paradizniki, šparglji, ogurke, lük, razne špinace, razne šalate itd. Letošnja zelenjadna razstava nam nüdi v tom pogledi vnogo poučnoga. Tanačivamo samo našim kmetovalcom, da pazljivo prebrodijo té oddelek.

Skrbno zbirajmo.

Slovenija pridela okoli 15.000 vagonov raznoga sada. — Od toga se komaj edna petina oda, vse drügo se većinoma po starokopitnom načini uporabi doma, največ za mošt i žganico. Tü se moramo še dosta včiti o pravilnom spravlanji i smotrenoj uporabi sada. Enostaven račun pokaže, da je samo sadni pridelek vreden prek sto milijonov dinarov. Najvekšo pažnjo trebe pa obračati **odaji sada v tujino**. Sadni trgovci zahtevajo najmre enotni sad, ki je po düšnojvesti nabran i spravljen, prebran ali sortiran i pošteno spakivan. Kak se sad po novešem načini, predvsem jaboka, vklada za trgovino, je opisao g. J. Priol v knjižici „Ameriški način sortiranja i vkladanja sadja“. Vsaki vekši kmetovalec i sadjar, pa tudi on, ki se bavi s sadnov trgovinov, bi se mogo ravnati po navukih te knjižice. Tak bi prišli potem v kratkom časi do dohodkov v sadjarstvi, od šterih se nam dozday niti ne senja. Mali trüd skrbnoga nabitranja, zanesljivo sortiranje po debelosti i kakovosti, zviša ceno sadi za petsto odstotkov. Nasledüjmo v tom pogledi Tiroлке, ki opravljajo to delo majstrsko i tak natenčno, da dosežejo deset- do dvajsetkratne cene za svoje pridelke, ki niso prav nikaj boljši kak naši. V mirnom časi so n. pr. odavali v zimskom časi v Nemčijo odnosno Rusijo posamezne plovove kanadskih renet po 60 do 80 krajcarov, toje toliko kak so bile pri nas v tom časi cene za edno kokoš. V jütrovih deželah se odavajo šče dendenes na sprotoletje naša zimska jaboka po 2 do 5 Din za falat. Naj-

veški dobiček v toj trgovini majo Holandci i Angleži, ki znajo primerno vložiti sad v zaboje i jih postaviti v pravom časi na trg. Pomniti pa je, da se nikde nepoštenost tak sama ne kaznuje, kak v sadnoj trgovini. Trgovec, ki je bio znorjen, se ne vrne nikdar več. Poštenje je tudi v tom pogledi glavni pogoj. Lepo, pravilno nabrano, vestno sortirani i skrbno vloženi sad dobi vsikdar zadosta odjemalcov.

Letošnji pridelek.

Letos se bo pridelalo pri nas na podlagi poročil približno jezero vagonov sada. Sad je letos obrodo v okolici Maribora, v Slovenskih goricah, na Gorenjskom i v naši bregaj, kje ne bilo sprotolešnjega mraza. odnosno, kje ne oviralo slabo vreme v cvetje. Sezna je suša tudi te pridelke skrčila, posebno ar so nastopili v zvnrednoj meri razni škodljivci, predvsem jabočni molj (črvivost) i vüši. Vse toži, da je sad pikast i da odpada, ali ostalo ga bo še vseedno precu na drevji. Računa se, da bomo meli kljub tomi okoli 200 vagonov prvovrstnoga sada za izvoz. Na jubilejnoj kmetijskoj razstavi so razstavljeni vzorci sada. Čeprav so šče zeleni, se lahko vsaki osvedoči, da bo sad lepi. Razstavljalci: Anton Tkalec iz Obreža pri Središči, Z. Cvilak iz Slovenske Bistrice i M. Arh iz Svečine pri Maribori bodo dobili toliko naročil, da jih bodo težko izvršili. Lepe vzorce so razstavili tudi nadučitelj Rus z Bleda, Premrou iz Martinjaka, Grad iz Dragomelj, Sadjarska podružnica Breznica i Fr. Strehar iz Dola pri Hrastniki. Na razstavi se je priglasilo mnogo trgovcov iz južnih krajov, pa tudi iz Nemčije, ki reflektirajo na **vagonska naročila**. To bodi v dokaz našim sadjerejcom, da je letošnja sadna razstava kljub svojoj skromnosti na plodovih velike gospodarske važnosti i vpoštevanja vreden činiteo, čeravno je ostali del sadne razstave le bole poučnoga značaja.

Zelenjava.

Isto vala za zelenjavo. Temelj pridelavanja dobre zelenjave je dobra gredna i obdelana zemlja pa gojitev dobrih fajt. Zelenjadna razstava je letos kljub suši pokazala, da se da pridelati pri nas prvovrstno zelenjavo. Zastopani so zelenjadarje ljubljanske okolice, z Gorenjske i ptüjskoga okraja. Zelenjadna razstava vzbüja občo pazljivost. Vseh razstavljalcov je 25, od šterih so odliküvani z zlatov kolajnov: Ana Lenarčić z Verda, I. Ažman s Kodeljevoga, A. Lap iz Kamnika; s srebrnov: A. Tornago iz Ljubljane, Kmetijska šola v Št. Juriji, Gospodinjska šola v Marijanišči, umobolnica na Studenci; z bronastov: uršulinski samostan v Škofjoj Loki i Ljubljani, J. Kosler na Barji, gospodinjska šola v Zgornjoj Šiški, frančiškanski samostan na Brezjah, ženska kaznilnica v Begunjah, Avgust Kuhar z Vevč, J. Grad iz Dragomelj, umobolnica v Ljubljani; ostali so dobili diplome.

Na podlagi podatkov se iz Slovenije izvozi letno okoli **4500 ton ogradnine** (ka v ogradi, ograçeki zraste kak mrkevca, petræeo itd.) i **sočivja** (vse zelenje za skuho). Vkljub suši je letos pričaküvati, da bo obrodila pozna zelenjava posebno na Gorenjskom, v okolici Ljubljane i na Štajerskom. Pričaküvati je, da bomo tudi letos dosegli gorenjo vnožino za izvoz.

Nova žita.

Za našega naprednoga kmeta je na Jesenskoj razstavi brez dvojbe najzanimivejši i najvažnejši oddelek v Kmetijsko-strokovnom paviljoni on,

ki ga je vredio Botanični institut univerze v Ljubljani i semenogojska postaja v Beltincih.

Razstava botaničnega instituta nam nudi vpogled v dolgoletno delo univ. prof. dr. Jesenka na polji pridobivanja novih vrst žitaric s pomočjo križanja dveh različnih vrst. Uspehi, ki jih je doseglo prof. Jesenko s svojimi številnimi poskusi, so za poljedelstvo zvrhunredno zanimivi i važni. Različni znanstveniki so se že brigali s tem pitanjom, kak bi iz dveh različnih vrst dobili novo, boljše; a pravih praktičnih uspehov neso meli. Komaj prof. Jesenki se je posečilo, da je stlačo novo pot, po šteroj je možno dobiti popolnoma nove vrste zrnja.

I je križao prof. Jesenko pšenico i rž (žito). To se pravi, da je preneso umetno cvetin prah rži na pestič pšenice pa ga tak oplodo. Potomec obeh je nova pšenica, vnogo vekša i boljša, — skoro 2 m visoka, s 14 cm dugimi klaski, ki majo 80 do 90 zrn. Križanci pa neso nikdar plodni, to se pravi, nemajo nikdar prašnih cvetov, zato se ne razvnožujejo dalje. Prof. Jesenko pa je križance ponovno oprašo s pšenicev, pa na te način vzgojo nadalnje pokolenje. Vse te nove vrste pšenice majo trdno slamo i močno razvite korenine, so tudi odporne proti poleganji.

Bistvo križanja obstoji najmre v tom, da skušamo združiti osnove za lastnosti vsake posamezne vrste pa dobimo na te način novo vrsto, v šteroj so združene lastnosti obeh vrst. Tak so n. pr. skušali križati travo Egilops, ki raste kre bregov Sredozemskoga morja (tudi pri nas v južnoj Dalmaciji) s pšenicev. Egilops je po mnenji znanstvenikov trava, iz štere so se v stojezerletjih razvila naša žita. Čeravno, da sta pšenica i Egilops že po zvunešnjoj formi jako različna, se je posrečilo njuno križanje. Križanec je toti jalov, ali z umetnov oplodbov s cvetnim prahom Egilopsa se je tudi tu prebila neplodnost i možno je pridobivanje nadaljnjih rodov, ki majo v sebi združene lastnosti Egilopsa i pšenice.

Pri križanju pšenice z ržjov bi bilo praktično zvrhunredne važnosti, da dobimo nove vrste, ki majo n. pr. vse dobre lastnosti pšenice, z zednim pa odpornost žita, to je nove vrste, ki so najbolje prikladne za lego i zemljo naših polj. I ravno poskusi prof. Jesenka so pokazali, da je teoretično to mogoče. Glavna ovira, to je neplodnosti križancov je prebita, najvažnejše pitanje je rešeno. Bodoči poskusi na semenogojskoj postaji v Beltincih pa bodo pokazali, v koliko bodo te nove vrste prikladne za praktično poljedelstvo.

Tak pri vzgajanji semen trebe pripomniti, da pitanje boljše ali slabše zemlje ne pride prav nikaj vpoštev. Tu se ide samo za to, da se vzgoji iz toga, ka je že dano, nekaj boljšega. Če je n. pr. seme slabo, to se pravi, če v njem ne zadosta osnov za dobro rast, se tudi z najskrbnejšim gojenjem ne da nikaj napraviti. I zato ma semenogojska postaja v Beltincih to važno nalogo, pa v moderno zasnovanom poizkuševališči vzgaja na podlagi izbora (selekcije) dobra semena pa je stavlja poljedelcom na razpolago. Krasni uspehi upravitelja semenogojske postaje v Beltincih, ing. Mikuša, nam nazorno predočuje letošnja razstava. Tak se njemi je n. pr. posrečilo vzgojiti seme pšenice, ki je dala na 1 ha 42 centov, to je na ednom kat. plügi 21 metrov, dalje izvrsten oves i ječmen pa kukorco. To so pač krasni uspehi. Zato naj bi tudi naši kmetje v tom smisli izboljšavali svoja polja. V. P.

Zdrav ostati! = Betegov se ognoti!

Najprle kihneš nekolikokrat, zatem malo kašljaš i potom tak znaš da si prehlajen. Ti a'i ne moreš znati, kak dugo bo ta prehlaja trpela i i kak bo se razvila. Prehlada lahko — če maš srečo — za nekoliko dnevov odide, ali so slučaji, da lehka prehlada lahko ma, teške posledice. Zato se čuvaj prehlada!

Če si pozebeo, si hripav, maš hladne noge, trpiš na glavoboli, migreni, mučijo te reumatične bolečine, če so ti oslabili živci i mišičje, si duševno i telovno zmantran, če slabo spiš, te zob boli, maš trganje v čelusti, bolečine v lici i v celom teli, če si preveč občutljiv na hladen zrak i pokažejo se pri tebi inači znaki slabosti i nedovoljno pretakanje krvi, te je to dokaz, da si v zdravih dnevaj nikaj ne včino, da se ognješ hüdoga.

Včino ono isto, ka so naši predniki i prededi od vsikdar z ednako dobrim uspehom iskušali. Küpi v lekarni ali drugoj trgovini Fellerov pravi dišeči „Elsafluid“, ribaj dobro z njim betežna mesta, vzemi nekoliko kapljic „Elsafluida“ na cukri, v mleki, čaji ali kavi i taki boš se počüto ofrišanoga, okreppenoga, mišice i živce bo ti ojačao, pretakanje krvi bode ugodno pobüdjeno zavolo mašaže s „Elsafluidom“, i s tem se boš občuvao bolečine. Rablen znotraj i zvänaj, čuva te Fellerov pravi „Elsafluid“ od prehlahnjenja i küge, je desinfekcijsko sredstvo i vrasstvo za roke, zobe, västa, dihala, za volo toga dober i proti influenzi. Pomešan z vodov se rabi za grglanje, čisti rečke, odstranjuje na te način vzroke kašlja i mrklenosti, a rabljen kak oblog na boleče kotrige te pomerjava. To 32 letno hišno sredstvo pomaga človeki proti betegom na poti, na morji i proti drugim. Dobi se v apotekah i drugih trgovinah v posküsnih glažah po Din 6.—, dvojnatih glažah po Din 9.— ali špecijalnih glažah po Din 26.— S poštov pride falejše, če se kaj više naroči na ednok. 9 posküsnih glažov ali 6 dvojnatih ali 2 špecijalna glaža sküпно s paküvanjom i poštinov košta samo Din. 62. 18 posküsnih glažov ali 12 dvojnatih ali 4 špecijalnih glažov Din 102.—, 54 posküsnih glažov ali 36 dvojnatih ali 12 špecijalnih glažov samo Din 250.—

Naročbe naj se adresirajo jasno na
lekarnika Eugen V. Feller,
 Stubica Donja št. 823. Hrvatska

KAJ SE JE ZGODILO?

(Sept. 1927. — Sept. 1928.)

Sept. 1927. Hajdina dobro obrodila.

Okt. 1927. Politični umori na vse kraje. Makedonstvujoči so v Južnoj Srbiji bombe metali v hotelah. Morili so našega generala Kovačevića. Eden Albanec je moro v Pragi albanskoga poslanika Cena bega zato, ar je naklonjen bio Jugoslaviji. Tak so pisali, da je Italija mela vmes svoje roke. — Italijanski parnik „Principessa Mafalda“ se je vtopo blūzi Brazilije. Kotel je eksplodiro i ladjo na dvoje raztrgno. Dosta jih je najšlo smrt vu vodi. Drūge ladje so se na pomoč paščile i potnike rešile. — Princ Karol, bivši prestolonaslednik Rumunije se je šteo nazaj povrnoti v Rumunijo, da bi po očinoj smrti svojo pravico zavzeo — proti svojem i sinu. Zna se, da bi se mogo ločiti od madame Lupescu. — Lepo vremen.

November 1927. 10. Barometer kazo izvūnredno nižino, — sneg zapadno. — Siromaštvo je bilo na sprotoletje, hūjše v jesen. Na sprotoletje je kūpo žito, v jesen, prej, plača. Ne, ka ne plačo, ešče več proso. Poti se vse v Argentino, Brazilijo, Uruguaji. Što je ta imena čūo pred ništelnimi letami? Zdaj pa vsako dete od toga guči. — 11. Novembra na Martinovo sta zvūnešnjih zadev ministra, francuški Briand i naš Marinkovič podpisala prijateljsko pogodbo. Mi smo bili izolirani (okoli vzeti). Nova pogodba je mirovna pogodba za prijatelje mira. Francija je že prve sklenola takšo pogodbo s Češkoslovaskov, s Poljskov, z Romunijov. Naša pogodba je nadalje edna veriga na lanci. — Italija je odgovorila: 22. Nov. se je podpisala taljanska-albanska vojaška pogodba. Tak države edna ovoj odgovarjajo. — Izenačenje zakonov. Dela se vu odbori. V našoj državi je 14,170.000 ha zemljišča, štero je podvrženo dači (1 ha okoli 2 plūga). V Sloveniji je 1 550.000 ha. Katastrski čisti dohodek 3,260.000 Din. 20 odstotna davčna stopnja bi dala 600.000.000 Din. zemljiške dače. Katastrski čisti dohodek na ha zemljišča se računa približno: V Črnoj Gori 20 Din. v Dalmaciji na 40 Din. v Bosni, v Hercegovini i Južnoj Srbiji 150 Din, v Sloveniji 160 Din. na Hrvatskom 175 Din, v Severnoj Srbiji 180 Din, v Banati i Vojvodini 660 Din.

December 1927. Veliki mraz je pritisno, 21. i 22. je najhūjši bio v našem kraji, v Šalovcih 19 stopinj pod ničlov, v Dolencih 14. Takši mraz, ka so lūdje ne vūpali v tjedni priti v cerkev.

Januar 1928. Na novoga leta den je prišla v Szentgotthard pošiljatev pet vagonov. V tom obmejnem mesti delata avstrijska i madjarska carinarnica skūpno. Avstrijska carinarnica je za poskušnjo odprla en vagon. V njem je najšla namesto napovedanih strojnih delov razložene dele strojnih pūkš. Avstrijska carinarnica je štela teh pet vagonov poslati nazaj, ar je menjkalo avstrijsko dovoljenje za prevoz. Madjarska obmejna oblast pa se tomi ne vdala, da so, prej, vagoni že na madjarskih tleh. Teh pet vagonov italijanskih strojnih pūkš je bilo naslovljenih na postajo Sátoraljaiuhely. Ta postaja leži na Češkoslovaškom, mesto pa na vogrskom ozemlju. Pri prevozi do ta bi blago izvagonirali. To je ne prva pošiljatev bila. Že par tjednov se je iz Italije prevažalo orožje v velikoj vnožini. To je že deseta pošiljatev bila. — 19. januara je rodila kraljica princa Tomislava. — V Dolencih dosta parov. Glad bode, pravijo Šalovčarje. Glad v Hercegovini, v Bosni, v Dalmaciji, v Črnoj Gori. Krao je poslo 500.000 Din Rdečemi Križi na pomoč prebivalstvi.

Februar 1928. 2. so Davidovič, Radič, Pribičević i Joca Jovanovič proglasili zvezo svojih klubov. Na drugoj strani Spaho musliman s Koroščom i Vukičevićom. Blok proti bloki. Demokratski ministri podali ostavko. Vse stranke so za koncentracijo, nego nišče ne more koncentracijske vlade vkūp spraviti. Kak bi mogo štoj ogenj zmiriti z vodov. Na slednje je mogla ostati stara vlada radikalov, demokratov i SLS. To je tak vsako dete znalo. 23. februara je prisegla stara, zdaj nova vlada. Predsednik Velja Vukičević, minister za notrašnje zadeve: Dr. Anton Korošec, minister za verstvo: Milan Šimonovič. — Sūhi februar, na konci jako mrzeo. — Madjari so 24. februara v Monoštri vničili strojne pūkše, dobljene iz Italije. Či so ne kakšo drugo staro ropotijo vničili.

Marc 1928. 13. je poslanec Smoljan v narodnoj skūpščini oriso obūpne razmere v Bosni i Hercegovini. Djao je, da se veliki del prebivalstva za volo pomenjkanja druge hrane preživlja s krūhom iz drevesne skorje. — 19. 20. i 21. veliki mraz. Jožef je sneg najšo po goščah. — Monoštarska afera (pošiljatev strojnih pūkš) se je skrčila na malo delo. Nikša komisija odide samo nikaj poizvedavat na lice mesta.

April 1928. 12. Atentat na taljanskoga kralja. Prte kak se je v Milani taljanski kral v automobili pelo k mednarodnomi senji, je eksplođiro peklenski stroj. Stroj je prerano eksplođiro, ar se je kraljeski sprevod nekoliko zakesno. — Taljanski poslanci, novinarje v Budimpešti. Na banketi so se z Madjarami obimali i kūšūvali. Ministerski predsednik Betlen je govorio od revizije tri-

anonske pogodbe. Madjari se vūpajo, da bodo iz konflikta med Jugoslavijov i Taljanskov hasek meli, sad sam od sebe njim v naročje spadne. Naši se orientirajo proti Nemčiji, njej nameravajo dati Trst. — Potres na Balkani. Začno se je v Bolgariji. Bregovi so se premikali, razpokline so postale, vroče vretine so na den prišle. Zemljevid Bolgarije se je spremenilo. Potem se je potres preselo v Grčijo, varaš Korint se je zrūšo.

Maj 1928. 10. 11. i 12. mraz, slana. V nižjih legah so g-orice pozeble. Bogato žito že ležalo, večer sneg spadno, poleženo žito za en teden belo postanolo, — zmrznolo je. — Demonstracije v Italiji proti Jugoslaviji. Pri nas so tudi z demonstracijami odgovorili. Źalostni dogodki so se pripetili. Vlade so celo note izmenjavale, nego naša miroljūbnost je napetost odstranila.

Junij 1928. 3. znovič slana. Nedela je bila sv. Trojstva. Krumpiš, grah, tikvi pozeble v nižjih legah. 5. Toča na Ravenskom od Gerlinci, Korovci, Cankova do Puconec. Najhūjša je bila v Źenkovcih. — Mrzlo sprotoletje vse nazaj zadržalo. Proti konci junija smo spravljali seno. Slaba mlada trava bila. — 20. junija krvavi dogodek v Beogradi v skupščini. Puniša Račić, radikalni poslanec je strelo. Vmoro je Dr. Basaričeka i Pavla Radiča. Ranjeni so Pernar, Štefan Radič i Grandža. Vsaki vmor se mora osoditi, pa je te vmor tudi usode pun. Radičevci so ga izvali s svojov obstrukcijov, ne so dali delati večini v narodnoj skupščini. Večini se pa mora menjšina podati. — Źe maja je odleto taljanski general Nobile na severni tečaj. Viher je zračno ladjo na ledena tla vrgo, gondola se je odtrgnola, Nobile z ništernimi tivariši na ledi ostano, drūgi so pa v ladji dale odleteli. Ladja se je sledi vužgala i ki so vu njej bili, so smrt najšli. Nobile z radijom obvesto svet, da je na ledenoj premikajočoj gori na morji. Letala so ga najšla, lūčale so njemi živež, vrastvo itd.

Julij 1928. Vlada Vukičević-Koroščova je dala ostavko. Radič je dobo od krala mandat za sestavo nove vlade, pa je odklono. — 12. je general Hadžič, vojni minister dobo mandat za sestavo delavne neutralne vlade. Tudi generali Hadžiči se je ne posrečilo delo. Radičevci nove volitve želežo, v krvavi parlament i vlado ne stopijo. — Na slednje je dobo mandat Korošec, načelnik naše slovenske stranke, ki je 27. julija sestavo novo vlado. Skupščina je bila pozvana na 1. august. — Ruska ladja „Krasin“ je rešila vse, ka je živo bilo od Nobilovih ljūdih.

Aug. 1928. 1. je skupščina vkūp prišla v Beogradi, Hrvatje so pa vkūp prišli v Zagrebi v sabori. Hrvatje so sestavili predstavništvo i razne odbore. To se pravi: Meli so svojo skupščino,

postavili so svojo vlado i ministre. Vse je lepo, samo oblasti ne majo. — 5. aug. toča bila po Goričkom. Prizadetih okoli 50 občin: Mačkovci, Puconci, Panovci, Kančovci, Fokovci, Mrtvarjanci, Kobilje. Ne je toča kapala, nego led, kak moška pesnica. Vse vničila. Z kukurce samo steblo ostanolo nad zemljov en decimeter. Dosta kvara napravila na strehaj, cigeo pobila, ešče late prek sekala. Zmlačeno silje na podi vse namočila, s poda odnesla voda v blato. — 8. aug. je mro Stepan Radič. — Medparlamentarna unija je mela kongres v Berlini. Hrvatje so tūdi poslali zastopnika iz Zagreba, ki je protestiro, da bi člani belgrajske skupščine navzoči bili pri zborūvanji, belgrajski parlament je, prej, čonklavi. Grdo delo je, domače nevole pred svet nositi. Kongres je odločo pravično, da vsi zastopniki lahko pridejo k sejama, vsi so pač zastopniki svojih strank. Sramota je, da med bratami tūhinec more sod povedati. — 27. aug. se je vužgo „Seljački dom“ v Zagrebi. Hrvatje so potisnoli ogenj na Srbijance.

Sept. 1928. Anglija i Francija je v Sofiji demaršo napravila, da bolgarska vlada razpūsti makedonsko organizacijo. Teško stališče je mela bolgarska vlada, ar ništetni ministri so člani makedonske organizacije. Vlada je demisijonirala, kriza je dugo trpela. Na slednje pa vse pri starom ostalo. — Albanija dobila kralja. Albanska narodna skupščina je sprejela nastopne glavne člene albanske ustave: 1. Albanija je demokratično-parlamentarna dedna kraljevina. 2. Kralj Albancev je Zogu I. iz slavne rodbine Zogujov. 3. Eksekutiva je poverjena kralji. 4. Pravoreki se izdajajo v imeni kralja. 5. Kralj nastopi svojo vlado s prisegov pred narodnov skupščinov. — Drūštvo narodov je melo svoje seje. 10. sept. na šteroj je govorio francoski minister Briand. Izrazo je svoje neomajno zavūpanje v Drūštvo narodov i je pravo, da če bi Drūštva narodov ne bilo, bi bili vnogi spori nezogibni, pred vsem, da ne bi bilo Locarna i nemški državni kancler i francozki zunanji minister bi se ne nahajala skūpno v jednoj dvorani. Drūštvo narodov je imenūvao za „internacionalo narodov“. Ka se tiče razorožitve, bi se tūdi Fran-

---

Ka je već dedekom i roditelom pomagalo, to bode pomagalo i Vam! „Elsafluid“? Da, samo Elsafluid! To već skoz 32 let obljūbljeno hišno sredstvo s svojov mnogovrstnov vporabov znotraj i zvūnaj je kak pomiriteo bolečine! Ribanje i pranje s „Elsafluidom“ jača i krepri Vaše telo, včini Vas odporne proti nazebi i nosi Vam istinski vžitek. Eden poskūšaj je že povrno vnoge, šteri neso šteli, da verjejo, i prisilo da iz zahvalnosti i dalje preporačajo „Elsafluid“. I Vi bodete činili to isto, ako naročite za poskūš 9 poskūsnih ali 6 dvojnatih ili 2 velikiva specijalniva glaža za 62.— Din, ali da Vam pride še falejše: 18 poskūsnih ali 12 dvojnatih ali 4 velikih specijalnih glažov za Din 102 pri: Apotekari Eugen V. Feller v Stubici Donjoj št. 823. Hrvatska.

cija po slovesnih obvezah v Locarni i po zdajšnjem podpisu Kellogove pogodbe v Parizi gotovo rada razorožila, ali nieden državnik, ki ma čüt odgovornosti, ne more zdaj nastopiti za tak teatralično manifestacijo. Priznao se je povsem za protibojno pogodbo, tak zvano obrambno bojno pa je imenüvo za „sveto bojno“ i zahtevo za njo izrecno pravico. Obrnjen k nemškim delegatom je Briand na reči nemškoga državnoga kanclera, da je Nemčija razorožena, izjavo, da to pred dvema letoma ne bila istina. Pri dobroj volji nemške vlade se ne vsele vse zvršilo. Priznati pa trebe, da če je Nemčija dnes razorožena, da ne niednoga naroda, posebno ne takšega, kak je nemški, šteroga bi sploh kda bilo mogoče popolnoma razorožiti. Nemčija ma 100.000 mož vojske, kader armade, šteri se v desetih letih lahko zpopolni v ogromno armado. Ka se tiče reduciranja vojnoga materijala v Nemčiji na minimum, je pravo Briand: Ka vse ne more industrijska država, kak je Nemčija, stvoriti tekom par let. S svojov občüdovanja vrednov vstvarjajočöv silov je Nemčija do ničle reducirano trgovsko mornarico na novo zgradila v par letih. Žalibog pa se vsa ta mirovna dela lahko spremenijo tüdi v šker vojne. Najvažnejše, ka zaistino lahko nikaj pomeni za mir, je volja toga mirovnega orodja ne porabljati za bojno. Ta volja za mir, te düh miru, cvet človečanstva pa se celo lahko zamaže i pogazi. Je neka država, štera se oborožava i štera zahteva od nas, da se popolnoma razorožimo. Bodimo previdni. Onoga dneva, ka se bo posrečio te posküš za ustanovitev novoga mednarodnega reda, bomo mogli mi vsi odstopiti prostor drüгим ljudem. Nadalje je gučo od menjšinskega pitanja. Pred bojnov, je djao, je bilo 100 milijonov lüdi, ki so živeli, kak menjšine, v žalostnoj vlogi i šterih glas se je slišo samo iz groba. Zdaj pa je samo 20 milijonov lüdi, ki živejo, kak menjšine, v drüгих državah i Drüštvo narodov je za to tü, da je zagovarja. Varstvo menjšin pa ne sme biti niedna pretveza za bojno. Nieden pogled ne sme biti vekši, kak pogled za ohranitev mirü. Mir se more ohraniti samo tak, da se ogiblujemo vsake neprevidnosti i vsake nepremišljenosti. — Na Nemškom v Porenji so itak zavezniške čete, okoli 60—70 jezero Francuzov, Belgijcov i Angležöv. — V leti je iz letala spadno bankir Lövenštein. Odpro je dveri na mesto v toalet drüge vu zrak i je v morje spadno. Zadnjih 16 let je prebivao na nikšem angleškem gradi v popolnoj samoti, i samo malo lüdi ga je poznalo osebno. Pa je dönok ne bilo velike finančne transakcije v zadnjih letih, da ne bi meo svojih rok vmes, toda vsikdar po tüjih posredvalcih. Njegov oče je bio neznani židovski bankir v Brüsliji. Kak

za vno go špekulantov, je tudi za Lövenšteina bila bojna „zlata doba“. Z lifranjom kož i ledra je zaslužo velike vsote, po bojni je pa začeo špekulirati na borzi. V zadnjem poldrügom leti je zaslužo štiri milijarde dinarov. Razvio je veliki luksus, meo je tretje največje premoženje na sveti. Meo je 12 zrakoplovov, privatne jahte, (ladje) vile v Belgiji, Franciji, Španiji, Nemčiji, Angliji: živo je, kak kakši knez v Indiji. Tjedensko je porabo za vzdržavanje svojih vil poldrügi milijon dinarov. Razpolago je s celim štabom tajnikov, službenikov, šoferov itd. Končno je spadno iz zrakoplova v morje.

V. Dolenci.

K.

Ohranimo plemeniti sok naših goric!

Zreli sad i grozdje ma več glavnih sestavin i to: vodo (povprečno 80—85%), sladkor (cuker), ki je edna zmed najvažnejših snovi; njegova vnožina je odvisna od plemena i vrste, od zemlje i lege, kje raste i pri kakšem vremeni dozorava. Pečkasti i koščičasti sad ma približno 8—12%, jagodičevje nekoliko menje, grozdje pa 15—25% sladkorja; kislino (ki varje sad i grozdje, da se prehitro ne pokvari i njem daje rezek, prijeten i frišajoči tek), čreslovino (ki je posebno v nezreloom sadji pa v tepkah, drobnicah i lesnikah; pri zreloom sadi i pri kühhanji skoro popolnoma zgine), rastlinsko beljakovino (ki se prav malo razlikuje od živalske v jajcih i mesi), rudninske ali neorganške snovi (kalij, natron, železo, vapno, fosfor, magnezija, žveplo) i staničnino (ki tvori nekako ogrodje, daje sadi odnosno grozdi formo, pa drži sok (mošt) vküp, da se ne razlije; tropine v stiskalnici so večinoma staničnina). Poleg teh splošno znanih snovi pa vsebuje sad posebne, za življenje neobhodno potrebne snovi — vitamine, ki bi jih lahko imenuvali po domače življenjetvorne snovi. Nesporno je dokazano, da vsako živo bitje mira, če njemi falijo vitamini. Ravno pomenjkanji vitaminov v hrani prebivalstva vekših mest i trgov (i v unetnoj hrani poprek) pripisujejo znanstveniki vno go bolezn i slabo zdravje sploh. Od vitaminov bom po priliki še posebi spregovoro.

Poleg vitaminov (i vode) je sladkor (cuker) najvažnejša sestavina sada i grozdja. Žao, se nahaja v vsakom friškom soki (safti) (i v ozračji sploh) vno go glivic. Te glivice — kipelne glivice ali kvasovke imenuvane — povzročajo z zdravstvenoga i gospodarskoga stališča skrajno nevgodno spremembo soka. Pri primernoj toploti — 5 do 65° C — posebno pa od 15—20° C se začno taki razvnožavati i razkrajajo sladkor v dve glavnivi sestavini: alkohol i ogljikovo kislino. Tudi vitamini se pri tom skoro popolnoma vničijo. Ogljikova kislina povečini izhlapeva, zato ide praktično vzeto v ničest, alkohol pa ostane v tekočini i jo dela opojno. Te vsem znani pojav imenujemo kipenje ali vrenje. Če hočemo meti brezalkoholno pijačo, t. j. če ščemo sladkor, ki je zvnredno redilen, vitamine, ki so nam neobhodno potrebni, pa druge hranilne snovi obdržati v soki, mo-

remo kipeenje vrenje zabraniti. To pa dosežemo na te način, da a) vničimo kipeelne glivice, ki so v soki (mošti) i b) da pijačo neprodušno tak zapremo, da se ne morejo z nova vnjo zatrositi glivice iz zraka (zrak ne pride notri).

Že iz dozday povedanoga sledi, da pomeni ohranjavanje sokov brez alkohola veliko pridobitev na hrani, ki ostane človeki na razpolago, ne da bi skrajno škodljivi alkohol stopo na njeno mesto.

Navodilo za izdelavanje brezalkoholnoga soka.

V predstojećem podajamo kratko navodilo, kak si lahko vsaki gospodar, vinogradnik ali sadjar ohrani vekšo vnožino soka brez alkohola v lagvi. Te način je najednostavnejši za posameznika i se je povsod práv dobro obneso.

Sad ali grozdje zdrobimo, sok iztisnemo, sprešamo kak navadno i ga precedimo, da postane bole čisti pa ma primerno trpežnost i boljši tek i düh. Da pride harmonična sestava t. j. razmerje sladkorja, kisline, čreslovine itd., bole do veljave, lahko mešamo sad z drugimi vrstami, grūške z jabolkov, sladki sad odnosno grozdje s kiselkastim (a zato zadosta zrelim).

Od stiskanja do sterilizacije (segrevanja) naj ne trpi več kak 9—10 vür. Najbolje je sterilizirati taki, kda je sok stisnjen. Z vodov soka nikdar ne mešati, ar se voda po potrebi itak lahko dodaja, kda ga vživamo. Če hočemo kipeelne glivice vničiti i preprečiti njih razvnožavanje, moramo tekočino segreti do 65° C. Na toj višini bi morali segrevati pol vüre. Toga v praksi nikdar ne delamo, temveč segrejemo sok do 75° C ali še malo više. Segrevamo v bakrenih (kufernih) kotlih (žganjarski kotli so prav primerni!), v kotlih iz aluminija, sploh lahko vporabljammo vse dobro pocinjene posode. Nikdar pa ne smemo rabiti posode iz železa, pločevine (pleha) ali celo iz cinka. Železo da mošti črno barvo i slab tek. Cink se zdrūži s sadnimi kisljinami tak, da pri vživanji takšega mošta lahko nastane zastrupljenje (zagiftanje). Pri vlevanji v lagev, se sok shлади. Da se preveliko shlajenje prepreči, naj se lagev prle s kropom dobro segreje i samo pred vporabov naj se voda zlije. Če mammo vekši lagev, moramo dvakrat sterilizirati, a lagev v tom časi dobro zapreti tak, da ma vsa tekočina v lagvi, kda ga zapremo, 72° Celzija toplote. Lagev naj se napuni popolnoma.

Lagev zamašimo s plutovinastim zamaškom, ki smo ga v vreloj vodi sterilizirali. S posebnov cevkov (svederčkom) se zvrta v zamašek lükknjica pa vnjo postavi spodnji del steklene vehe (zračnega cedila), ki smo ga tudi pred vporabov sterilizirali. Zamašek polijemo z razstopljenim parafinom ali voskom, da se vse lükknjice dobro zadelajo. Notrašnja cev steklene vehe je napunjena s čistov vatov, prostor okoli nje se pa napuni z glicerinom. Nato se povezne na cedilo stekleni nadstavek. Pipo pritrdimo v kovinasti zamašek še prle, kak lagev napunimo ali pa, če se nam zdi bole prikladno, poznej, kda je lagev že pun. Pipa se pritrdi na te-le način: Kovinasti del zamaška se odvije (odšrajfa, odškrné). Pipo, ki smo jo prle sterilizirali (ribali s čistim alkoholom ali jo vteknili v krop) nastavimo v odprtino pa pipo z močnim sünkóm ali vdarcem potisnemo v lükknjo, da notrašnji zamašek odleti v sod. Nato pipo v zamaški pritrdimo.

Če se bojimo, da bi nam glivice vujšle v lagev, medtem kda pritrdjavamo stekleno veho ali pipo, je tanačivati, naj se plutovinasti zamašek iz plutovine polije s špiritom i zažge. Medtem, kda špirit gori, potegnemo cevko iz lükknjice i pritrdimo stekleno veho. Delo smo opravili v plameni i vsil-

žive razkrajajoče glivice neso mogle priti v lagev. Plamen nato vgasnemo. Ravno tak naredimo, kda pritrdjavamo pipo v dvojni kovinasti zamašek.

Hranilna brezalkoholna pijača gotova.

Tak opremljeni lagviček vsebuje pijačo, ki jo lahko poljubno natakamo. Kda pipo odpremo, teče sok iz lagva, a medtem prihaja zrak skoz zračno cedilo — glicerini vata zadržita vse glivice, tak da pride v lagev popolnoma čisti zrak. Lagev zato nikak ne more zavreti.

Tomi ali onomi bi se zdelo to delo preveč zamudno. Pa ne! Što je že sam poskušo, zna, da se da vse to v kratkom časi zvršiti. Trebe samo nekoliko dobre volje. Komi se zdi to delo odveč, naj ne pozabi, pa brez ničesa ne nikaj. Koliko truda i dela na pr. trebe za dobro povitico, pa se ničče dela ne straši, ve, bom jo pa raj zobao kak celo pšenico. Komi se zdi vsako delo, odveč, te naj raj s steriliziranjom ne poskušša. Točno i vestno pač trebe delati, kajti male kipelne glivice hočejo na vsak način v mošt . . . Že znajo zakaj! Brezalkoholni sok vsebuje toliko hranilnih snovi, da se ga na vsaki način hočejo polastiti! Ali naj te male glivice še nadalje računajo s človešcov malomarnostjov, površnostjov i — odkrito povejmo! — manjostjov?

Zdaj bo pa gotovo vnogi radovedno pitao: „Kakša pa je takša pijača?“ Dragi moj, toga povedati pa ne morem, ar se povedati ne da. Što jo je samo parkrat poskušo, jo ne more prehvaliti! Skoro dvesto gospodarov, ki so si ohranili sadni ali grozdni sok brez alkohola že lansko jesen, je živa najboljša reklama za to pijačo. Naša stvar je na pohodi, je brez dvojbe. Teh vrstic nesem napisao za reklamo, nego zavolo toga, ar vsakomi prav iz srca privoščim tak krepčilno i redilno pijačo, ar znam, da mi bo za nasvet vsaki prav zahvalen.

Podrobna pojasnila od pripravljanja brezalkoholnih sokov dobi vsaki pri „Brezalkoholnoj produkciji“ v Ljubljani, Poljanski nasip 10. Priložiti je znamko za odgovor.

Po „Slovenci“.

Junaškomi narodi, nezlomljivoj vojski i dobrovoljcom.

FRAN RADEŠČEK:

Zaton kraljevine Srbije.

Diplomatski položaj.

Na sprotoletje leta 1915 je srbska vojska, po zmagovitih bitkah v obrambi svoje ogrožene domovine proti Avstriji, skušala izrabiti trenutno zatišje na svojoj fronti i se vtrujena odpočiti od težkih, nadčloveških naporov. Toga zasluženoga odmora s njoj usoda ne dopustila. Česa ne doseglo sovražniško orožje, je zgrabila s krutov rokov strašna epidemija: legar (tifus) i kolera.

V takšem obvüpnom položaji se je zmirom vsigdar očrtavala s strahom, nego stoično pričaküvana velika ofenziva združjenih sovražnikov. Ar vsi smo slutili, da relativno zatišje na srbskoj fronti ne bo trpelo dugo. Iz si-

lovitosti pritiska sovražnikov i slabe obrambe italijanske vojske smo sklopili, da bo po oslabitvi intenzivnosti na soški fronti sledila združena sovražniška ofenziva tudi na srbskoj fronti.

Kraljevina Srbija je ponovno v poletju 1915 na skupnih konferencah diplomatskih predstavitev prijateljskih držav odkrito razložila obvupno vojno situacijo kraljevine Srbije, roteč jih, naj včinijo, ka morejo, da rešijo kraljevino Srbijo, da ne zatone kak samostojna država, narod pa da obvarjejo prevelikih žrtev.

Na konci poletja leta 1915. je srbska javnost ugotovila končno odločitev bolgarskoga cara Ferdinanda. Diplomatski pritisk zaveznikov na srbsko vlado za popustljivost v macedonskom pitanji proti Bolgariji je ostao deloma brez uspeha. Srbska vlada i njena vrhovna komanda sta stali na stališči nedotekljivosti ozemlja na desnom bregi Vardara i zahtevali okrepitev fronte v Macedoniji z dobro opremljenov zavezniškov vojskov z bar 250.000 borci, ki bi zednim zavarvali dovoz i koncentracijo bojnoga mostovnoga i sanitetskoga materijala v dolino Morave iz Soluna prek Macedonije. Izročitev cele Macedonije Bolgarom pa bi v položaji, v kakšem je te bila Srbija, pomenjala zednim izročitev Srbije na milost i nemilost sovražnikom, ar morebitni nevtralnosti Bolgarije se ne smelo i ne moglo slepo zavupati.

Tak je bila mobilizacija bolgarske vojske, napovedana dneva 23. septembra, s tem dnevom že v punom razvoji. Šest dni nato je bila koncentracija bolgarskih čet na meji že izvršeno dejstvo. Ta britka stvarnost je globoko potresla ustroj srbske vojske. Obvupne glase na pomoč srbskoj vojski, ki jo je zatrdno i z vsov upravičenostjov ta pričaküvala od zaveznikov, so zaglušili interesi britanskoga imperija v Indiji. Zakaj nemški organizatorični düh je na krilih zveze i betežne törške vojske resno ogrožao meje sosedne angleške posesti v Aziji i neto le težko zadržavani ogenj revolucije probijajočih se vzhodnih narodov v angleškom jarmi. Pa tudi tradicionalna zahteva Rusije po Carigradi je britanskomi imperiji povzročala skrbi.

Vsem tem interesom je bila žrtvüvana Srbija s ponesrečenov dardanelsov ekspedicijov, dasi je nesporno, da bi uspeh te ekspedicije meo vgodne posledice tudi na srbskoj fronti. Ravno v toj zvezi pa je mela srbska fronta zvünredno važnost za Nemčijo, ar bi poraz Srbije vzpostavlo neposredno zvezo centralnih velesil prek Bolgarske s Törskov.

Os diplomatskih pogajanj gledoč na Srbijo je bila Macedonija. Popustljivost Bolgarije, na pritisk Nemčije v macedonskom pitanji, po ponesrečitvi dardanelske ekspedicije, bi bila v stani, povzročiti zaključitev posebnoga mirü Srbije s centralnimi velesilami. Srbija bi v tom primeri dobila Bosno i Hercegovino z Dalmacijov, ka bi konec koncov v punem obsegi vrsničilo davne srbske težnje, zakaj ideja integralnega zedinjenja s Hrvati i Slovenci je mela pri velikosrbskoj ideji kaj težko stališče. Srbska vlada je bila na kočljivom križopotji i obremenjena z ogromnov odgovornostjov.

Te razmere v Srbiji so končno nagnole zaveznike, da so nekaj mesecov pred početkom splošne sovražniške ofenzive na srbskoj fronti začnoli pošiljati v dolino reke Kolubare moste, topove i drügi bojni i sanitetski materijal, a gledoč ofrišitve i okrepitve srbske vojske so zavezniki na ponovne opomine Jugoslovanskoga odbora svetüvali Srbiji, da porabi prostovoljce južnoslovanske narodnosti iz svojih i ruskih zgrabljenih

taborišč, na koj srbska vlada dozdej ne bila voljna pristati. Srbija je najpre zahtevala brezpogojno zedinjenje, dočim je Jugoslovanski odbor stao na stališči, da trebe pri zedinjenji upoštevati tudi jezeroletno hrvatsko državno pravo. Pod silov razmer se je Srbija končno odločila za vporabo prostovoljcev, a bilo je za tistokratno akcijo na srbskoj fronti že prekesno.

Vojvodi Putniki tak ne preostalo drugo, nego da na severozapadnoj fronti pusti samo čete za kritje i postopen vmik, z vsov ostalov močjov svoje vojske pa je nameravao vdariti na Bolgare, jim preprečiti mobilizacijo i koncentracijo, nato pa zamašiti nadaljnje prodiranje avstro-nemškim četam v notrašnjost Srbije na severnozapadnoj fronti. Izvršitev toga načrta so preprečili zavezniki, ar so še zmirom vupali, pridobiti Bolgarsko za nadaljnjo nevtralnost.

Srbija je bila v bezvüpnj zagati. V Atenah ne bilo več Venizelosa, koga politika je bila vsikdar prijateljska do Srbije, nova grčka vlada pa je odklonila spunitev bukareške mirovne pogodbe, po šteroj je bila dužna priskočiti na pomoč Srbiji, da se ohrani status quo pridobitev iz balkanskih vojn. Ogrožen je bio potakšem tudi izhod Srbije na Solun.

To pitanje so zavezniki s pomočjov Venizelosa i njegove milice, ki e okupirala Solun proti volji grčke vlade, srečno rešili. Tudi so se začele zkrcevati v Soluni prve zavezniške čete pa zasedle položaje okoli Djevdjelije.

Konec septembra meseca je bila severnozapadna fronta že v punom bojnom ognji, samo se je splošni sovražniški napad začno komaj z vstopom bolgarske vojske v akcijo. Medtem se je zvršilo grupiranje srbskih čet, i to z glavnov ostjov proti Bolgarom. Cilj Avstro-Nemcev pa je bio, prodirati po dolini Morave.

Junaška bramba.

Srbska bojna moč na severnozapadnoj fronti (I. armada pod vojvodom Mišičom, III. armada pod generalom Jurišičom, belgrajska obramba i krajinjski odred) je mela 6 divizij i 4 kombinirane odrede, to je približno 116 bataljonov pešije. Vse drugo od 250.000 mož preostale srbske vojske je zavzelo položaje proti Bolgarom.

Proti tem srbskim četam je Mackensen postavio pod poveljstvi generala Kövessa (Avstrijci) i generala Gallwitza (Nemci) već kak 160 bataljonov pešije. Ta številčna premoč Avstro-Nemcev je mela poleg ogromnoga bojnoga materijala tudi izbornu organizacijo, šteroj srbska vojska ne prišla blüzi.

Dne 22. septembra, den pred objavov splošne bolgarske mobilizacije, je Mackensen začno z demonstrativnim splošnim napadom, da srbskoj vojski prepreči vpad na bolgarsko ozemlje i olajša Bolgarom neovirano mobilizacijo i koncentracijo njih vojske.

Avstrijci so pri toj priliki brez posebnih težkoč prešli Drino pri vesi Badovinac i pri ustji Drine, ar je teren za obrambo na tom mestu nevgoden. Povsod indri so Srbi krepko odbili napad, čeravno je zastorno obstreljavanje srbskih postojank trpelo po cele dneve, posebno pri ustji Kolubare, Belgrada, Smedereva i Rama. Samo na ta mesta je bilo v teh dneh izstreljenih 20.000 sovražniških topovskih streljov. V naslednoj noči je bio topovski ogenj še hüjši. Pod varstvom toga ognja so se v zabrešk kom ključu i v smeri k Progarskoj adi izkrcale tri sovražne čete na srbsko

ožemlje, kje so toti ostale, a se dalje neso mogle razviti zavolo krepkoga srbskoga odpora.

Tudi pri Belgradi je trpo hūdi boj. V noči se je sovražniki posre-čilo vreči nekaj oddelkov na drūgo obalo (breg) Donave zpod belgrajske klavnice i pri vesi Ostružnica. Pod varstvom monitorov na Donavi i Savi se je tudi pri belgrajskoj trdnjavi izkrcao oddelek Avstrijcov, ki pa je bio taki popolnoma vničen. Na obeh adah (otokih) Ciganlije je trpela celi den strahovita borba, kje je prešo en pešpolk Donavo pod varstvom vničujočega obrambnoga topovskega ognja.

Z nezmenjšanov srditostjov so se vodili boji vse naslednje dni i noči, posebno pri Kostolci, Petki i Zapisi. Dne 8. oktobra je bilo končno nadaljnje nastopanje sovražnika skoro povsod zadržano. Pri Rami je sovražnik zavzeo ves Zatonja.

Dne 9. oktobra so se srbske čete vmeknole navzkrižnomi ognji z Lipara na postojanke Anatema—Dušnik. Pri Požarevci pa je bio sovražnik krepko potisnjen nazaj k Donavi. Kljub tomi pa so se Srbi, ki so naleteli na hūdi topovski ogenj, morali vmeknoti na črto Brežane—Čirikovac. Te vmik sta zrabila dva sovražniška pešpolka i prešla Donavo pri Smederevi, ka je povzročilo nadaljnji vmik Srbov na črto Gradište—Ćurakovo—Babušinc.

Dne 11. oktobra je sovražnik po nekoliko odbitih napadih i srditih bojih zavzeo ves Brzane, Lipe i Smederevo. Te den so stale srbske čete pri Smederevi na črti vas Radinac—Vranovo brdo—Vučak—Petrijevo—Udovice.

Dne 12. i 13. oktobra je sovražnik potisno Srbe v smeri k Požarevci pa zahodnejše čete na črto Makci—Rabrovo—Zabrega. V naslednjih dneih ne bilo znatnih sprememb kljub velikim bojom.

Dne 16. oktobra je srbska vrhovna komanda ugotovila na pravci doline Morave novo sovražniško grupacijo i nekaj povsem novih nemških divizij. Na tom položaji je stalo proti 81 bataljonom le 44 bataljonov Srbov s tremi konjeniškimimi polki. Zavolo takše premoči sovražnika se je srbsko levo krilo moralo vmeknoti na desno obalo reke (vode) Ralje. Gledoč na to se je vsa srbska bojna črta zaravnala na črto Vodice (severnovzhodno od Boljevca)—Malo Črnice—Vranovac—Lipar—Divljačko brdo—Vrbovac (desna obala Ralje).

Na **belgrajskom odseki** so meli Srbi samo 20 bataljonov, gda so meli Nemci i Avstrijci 44 bataljonov pešije.

Že 8. oktobra je sovražnik zavzeo obe adi Ciganlije i železniško progo pri Donavi. Drūgi den je bio glavni napad vsmerjen na Veliki Vračar, ali komaj po dvodnevnom boji so se Srbi vmeknoli izza črte Žarkovo—Banjički vis—Ekmekluk—Osovlje, ki jo je zavzeo sovražnik.

Rekord proizvodjanj vör predstavlja pritiiko, da se prava švicarska žepna vöra št. 100. z Ankerovim strojom Remontoir-Roskopf more dobiti že za 49 Din 60 p, a švicarska būdlnica št. 105. zavūpnoga Ankerovoga stroja z triletnim jamstvom že za 64 Din 20 p. Prave švicarske vöre naravnost iz fabrike lahko dobite po ceniki H. Suttner, Ljubljani št. 895. Zahtevajte krasen ilustrirani cenik brezplačno, v šterom najdete veliko izbiro vör, zlatnine, srebrnine, primernih darov i reči za dnevne potreboe z kepami i označbov najfalejših cen.

S tem dnevom je prišeo Belgrad v svetovnoj bojni drugič i zadnjič v roke sovražnika.

Odpor Srbov je znatno zmenjšao hitrost prodiranja sovražnikov. To je bio — mislim — tudi vzrok, da je po padci Belgrada prišlo na tom odseki do relativnoga tridnevnoga zatišja. Komaj 15. oktobra so se boji nadaljevali z vsov besnočov. Srbi so se te meknoli na kovionske postojanke, štere je sovražnik štiri dni brezuspešno napadao, a jih komaj naslednjo noč po teh bojih mogo končno zavzeti, kda so se Srbi vmeknoli na črto: Bečarski laz—Duboka—Slatina—Mala Desimada.

Dne 20. oktobra je pado Podvis, ka je povzročilo vmik srbskih čet na kosmajске položaje.

Na kolubarskom pravci, proti Zabrežji, je bilo 12 bataljonov Srbov. Proti njim je stalo 23 bataljonov Avstrijcov.

Od 9. pa do 16. oktobra je sovražnik zvršo dnevno po tri napade z močnim topovskim ognjom i tu pa tam tudi z zadušljivimi plini (gazi). Ali kljub tom i je sovražnik ostao prikovan na savsko obalo.

Komaj 17. oktobra, i to zavolo dogodkov na belgrajskom i moravskom odseki, so se Srbi tudi tu mogli vmeknoti od Obrenovca i Šabca k levomi krili srbske vojske Belgrad—Mladenovac. Del teh čet je bio 20. oktobra na položajih Pajsima—Talambas, vzhodno od njih pa so bile čete z odsekov Belgrad i Morava, i to na črti ves Rašanac—Vožnevina.

Odsehmo so se Srbi zavolo silovite sovražniške premoči stopoma mikali na vsaj severnoj fronti i 26. oktobra zavzeli položaje črte Kragujevca. To stanje je prisililo tudi čete na moravskom odseki, ar je grozila nevarnost zajetja, da se njih levo krilo vpogne na levo obalo južne Morave. Istočasno je tudi severna vojska prešla na desno obalo zapadne Morave.

Ves te vmik je srbska vojska zvršila, čeravno z velikimi, često skoro nepremagljivimi težavami, vendar po določenom načrti. Zato se je pa mogo opustiti vsaki odpor proti Bolgarom, kak se je prvotno nameravalo.

Na odseki Čačak—Kraljevo je sovražnik dobo okrepitev z dvema brigadama. S tem je doseglo takšo premoč, da se je srbsko levo krilo moglo vpognoti, ka je povzročilo vmik severne fronte, ki je prešla na desno obalo zapadne Morave. A tudi te vmik je bio tak postopoma zvršen, da so ga z lehkotov zvršile tudi vzhodne čete, čeravno so mogle napraviti dvakrat daljšo pot, da so prešle na levo obalo južne Morave.

Tak se je to razdobje vmika srbske vojske končalo 4. novembra, ne da bi sovražniki bila dana prilika za kakši taktičen uspeh.

Borba z Bolgari.

Dne 14. oktobra so Bolgari brez predhodne objave vojne po neko-likodnevnih manjših praskah začeli svojo akcijo z napadom na obmejne postojanke v smeri proti Knjaževcu. Nato pa se je napad razširo na vso vzhodno fronto.

Taki v prvih dneh splošnoga napada je bilo ugotovljeno 176 bataljonov bolgarske pešije na fronti. Proti toj premoči so Srbi mogli postaviti komaj 78 bataljonov.

Srbskim četam proti Bolgarom so poveljavali na severi general Gokovič (potopo se leta 1917 pri torpediranji francoske ladje na poti v Alžir), drugoj armadi vojvoda Stepanovič, a odredi v Macedoniji general Peter Brojović.

Bolgarske čete pa so stale pod poveljstvi: na severi v zvezi z Gallwitzevoy armadov general Teodorov, v Macedoniji pa general Žekov.

Na dolnjem Timoki je 24 bataljonov Bolgarov komaj po večdnevnoj hudoj borbi potisnolo 20 srbskih bataljonov z obmejnih položajov i dne 24. oktobra prekoračilo mejo za dva kilometra pri vesi Rogljevo (južnozapadno od Bregova) do Crnoga vrha i Vetrena (severnovzhodno od Kraljovega sela). Na fronti Bačište—Vrška Čuka pa so bili vsi bolgarski napadi krepko odbiti. Ali zavolo dogodkov na severnoj fronti se je na zrečno zapoved zvršila v popolnom redi zapustitev Negotina, Zaječara i Knjaževca.

Sovražnik je 25. oktobra po trinajstdnevni srđitih bojih mogo zavzeti položaje Jamšice, vesi Osjana, Gradiške Čuke i Barja, a samo pod vplivom situacije na severnoj fronti.

Na **nišavskom odseki** sta bili obe armadi skoro ednako močnivi i so vsi bolgarski napadi bili krepko zavrñeni.

S svojov močjov bi Bolgari ne bili prodrli v Srbijo, ka se je zgodilo samo te, kda so Avstrijci i Nemci dospeli do črte Kragujevca.

Od 27. oktobra do 3. novembra so uporni boji sprevaljali vmik iz črte Zaječar—Paračin—Knjaževac—Niš i 4. do 7. novembra pa so se vršili hudi boji na gramadskih položajih. Tudi vzhodno od Soko-banje so bile ogorčene borbe, i to v črti planine Krstatke pa vzhodno od Boljevca v črti od vesi Planinice (29. oktobra do 4. novembra). Tak se je tudi tu izvršo vmik povsod po vnaprej določenom načrti na desno obalo zapadne Morave.

Na **fronti Vlasina—Vranje** so meli Srbi samo 5 bataljonov proti 16 bataljonom Bolgarov. Pa kljub tomi je sovražnik uspeo prodreti v dolino južne Morave komaj 16. oktobra med Vranjo i Ristovcom, ka je bilo odločilno za nadaljni vmik srbske vojske i je znatno otežkočilo odstopanje v smeri h Kosovi, ar je železniška proga Niš—Skoplje bila že včasi spočetka presekana.

Značilno i zgodovinsko važno dejstvo je, da so prav jugoslovanski prostovoljci, ki so na tom mestu kak takši prvič prejeli krvavi krst v vrstah srbske vojske, okrepili razbite srbske čete i zavstavili nadaljnje sovražniško prodiranje pa preprečili zajetje. V teh bojih je padlo tudi več Slovincov pri železniškom nasipi pri Vranji, med njimi tudi Grablovic iz Mirne peči, a med ranjenimi Slovenci je bio tudi dr. Vladimir Miselj, zdaj tajnik mednarodnoga odseka Društva narodov v Ženevi.

Čeravno so Bolgari dobili novih okrepitev i Srbe znova potisnili 29. oktobra na položaje Gersanovačke reke, na desno obalo južne Morave i na črto Suva Morava—ves Usorci—leva obala južne Morave, se je fronta pali zravnila i preprečila vsaki nadaljnji taktični uspeh Bolgarov.

Prav te den (29. oktobra) so Bolgari pritiskali tudi v smeri doline Veternice i so se Srbi vmeknoli na črto Prokoplje—Kipljik. Zavolo vmika s črte Pirov—Niš na levo obalo južne Morave so se vmeknole tudi srbske čete z Vlasine na južno Moravo. Tak so te čete bile 4. novembra južno od Leskovca i na levom bregi Veternice.

V Macedoniji so Bolgari meli nekoliko lehkii poseo.

S postopnim vmikom s sevrta se je zožavala srbska fronta i nudila s tem ešče zmerom krepko odpornost proti združenim sovražnikom. Zavezniške čete, šterih se je medtem nabralo v južnoj Macedoniji do 20.000

mož Francovov i Angležov, većinoma iz zamorskih, indijskih i anamitskih kolonij, nikak neso med vmikom srbske vojske stopile v niedno resnejšo akcijo. Pa tüdi Bolgari so jih püstili popolnoma v miri.

S tem je bilo končano tüdi drugo razdobje vmika. Odsehmao je bio jedini namen srbske vojske, da zavarje neovirano odstopanje najvišjih institucij srbske države v smeri k Prištini na Kosovo i odtec prek Prizrena i Skadra na morje.

Na Kosovom polji.

Proti konci meseca novembra je bila vsa preostala srbska bojna moč i ž njov najvišije državne institucije (ves kraljevski dvor, vlada parlament i diplomatski zbor) osredotočena na zgodovinskih tleh Kosovega polja, kje je bio leta 1389 zadan smrtni vdarec nekadaj mogočnomu srbskomu carstvu. Leta 1915 se je zgodovina ponovila, da ravno na tom mesti zatone kraljevina Srbija i da po Golgoti skoz Albanijo vstane kak ptica Feniks iz pepela nova država Srbov, Hrvatov i Slovincov.

Glavna oporišča na Kosovom so bila Mitrovica, Priština i Uroševac. V Mitrovici so se nastanili vlada, vrhovna komanda, skupščina i diplomatski zbor, dokeč so v Prištini bila razna vojaška poveljstva s prekim sodom. Poveljstvo v borbi stojećih čet pa je bilo v železniških vozovih na postaji Uroševac. Zveza med posameznimi temi središči je vzdržavala edina svobodna železniška proga Uroševac—Priština—Mitrovica. Kre vse te proge ino po bližnjih breščekaj so taborile neštevilne množice civilnoga prebivalstva: žen, dece i starčkov.

Prek zasnežene, püste polane Kosova je brila ostra zimska burja. Goriva je primenjkušvalo prav tak, kak hrane i tople obleke. Nastala je strašna dragoča. Papirnati penez je bio skoro brez vrednosti. Pojavili so se številni oderači, ki so si pravočasno nabavili srebra i zlata pa ga nüdili v zameno po horendnih cenah. Za desetdinarski bankovec so nüdili 2 do 3 srebrne dinare, v najboljšem primeri 4 dinare. Kolaček krüha je koštao 4—7 srebrnih dinarov, v bankovcih pa celo 20—30 dinarov. Plače podrejenomi državnomi osebji so se izplačale po većini že pri odhodi iz stalnoga bivališča dva meseca vnaprej, i to 30 odstotkov v srebrü, ostanek pa v bankovcih. Bili so tüdi takši brezvestni blagajniki, ki so enostavno pregledali to vladino naredbo i zplačali vnogim samo v bankovcih, ali pa nikak ne.

Nieden mladenec nad 16 let star ne smeo ostati v domovini; izjeme so dovoljavali načelniki vojnih stanic. Tüdi državno osebje je moglo

---

Najstarejši ljudje, šteri so že dosta preživeli i sküsili, znajo povedati, da je pri bolečinaj i trganj i križecih, kotrigah, pri glavoboli, zobnoj bolečini skoz 32 let sprobani dišeči „Elsafluid“ najbolše vrastvo. Ribanje i pranje ž njim vtiša močne bolečine, krepü, ofriši mišičje i živce, oči, čuva od našeca i proti hladnomi zraki. I oznotraj i ozvünaj je bolši od francuske žganice. Pomešan z vodov da zvrstno vodo za vüsta, zobe i grgljanje. 9 posküsnih ali 36 dvojnatih, ali 12 špeciálnih glažov za 62 Din., 54 posküsnih, ali 36 dvojnatih, ali 12 velikih špeciálnih glažov za 250 Din. Več vküp z kištov i poštninov razpošilja po povzetji apotekar Eugen V. Feller v Stubići Donjoj št. 823. Hrvatska.

meti dovoljenje za ostanek na domi. Železničarje so bili dodeljeni železničarskoj četi, a poštno osebje poštno-telegrafskoj sekciji vrhovne komande.

Na Kosovom se je ves prvotni red zmešao tudi v tom tak, da so številni posamezniki zaman iskali svojih poveljstev, ki naj bi skrbela za njih prehrano i jih mela v evidenci. To pa ne čuda; ve so bili celo posamezni polki, ki so meli toti svojega poveljnika, nekaj vodnikov-oficirov i nekaj mož za dvorbo, a nikšega vojaštva. Številni oboroženi vojaški oddelki so patroljirali po taboriščih begunskoga prebivalstva i iskali begunce pa jih vodili v Prištino pred nagli sod. Odtec so jih potem pošiljali na fronto, v posamezna poveljstva, ali pa — v smrt.

Voznike iz posameznih voz so zplustili na slobodo ali v čete. Vekše grešnike so vodili s sebov v verigah. Vnogi teh nesrečnikov je za vsikdar obležao v cestnom jarki, v blati i snegi.

V Lipljani je den i noč delovala lokomobila, ki je mlela zmes kukurice i žita, iz štere se je potem peko krüh za vojaštvo. Te poseo so opravljali avstrijski zgrabljenci, šterih glavnih deo (40—50 jezer mož) je odišo že konec septembra proti Albaniji. Italija je prevzela nekako 35.000 mož, dokeč je ostalo razbeglo ali se preselilo v boljšo bodočnost...

Medtem pa so po kačaniških bregaj gremeli topovi i pokale puške celih 25 dni.

Mala, redko razsejana naselja domačega, povečini arnavtskoga prebivalstva so dala od svojga vsmiljenja vrednoga siromaštva vse: hrano, vprego i moško moč rekvirirajočemi vojaštvi. Nekolikokrat so se spočetka ugotovili posküsi oboroženih arnavtskih kačakov, vznemirjati pozadje bojnih vrst, a goreči kokot na strehah osümljenih vesnic jim je ohlado prevročo krv. Zato so se Srbi izogibali samotnih vesnic i se oklepali središč svojih zadnjih organiziranih moči.

Že po teh razmerah je lahko spoznati slabo stanje pobegloga prebivalstva. Zima i glad sta na jezere ljudji rešila nadaljnjoga trpljenja na negostoljubnom ozemlju že na pragi iz domovine. Opisavati žalostne prizore iz begunskoga življenja, se vpira pero, zakaj trpljenje je bilo nepopisno...

Menje strašno stanje je bilo gledoč na prehrano v bitoljskoj oblasti, kama je zbežalo penezno i službeno menje odvisno srbsko prebivalstvo. Železniška zveza Solun—Bitolj je delavala do zadnjega i so tudi cene življenskim potrebščinam bile znosljivejše. Vgodne prometne zveze z zvünešnjim svetom so omogočile vnogomi, da je odišo v tujino pa tak znatno pripomogo k olajšnji prehrane zaostaloga prebivalstva i beguncev na zadnjem falački slobodne domovine.

Na Kosovom so medtem romale vsakodnevno trume beguncov po slabih blatnih i zasneženih potih, po deži i snegi, zmržnjeni i lačni, napol oblečeni i bosí, z siromaškimi culami na ramah, proti Prizreni ali Djakovici i odtod v Črno goro čez goro Čakor. S premrlimi nogami, tiščeč od mraza zazeble rokice k teli, je vlačila vboga nedužna deca svoje v raztrganih opankah ali v cunjah zavite nogice po ledi, snegi i blati kak živi mrtveci. Needna izstradana mati, ki je nosila dojenčka v naroči, da njemi nüdi bar zadnji ostanek lastne toplote, ar ga ne more hraniti iz praznih prsi, je med potjov z grozov opazila, da nosi vmirajoče dete s sebov iz domovine...

Kem dalje od domovine, tem več nevol. Koliko onemoglih, posebno žen, dece i starcov je pokrila mrzla burja s snežno v odevkov!

K sreči so številni begunci odišli že prle proti Albaniji i Črnoj gori. Kda je proti sredi meseca novembra naednlok počo glas, da se čuje grmenje topov v bližini Mitrovice i so vse državne oblasti: vlada, vrhovna komanda itd. zapustile Mitrovice v največšoj naglici, se je beguncov polastila vsesplošna zmešnjava. Cesta iz Mitrovice, mimo Prištine i Lipljana proti Albaniji je bila napunjena z vozovi, živinov i ljudmi. Dežüvalo je kak iz kabla. V jarkih so ležali spotreti vozovi, ranjeni i izstradani konji, onemogli ljudje, med njimi mrtveci i tela poginjenih živali. Tü i tam je vojnó v blati tüdi kakši avtomobil, visoko naložen z vojaškimi pripravami i hranov. Noč je bila črna kak v rogli.

Iz Prištine so pritisnole nove vnožine ljudi, živine i vozov. Nastalo je prerivanje, čülo se je preklinjanje i psüvanje, padali so vdarci... v glüho noč... Glej i še prihajajo vnožine vojaške komande iz Gračanice. Na križišči je nekak vužgo tovorni avtomobil, nastane nepopisna panika, ki jo je v črnoj noči osvetljavao ogenj...

V Lipljani je zastala vsa ta silna vnožina kak vkopana. Po snežnoj brozgi, ves premočen, sem se prero v ospredje v velikih ovinkih do Lipljana. Na postaji je gorelo nekaj plamenic (skal). Pokalo je kak v bojnom ognji. Razstreljavali so zadnje železniške wagone i lokomotive. Kre ceste so stale velike skladanice zabojev streliva i bomb. Vsaki je mogo vzeti po nekaj bomb, a na vsaki voz po nekaj zabojev, čeravno je izstradana živina že komaj zmagavala napore po slaboj cesti. Onkraj ceste pa so se prerivale vnožine pred vrati neke hiše, kje se je iz predkleta delio črn, slabo pečen krüh. Oh, i kak sladek je bio te siromašni krühek!

*

Bodi zadosta za zdaj; ve sem vmik prek Albanije svojčas v „Slovenci“ že opisao. — Bila je to druga še strašnejša Golgota srbskoga naroda, po šteroj je prišlo po treh letih Vstajenje po preboji solunske fronte.

Po „Slovenci“.

Misijonska nedela.

Predzadnja nedela v oktobri.

Vu apoštolskoj vere vavlüvanji molimo: Verjem v Svetom Dühi, vu sv. Matericerkvi.

Sveta Maticerkev je vidljivo društvo na vsoj zemlji živočih katoličanskih kršćenikov, šterih vidljiva glava je papa. Sv. Maticerkev so verniki združeni z dühovnikami, püšpekami ino z rimskim papom. Kak pravimo, da smo država mi, tak lahko pravimo, da smo Maticerkev mi, kršćeniki i popstvo.

Matercerkev je nastavo Jezuš vu svojem življenji. Dostakrat je gučo od kraljestva božega, to je njegova cerkev. S svojov krvjov jo je odküpo. Zaistino je njegova. On je bio glavlar te cerkvi. Nego kak dober oča poskrbo se je, da po njegovoj smrti cerkev ne ostane brezi glave. Že vu

življenji je obečo Petri, da njega postavi za glavo svoje cerkvi. Ti si Peter, je ednok pravo, i na toj pečini bodem zozidao mojo cerkev. Drugoč je obečo Petri: Tebi dam ključce kraljestva nebeskoga. Ka zavežeš na zemli, bode zavezano tüdi vu nebi; i ka odvežeš na zemli, bode odvezano tüdi vu nebi. Ključci znamenüjejo düševno oblast, to oblast je obečo Jezuš Petri.

Prvle, kak je Jezuš v nebo stopo, je najvekšo oblast prek dao Petri, njega je postavo za najvišešnjega pastira. Ne je več obečavo, nego zvršo je.

Petri je pravo: Pasi moje agnjece, pasi moje ovce. Kristušovi agnjeci, Kristušove ovce so verniki, to so apoštoli. I za vse te je Petra postavo za najvišešnjega pastira. Njega morajo bogati vsi agnjeci i vse ovce — vsi kršćeniki i vse popostvo.

Peter je prišo vu varaš Rim, tam se je

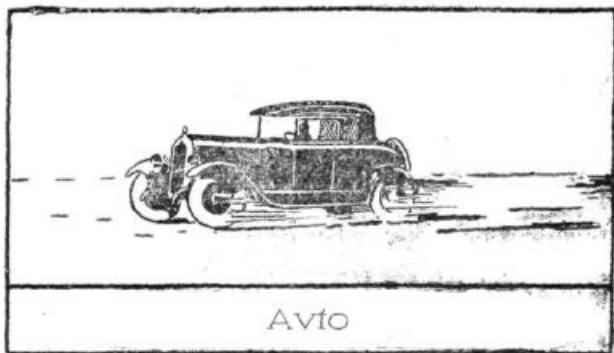
nastano i tam je mro leta 67, kak rimski püšpek.

Njegov naslednik na rimskom püšpekovom stolci je postano najvišji pastir, zove se sv. oča ali rimski papa.

Poglavarje cerkvi so nasledniki apoštolov — püšpeki pod vodstvom rimskoga papa, kak najvišejega pastira. Samo od sebe se razmi, da püšpek ne more v vsako ves priti krstit, spovedavat i t. d., zato si pa vzgaja i posveti püšpek dühovnike, šteri njemi pomagajo i štere pošilja na fare med verno ljudstvo.

Jezuš je samo edno cerkev nastavo. Pa či okoli poglednemo, najde-

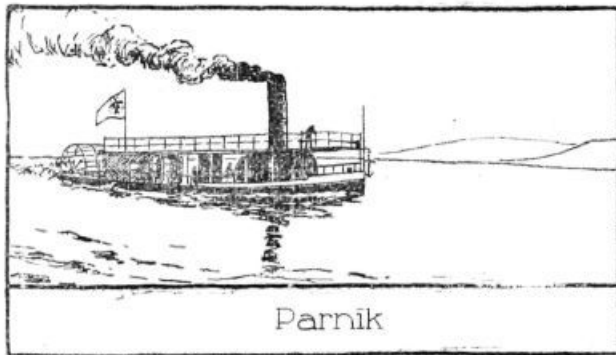
mo več cerkev. Je evangeličanska, kalavinska cerkev. Štera je potem prava? Prava je naša rimsko katoličanska cerkev, zato ka naša cerkev nosi vsa znamenja prave cerkvi. Prava Jezušova cerkev je 1) jedina, 2) sveta, 3) katoličanska ali občinska i 4) apoštolska. Samo naša katoličan-

ska cerkev nosi vsa ta znamenja. Je jedina, ar vsikdar i vsepovsedi ono isto vči, ona ista svestva deli, ono isto sveto mešo ma, i ono isto vidljivo glavo. Je sveta, ar nje nastavitelj, njeni navuk i njena svestva so sveta, sveci so vsikdar bili vu cerkvi i zdaj tüdi so. Je občinska, ar stoji od onoga časa, kak jo je Jezuš nastavo. To ne more praviti evangeličanska cerkev, komaj 400 let stoji. Ino naša cerkev se razširjava med

vsemi narodami. Je apoštolska, ar je njeni navuk od apoštolov i naši pūšpeki svojo dūhovno oblast znajo nazaj peljati do apoštolov, zaistino so nasledniki apoštolov.

Naša cerkev se imenūje rimska, ar je naš najvišji pastir v Rimi, zove se katoličanska ali občinska, ar je vsikdar bila i vsepovsed se razširjava. Druge cerkve so se od cerkve odtrgnole, to so krivoverci. Pravoslavne

cerkve, kakti grčka, romunska, srbska i t. d. so razkolniške cerkve. Naš navuk so iz vekšega zdržale, nego cerkev so razklale, vkraj so spadnole od najvišjega pastira rimskoga papa.

Cerkev nas brezi vkanjlivosti vči, ravna nas s svojimi zapovedmi ino s svojimi svestvami nas posveti. Što nas vči

vu cerkvi? Vči nas vučeča oblast ali vučeča cerkev. To so rimski papa i ž njim zjedinjeni pūšpeki. Verniki so pa poslušajoča cerkev.

Vučēča cerkev se ne more zmotiti, je nevkanljiva, ka se dotiče navuka vere i jakosti. Nezmotljiva je, ar je Jezuš obečo svojo pomoč do konca sveta i po svojem v neboidenji je poslao Dūha svetoga, ki de cerkev včio i ravnao.

Ki svete Materecerkve ne poslušā, pravi Kristuš, naj ti bode, kak pogan. Kak pogan je v nevarnosti svojega zveličanja, tak ki cerkev ne poslušā, je vu velkoj nevarnosti.

Cerkev je Noetova barka. Liki samo tisti so se rešili potopa, ki so bili vu barki, tak zvūna Materecerkve ne ga rešenja, ne ga zveličanja.

Kak iz toga vsega vidimo, je naša definicija vu začetki, da je maticerkev društvo vseh krščenikov nikaj nepopolnega. To so samo rameki,

okvirje, vu štero more priti kep, slika. Cerkev je ne mrtvo društvo, to je živo, pa kak ešče. Cerkev čūti pomoč Kristušovo do konca sveta. Na cerkev se je razlejo Sveti Dūh s svojov miloščov, na celo cerkev i na vse vernike, na vsakoga posebi. Vu krsti koga ste dobili či ne Svetoga Dūha? Cerkev je malo zrnice, štero vu velko drevo zraste, kvas šteri prehodi vse ljūdi, tū je gospodar, ki odpūsti slugi njegov dug, tū je gospodar, ki pūsti vkūp rasti pšenico i kokoj, — je potrpljiv, tū se seja semen, glasi božja reč. Ka na dobra tla spadne, stokratno semen prinese. Tū dobi dober sluga za na njega zavūpani penez dvakrat več, manjastomi slugi se pa vkraj vzeme.

V pragozdu

Lepo popeva cerkev sama od sebe: Nebeski varaš Jeruzalem, blaženo skazanje mirū, iz živih kamnov se vnese med zvezde i kak zaročnica je obdana z jezermi Angelmi. Srečno si je izbrala, okinčena je z dikov

Oče, posipana z miloščov Kristuša, najlepša kraljica, s kralom Kristušom združena, bleščeči varaš nebeski.

Srečni smo, da smo kotrige, Matercerkvi. Ešče dostaviti moram: Žive kotrige.

Srečni se moramo čütiti, či to Matercerkev lahko poslušamo. Dete je te čas blaženo, dokeč je vu bližini svoje matere, dokeč njeni glas čüje. To so naša decinska leta — pa kak blažena? Mati so nam mrli, pa našega veselja ne ga. Dobro dete Matercerkvi tüdi rado poslušá njeno reč, njene zapovedi, njene želje.

Zdaj sam te prišo na misijonsko nedelo.

Ka je to misijon? To je latinska reč, telko znamenüje, kak pa poslanstvo. Kristušova slednja reč pred vnebo idenjom je bilo poslanstvo: Idite po celom sveti, je pravo apoštolom,

včite vse narode i je krstite. To so včinoli apoštolje. I to se godi i zdaj. Odposlanci cerkve idejo po celom sveti, med poganske narode glasit Ježuša. To so misijonarje.

Tem misijonarom trbe pomoč. Kakšo pomoč prosijo od nas? Ob prvim prosijo molitev, zato ka vse naše delo visi od Boga. Ob drügim prosijo almoštvo, dare.

Na misijonsko nedelo se moli za širjenje vere i po cerkvah se pobira almoštvo za misijone.

Na misijonsko nedelo 23. okt. 1927 se je v našoj mariborskoj škofiji nabralo 26 jezero Din, članarine Drüžbe za širjenje vere je pa prišlo 38 jezero Din.

Drüžba za širjenje vere (DŠV)

je misijonska drüžba. Misijonske drüžbe je cerkev ustanovila zato, da pomagajo misijonarom pri širjenji vere med pogani na razne načine: DŠV ma pred vsem te namen, da njene kotrige za misijone molijo i jih z darovi podpirajo.

I. Kakša je DŠV? DŠV je največša misijonska drüžba, šteta zove vse nad 12 let stare katoličane sveta, naj postanejo njene kotrige, da s tem podpirajo katoličanske misijone po vsem sveti; zato je zaistino prava svetovna misijonska drüžba. Razširjena je po vsem sveti i samo v Evropi jo zdaj goji okoli 25 držav, med njimi tüdi Jugoslavija, Čehoslovaška, Poljska. — DŠV je pa tüdi edna najstarejših misijonskih drüžb. Začnola se je 3. maja 1822 v Lijoni na Francoskom; ob njeni stoletnici, 3. maja 1922, pa joj je sv. oče Pij XI. dao sedež v Rimi i častni naslov „papeška ustanova“. — DŠV je tüdi najrodovitnejša misijonska drüžba; ve v sto letih misijonom samo v penezaj podarila 500 milijonov frankov, i. 1922 je darüvala skoro 26 milijonov lir i i. 1923 skoro 32 milijonov lir; koliko pa še molitve!

II. Kak je DŠV vrejena? 1. Največše vodstvo DSV za ves svet je Vrhovni svet, ki ma svoj sedež v Rimi. Sestavljajo ga predsednik, šteroga imenuje sv. oča i zastopniki iz vseh držav, gde je družba ustanovljena; tudi te zastopnike imenuje sv. oča na predlog pušpekov dotične države. Te Vrhovni svet razdeljuje vsako leto meseca marca darove prejšnjega leta vsem misijonom po potrebi. — 2. Po posameznih državah vodijo družbo Narodni sveti. Predsednika zvolijo pušpecje tiste države, potrdi pa ga sv. oča. Narodni sveti skrbijo za to, da se po vseh pušpekijah dotične države

DŠV ustanovi i napreduje. — 3. Po posameznih pušpekijah vodijo družbo Pušpekijska vodstva. Kotrige toga vodstva imenuje vsaki pušpek za svojo pušpekijo. Pušpekijska vodstva majo skrbeti, da se družba ustanovi po vseh farah tiste pušpekije. 4. V vsakšoj fari pa je vodja DŠV župnik (plebanoš) ali pa duhovnik, šteroga on pooblasti. Te nabira kotrige lahko na tri načine: ali je sam zapisava kak pri bratovščinah; ali zbere moške i ženske osebe, ki misijone ljubijo, i jim zdela nabiravne pole za neomejeno število kotrig; ali

pa tem osebam izda desetnijske pole. Ta zadnja razvrstitev kotrig na desetnijske z desetniki i desetnicami na čeli je najboljša ar se je dosegamao vseširo m najbolj obnesla.

III. Kak postanem kotriga DŠV? Kotrige lahko postanejo vse osebe, ki so že stare 12 let, tak da se zglasijo pri plivanuši ali desetniki. So pa kotrige raznovrstne: 1. redne kotrige, ki darujejo vsaki mesec eden Din., ali pa jako siromašni pol Din. — 2. samostojne kotrige, ki same darujejo prispevek ene desetnijske to je letnih 120 Din. — 3. večne kotrige, ki darujejo naenkrat 500 Din.

IV. Zakaj naj postanem kotriga DŠV? 1. zato, ar je Jezuš naročo: „Ite i včite vse narode“ (Mat. 28, 19). 2. zato, ar to iskreno žele sv. oča, ki je tudi sam darüvao l. 1922 i 1923 toj družbi 600.000 lir i 20. marca 1924 osebno naročo Vrhovnemu svetu: „Kda se povrnete vsaki v svojo domovino, povejte da iz srca blagoslavljam vse družbene kotrige, nje i njihove družine i vse ka jim je pri srci!“ — 3. zato, da pomagam spoznati Kristuša križanoga 1000 milijonom poganov, ki še vzdihavajo v strašnoj verskoj nevednosti i nas prosijo: Pridite, pošljite nam misijonarov, mi hrepenemo po evangeliji! — 4. zato, da se izkažem Bogi zahvaloga za milost sv. vere, ki mi jo ne naklono brez mojega trüda. — 5. zato, da jaz sam vero leže ohranim, kajti vero ohrani samo tisti, ki jo ljübi; ljübi pa jo tisti najbolje, ki zanjo največ žrtvuje. — 6. zato

— 6. zato

da se vdeležujem bogatih odpustkov, ve kotrige lahko prejmo popolni odpustek 76-krat na leto!

Na delo tak! Za misijone molimo i darujmo, ve „je molitev s postom i miloščinov bolša, kak spravljati kinče zlata“ (Tob. 12, 8) i Odrešenik sam nam pravi: „Dajte i dalo se vam bo; dobro i natlačeno i potreseno i zvrhano mero vam bodo dali“ (Luk. 6, 38).

Ta svetovna družba za širjenje vere ma ešče maličko sestrico bratovščino sv. Cirila i Metoda.

Sveti Oča, rimski papa vabijo ločene naše slovanske brate k zedinjenji s svetov katoličanskov Cerkvov.

Bratovščina (apostolstvo) sv. Cirila i Metoda.

I. Što postane kotriga „Bratovščine (apostolstva) sv. Cirila i Metoda“?

1. Kotriga postane, što se zglesi pri plivanuši ali pri voditeli venca ali pri pooblaščenom zavüpniki.

2. Što plačuje mesečno najmenje pol dinara (6 Din na leto) i moli vsaki den eden očanaš i edno zdravomarijo s pristavkom: „Sv. Devica Marija, moli Boga za nas; sv. Ciril i Metod, molita Boga za nas.“ Što je v velkom siromaštvi i ne zmore, da bi kaj plačao, naj vpravlja vsakdenešnjo molitev. V velkom siromaštvi včini zadosta svojoj dužnosti tüdi, što ide na cerkveno darüvanje na svetek bratovščine.

II. Zakaj naj postanem kotriga „Bratovščine (apostolstva) sv. Cirila i Metoda“?

1. Ar je Jezušova žela da bi bili vsi krščeniki edna družina. Zato je molo po zadnjoj večerji: „(Oča,) . . . ne molim samo za nje (apoštole) nego tüdi za tiste, ki bodo po njih v mene vörvali, da bodo vsi edno, Kak ti Oča v meni i jaz v tebi (Jan. 17, 20. 21).

2. Ar so sv. Oča ponovno podarili miseo, naj bi mi katoličanski Slovani, pred vsem podpirali apoštolsko delo za zedinjenje krščanskoga vzhoda s sv. Cerkevjev.

3. Ar zahteva vrejena krščanska ljübezen od nas, katoličanskih Slovincov, da svoje apoštolsko delavanje pred vsem obrnemo v tisti kraj, za šteroga smo najprle pozvani i najbolje sposobni. S tem se Bogi najlepše zahvalimo za milost sv. vere.

Molitev i miloščina (almoštvo) sta dve peroti, po šterih leti evangelski glas po vsoj zemlji (A. M. Slomšek).

I. WEISSENSTERN trgovec DOL. LENDA VA

PRIPORAČA po najfalejšoj dnevnoj ceni več vrste

bicickline i šivalne mašine

Novi cementerani lagvi

stalno na skladišči v vsej velkosti.

Poniznost.

Z mašinom so mlatili. Vertinja je šla k mašinstri, naj fūčka, naj da znamenje, da henja z mlatitvov, obed bode. Mašin stane. Delavci pa razbežijo na vse vogle. Sirota vertinja dosta dela ma v kuhinji, v hiši, zdaj za delavcami mora letati i je vkūp spravljati na obed.

Mislite, da je to poniznost? Lepa poniznost, štera drugoga čemeri.

Pride siromak k gospodi. Klobūk že ozdalec doli vzeme. Lepo vremen mamō, začne. S tem pokaže, da nikaj drugo čednoga ne ve povedati. Klobūk vu roki vrti i pravi, da nikaj šče prositi. Zdaj že se gene gospod i pravi: Ka pa ščeš? Lepo jih prosim, za drago, pomagajte mi, moja hči je odišla z nikšim falotom. Toga falota moramo iz vesi spraviti. To ti pa jas ne morem napraviti — odgovori gospod, — te oblasti ne mam. Bom pa jas dao pisati na vekšo oblast, — začne od čemerov greben rasti siromaki, liki purani. Pa vi bodete dobili že pismo, da te mogli to napraviti, ka jas želim.

Prvle je lepo ponizno proso, potem se grozio. Kaj mislite, je to poniznost?

Pa se je odeno s plaščom poniznosti: Lepo prosim, za drago.

Jako žmetno je spoznati poniznost. Vrag tūdi največkrat s poniznim obrazom, s prilizavajočimi rečmi pride k tebi — i te vkani.

Poniznosti se moramo včiti od poniznoga. I ki je bio bolje ponizen, kak naš Gospod Jezuš? On je pravo: Včite se od mene, ar sam krotkoga i poniznoga srca.

Jezuš je ponizen bio i krotki.

Svojo poniznost je pokazao že pri svojem rojstvi. Kral nebe i zemlje se narodi vu štalici, od siromāške device. Mogo je bežati pred Herodom, živo je do 30 let neopaženo vu Nazareti, kak pomočnik tesarski.

Najbolje je pa pokazao svojo poniznost vu trpljenji i smrti. Lehko bi se rešo trpljenja, — pa si ga je sam izvolo. To je poniznost. Nindri se ne izgovarja. Ne brani se.

Ponizen človek ljūbi poniznost i ponižanje. Ne izgovarja se, ne brani se. Tak so po Jezušovom vzgledi delali sveci.

I mi? Ne bom vam pravo, ka iščite ponižanje. Zaman bi vam pravo. Ne razmite ešče. So ki razmijo. Pa pride čas, ka te vi tūdi razumeli. Edno vam pa priporācam: Či vas dosegne ponižanje, či ste te že krivi ali ne krivi — trpite dobrovoljno, na

Boga nihajte, naj on bode sodnik, naj on prinese ne svetlost vašo pravico. To se pravi: Ne izgovarjajte se, ne brante se na vse načine i ne maščūjte se.

To je že sestrice poniznosti. To je krotkost.

Krotkost se ne maščūje. Roke ne stisne včas i vu pesnico, da bi vdarila.

Gledajte Jezuša! Peter ga je zatajo vu popovskom dvorišči, pred dostimi svedokami je pravo, da on Jezuša ne pozna. Sam se je izločo Jezušove družbe. Jezuš je na tretji den od mrtvih stano i se je skazo Petri. Vi bi Petri pravili: Ti si mene zatajo, sam si se izločo, pravo si, da mene ne poznaš. Jas te tūdi več ne poznam. Tak bi vi pravili, nego Jezuš je nači gučo. On je potroštao siromaka Petra, zagvūšao ga je, da je njemi odpūsto njegovo nepremišljenost.

Kristuš je od mrtvih vstano. Oblado je greh, smrt, vruga. Oblado je tūdi svoje sovražnike. Herod, Pilat, židovje so ga na smrt osodili. Vi bi pokazali svojo oblast i moč nad Herodom, Pilatom. Ne tak Jezuš. Niti omeno je ne njih, ne jih je naprej prineso. Njegova prva reč po vstanenji, kda se je večer skazo apoštolom, je bila. Mir z vami. Mir, ne pa grožnja. Ešče več je pravo: Komi odpūstite grehe, so odpūšćeni. Odpūšćanje je bilo njegovo maščūvanje. Ne je grozio, ne je kaštigo, nego odpūsto je.

Pa je meo oblast, da bi grozovitno lahko kaštigo.

Pa či bi ti meo oblast, bi cela krajina pred tehom trepetala.

Daj hvalo Bogi, da ti je ne dao oblasti. Ne ti je dao bogastvo. Če bi ti bogat bio, bi se vsi sosedje mogli preseliti. Dobro je, da si siromak i nevollaš. Dobro je za tebe, za tvojo dūšo.

Mi si dostakrat mislimo, da smo ponizni. Nego ne vzememo v pamet, da nika vu nas vre. Leta minejo pa ne moremo pozabiti, išćemo priliko, da njemi nazaj gveramo.

To je ne poniznost, to je ne krotkost.

K.

I Vas se to tiće, ar vi želno želite, da kūpíte dobro i fal, ka potrebūjete za sebe i svojo familijo. Je to srebrnina, kinči, obleka, obūteo ali kūhinjski predmeti, britve z potrebćinami, gosli, čistilne i drūge potrebne reči, vse to najdete v ceniki z kepami, šteroga brezplačno dobite, če pošljete svoj naslov na H. Suttner prodajalna, Ljubljana št. 895.

Odkritosrčnost.

Dostakrat čujem, da je naš človek ne odkritosrčen, za hrbtom dela, obeča vse, nikaj pa ne včini.

Jas ešče ljudomorca znam braniti. Ščem braniti tudi našega človeka.

Zgodovina človeka je žalostna. Bili so ništerni poglavarje, ljudje so pa delali, robili. Ešče komaj 1848. leta je minola pri nas gospočina. Naš človek, či je mimo grada šo, je jako mogo paziti, da je krivo ne pogledno, ovak je včasi na klop — na magjarski dereš — prišo i dobo ništerne palice tam, kje se kosti ne terejo. Naš človek se je spat spravlo, na okni je zrogatalo, hajduk je prišo i zapovedo: Vütro boš šo orat. Daleč je mogo hoditi. Z Krajne so hodili v Rakičan. Či je malo kesnej prišo, je lahko nazaj domo šo. Či je ne opravo od leta do leta svojega dela, ga je grof stiro.

To so bili žalostni časi. Sto pa sto let. Mogo je tiho biti, mirno vse prenašati. V lepom vreineni grofi delo, v lagoonem pa sebi. Zato je pa tudi meo krompič, liki lešnjeke. Tožiti se je ne mogo, zvün toga, či med dobrimi tivariši si je kaj zgučavao od krivic.

Filozof Spencer pravi, da vse, ka človek prežive, odide v telo i v krv. Je nikaj na tom. Jezero let je naš človek trpo, mučao, tiho bio, ne se vüpo tožiti, zvün svojim tivarišom. Ne čüdo, či je zdaj tudi mučechi, bojechi, vüsta odpre samo za hrbtom.

Pa bi zdaj že nači moglo biti. Demokratične čase mamó. To reč dostakrat čüjete, ka je to? Demos grčka reč je ljudstvo, kratein tudi grčka reč — ladati, kraljüvati. Potem demokracija je ljudsko ladanje. Ljudstvo lada po svojih poslancih. Inda sveta volja gospode je bio zakon, zdaj se zakoni redijo po ljudskoj voli, po poslancih od lüdi postavljenih.

Zdaj lada zakon. Pred zakonom smo vsi vednaki. Zakoni so z dobrim nakanenjom napravleni na dobrobi ljudstva.

Pa dönok se nikaj drugoga ljudje bolje ne bojijo, kak zakonov i odredb.

Vu vsakšem zakoni i odredbi novo bremen vidijo. Vu vsakšem gospodi, ki izvaja zakone i odredbe, svojega sovražnika vidijo liki inda sveta hajduka, ki je na delo zapovedavo.

Istina je, da vsakši zakon i odredba omejuje našo sloboščino, bremen na nas deva. Nači je ne. Vsako napredüvanje, z ednov

rečjov kultura žrtev prosi. I to žrtev — te dar — prosi zakoni, či se proti postavimo, ešče s silov nas prisili. Brezi trūda, dela nikaj ne ga. Vidimo vu vsakdanešnjem življenji, kelko se moramo trūdit, mantrati za vsakdanešnji krūh, — tak tūdi trūd, znoj, krv moramo darūvati, žrtvūvati za kulturo, za lepšo bodočnost.

Zakoni nam spravljajo lepšo bodočnost.

Liki kmet, ki investira, na priliko drevje sadi ali gorice, hasek ešče za duga leta ma, nego te ga obilno ma. Tak tūdi zakon naprej piše edno pa drūgo. Bremen je, što bi tajio, nego hasek prinese, obilen hasek.

Zakon se napravi od ljudskih zastopnikov, napravi se ljudem na dobro. I tak ga tūdi moramo vzeti. Njegova ostrina je tista sila, s šterov se dovrši. Vsa velka dela so se s silov zgodila. Kda so delo zvršavali, so se pritoževali, na konci so pa vsi hvallili zakon.

Mislite, da bi lūdje iz šolstva, iz potih, iz živinoreje, iz ljudskoga zdravja lūdje kaj dobrega napravili, či bi samo na njihovo volo nihano bilo? Mora biti zakon, šteri zapove, nego tak zapove, liki ki oblast ma. Či nači ne, s silov.

Tak ide naprej človeči rod. Na poti trūda i znoja cvete kultura, lepše i boljše življenje. Kem več trūda, tem lepše življenje.

K.

Nekaj od lesa.

1 m³ (kubični meter) hrasta ali jesena vaga 800 kg; 1 m³ breštovine 700 kg; 1 m³ bukovine 705 kg; 1 m³ brezovoga lesa 610 kg; 1 m³ oreha, jaliča 560 kg; 1 m³ joševine 545 kg; 1 m³ topole 510 kg; 1 m³ lipovoga lesa 450 kg.

Trpi a) v vodi: būkev, hrast — neomejeno; bor, lipa 250—400 let. b) na sūhom: būkev, hrast, jesen 300—800 let, bor, lipa 120—200 let, c) na prostom: būkev, hrast, jesen okoli 50 let, bor, lipa okoli 20 let.

Dozori hrast v 100 letih, būkev, jesen, bor v 75 letih.

Za nūc se izsūši hrast v 4—5 letih, drūgi les v 3—4 letih i izgūbi 15—20% na svojoj teži.

Kak računamo kubično vsebino okroglega lesa?

P—premer v cm, K—število ključa.

P	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
K	28	38	50	64	78	95	113	133	154	177	201	227
P	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
K	254	284	314	346	380	415	452	491	531	573	616	661
P	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41
K	707	755	804	855	908	962	1018	1075	1134	1195	1257	1320
P	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53
K	1385	1452	1521	1590	1662	1735	1810	1886	1964	2043	2174	2206
P	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65
K	2290	2376	2463	2552	2642	2734	2827	2963	3019	3117	3217	3318
P	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77
K	3421	3526	3632	3739	3849	3959	4072	4185	4301	4418	4537	4657
P	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89
K	4778	4902	5027	5153	5281	5411	5542	5675	5809	5945	6085	6221
P	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101
K	6862	6504	6648	6793	6940	7088	7238	7390	7543	7698	7854	8012

Premer (P) je poprek v sredini merjena širokost okrogloga lesa v centimetrah, (K) je tomi odgovorjajoči ključ. Kubično vsebino izračunamo, če dugost stebela v metrih (kelko metrov je steblo) pomnožimo (x) s ključem, šteri odgovarja premeri stebela i dobljeni znesek delimo s 10.000. Na primer. Steblo je dugo 7 metrov, premer stebela pa meri 48 cm, to je 1810. Zdaj to dugost stebela 7 pomnožimo s ključem 1810. $7 \times 1810 = 12670$. Te znesek delimo z 10.000. $12670 : 10000 = 1,267 \text{ m}^3$. To je 1 kubični meter i 26 stotink kubičnoga metra, malo več od fertala kubičnoga metra. Potem či je kubični meter 400 Din., $1,267 \times 400 = 506,80$ Din.

Jubilej.

8. okt., 29. okt.

Solun je grčko pomorsko mesto. Tam se je stavo ostanek slavne srbske vojske. Velko solunsko pristanišče so močno vtrdili, bilo je posebno zavarüvano z morske strani po velikih vojnih ladjah. Ar vodi vhod v pristanišče po raznih kanalih i morskih vožinah, so lahko zavarüvali ladje pred napadi podmornic. Pa tüdi s sühoga ma Solun jako močno obrambo, mesto obdajajo visike planine.

Poleg srbskih čet so bile zbrane tudi angleške, taljanske i francuske čete. Slednjih je bilo največ. Kasneje so prišli iz Rusije močni oddelki jugoslovanskih dobrovoljcev.

Vrhovni komandant je bio Francuz, maršal Franchet d' Esperey. Rojen je bio leta 1856. Določen je bio za solunsko fronto meseca julija l. 1918. Po kratkih treh mesecih je že zvršo napad solunskih čet na vojsko nemških držav. Izvršo je meseca oktobra — prvi teden — prebitje solunske fronte. Desetletnico toga slavnoga predora smo obhajali oktobra 1928. Posebno lepo je bilo v Belgradi.

8. oktobra je bila revija naše zdajšnje narodne moči. Veličasten sprevod je skoro dve vōri šo po glavnih belgrajških vulicah proti Kalimegdani. Sprevod je otvorila fanfara kraljevske garde. Za njov so se pelali invalidi, slepi ino hromi, šteri ne so mogli hoditi. Narod je junake i mantrnike prisrčno pozdravljao pa tudi skuznih oči je bilo pri tom pogledi velko. Za njimi so šli ostali invalidi. Za invalidi so šli četnik i s svojov zastavov. Na to dobrovoljci, rezervni častniki, člani Rdečega križa, Narodna odbrana, Jadranska straža, aeroklubi.

Drugi del spreveda so bila različna narodna, kulturna i dobrodelna društva.

Gda je sprevod prišo do kraljevega dvora, je stopo na balkon Nj. V. kralj v družbi francuzkoga maršala. Vse zastave so se Nj. V. kralji poklonile.

Drugi den je bio pregled čet. Ljudstvo je vojsko pozdravljalo prisrčno. Splošna radost je vladala na Banjiškom poli, kje se je parada vršila. Posebno se je na toj svečanosti pokazala globoka ljubezen prebivalstva do kraljevskoga doma.

Okoli 9. vōre sta se peljala kralj i kraljica skoz nepregledne vnožice ljudstva. Na Banjici je bila v sredini postavljena velika tribūna, v sredini tribūne je bilo mesto za kraljevski par, člane vlade i zastopnike tujih držav.

Gda je kralj prišo na slavnostni prostor, je ob vhodi zahajao divnoga konja i v družbi maršala Francheta d' Esperaya, vojnoga ministra generala Hadžiča i zastopnikov tujih držav, je jahajoč obšo vse enote. Nj. V. kraljica pa je sedla v bogato okrašene kočūje. Vpreženi so bili štirje pari lepih belcov.

Okoli 10. vōre se je začno sijajen i svečan pregled čet. Vsi so z navdušenjem ino občudovanjom zglednoli na pohod naše hrabre vojske. Vnožine so neprestano kričale: „Živela naša hrabra vojska!“ Najprvle so defilirali pešci, nato artilerija, končno pa je defilirala naša avijatika (letalci). Najprvle je priletelo 42 letal, nato 20, nato pa ešče 40 celo nisiko. Kda so aeroplani odleteli nad

Belgradom, je bilo slavlje zaključeno. Defiliranje je trpelo nad dve vōri.

Kralj je priredo v dvori slovesno večerjo na čast zastopnikom vseh enot naše vojske i zastopnikom tūjih držav. Na to večerjo je bilo 290 povabljenih. Kralj je meo govor: Prišedši k nam na proslavo učvrstitve mirū, so nam slavni vojaki, štere vidimo okoli sebe, napravili čast i zadovoljstvo, sodelūjoč najiskrenejše na tom, da se obdrži s skūpnimi napori učvršeni mir. Moja država ma pred očmi samo žarko željo, da dobra vola naprej vlada med narodi, ka so preživeli težko preizkušnjo. Zdigavam čašo k zdravji voditelov države.

Taki na to se je kralj obrno na častnike:

Obračajoč se na Vas, davlem z zadovolnostjov izraza svojemi priznanji na dozdajšnjoj vašoj častnoj ino iskrenoj slūžbi. V tom trenutki je prva i sveta naša dužnost, da se spomnimo naših hrabrih tovarišov, ki so dali življenje za slobodo i veličino naše domovine. Njim naj vala zahvala i slava. To čašo zdignem k zdravji vseh tistih junakov, štere je doletela sreča, da so preživeli vojne strahote. Pozivam jih, naj svoje mlajše tovariše vzgajajo v tistom dūhi ino v tistih idejah, v šterih je bila navdehnjena naša vojska pri prebitji solunske fronte. Sprejemajoč v to varstvo i očuvanje drage pridobitve, naj tisti, ki prihajajo, nasledūjejo ta velika i svetla dejanja svojih predhodnikov.

*

29. oktobra smo obhajali desetletnico našega osvobojenja. V stolnici v Ljubljani je meo slovesno pontifikalno mešo knezoškoj dr. Jeglič. Po božoj slūžbi so se zbrali v magistratnoj zborovalnoj dvorani, kje se je vršila slavnostna seja oblastne skūpščine.

Najprve je govorio dr. Natlačen, predsednik ljubljanske oblastne skūpščine. „Denešnji

svetek je svetek naše narodne slobode. Jezerodvesto let so naši lūdje živeli ino vmirali kak tlačani tūhincov, ponižani i zaničūvani. Usoda nam je naklonila izredno važno ozemlje, postavila nas je kak močno ozidje med veliki nemški narod ino Jadransko morje, določila nam je ozemlje, na štero težijo trije narodi: Nemci, Madjari ino Taljani. V boji proti vsem

EDINA NAJVEKŠA TRGOVINA Z

LEDROM

i s vsemi šujsterskimi
potrebščinami je v

MURSKOJ SOBOTI

pri

vdovici **ANA CÖR**

tem trem sosedom je preživo naš narod težke dni . . . Bili so časi, gda so se s strahom v srci spitali najboljši naši možje, bo li naš narod mogoče trajno vzdržati strašen pritisk neprijatelja, ki se je zavedo, da je naš mali narod na poti njegovimi svetovnimi ladanji . . .

Zato ni čūda, da je narod tak globoko zarazmo velki pomen oslobojenja ino s takšov radostjov pozdravo den, šteri njemi je prineso slobodo i ravnopravnost . . . Uspeh naših samouprav bo brezprimerno vekši, či se obistiniti končno veliki ideal vseh Slovincov, od šteroga mao je začno slovenski narod živeti svoje lastno politično življenje, či dosežemo zedinjeno Slovenijo. S tovjeljov stopa slovenski narod v drugo desetletje svojega slobodnoga življenja.

Potem je govorio predsednik mariborske oblasti dr. Leskovar. Spomin, šteroga dnes obhaja ljubljanska oblastna skupščina, ne vala samo ljubljanskoj oblasti, te spomin vala vsoj Sloveniji, vala vsem Slovincem sploh . . . Mirovna pogodba je raztrgala ozemlje, na šterom živi slovenski narod, na več delov. En del toga ozemlja ino s tem Slovincov je ostao pod Austrijov, sunčni del našega ozemlja je prišeo pod Italijo ino osvobojeni del slovenskoga ozemlja je bio upravno razdeljen na dve oblasti. Nego dnes, kda obhajamo spomin desetletnice našega osvobojenja, te meje za nas ne valajo. Dnes smo vsi tū združeni, kak en mož, so srca vseh teh Slovincov, kjekoli prebivajo, v mislih i z dūšov pri nas. Vsi ti Slovenci tvorijo dnes eno edino dūševno enoto, združeno tū v Ljubljani, staroj slovenskoj prestolici, da si pozovejo v spomin one zgodovinske dni, gda je Slovincem po jezeroletnom robstvi zopet zasijalo zlato sunce slobode . . . Ozemlje se da razdeliti v posamezne dele, ne da se pa razdeliti narodna zavest, narodna miselnost, narodna dūša . . . Uresničenje naših narodnih idealov moremo iskati samo v skūpnom deli z našimi brati Srbi i Hrvati v skūpnoj državi, vsako odteguvanje od države nas more sūnoti vu robstvo.“

Amaterje!

Fotografi!

*Naznanjam, da se dobijo v mojoj trgovini vse potrebščine
spadajoče v to fotografsko stroko kak tūdi stroji.*

Ernest Balkányi z trgovina
papirom **Dolnja Lendava**

PREKUSNICE.

— Čuješ, ka pa menka našemi sosidi?

— Zdravje! — se glasi moder odgovor.

Na sodišči:

Sodnik: Pravte, mate kaj proti svedokom?

Obtoženi: Mam proti Brünči, on mi je smrten neprijateo.

Sodnik: Kak to?

Obtoženci: Ar sam njemi jes spravo to „soldačko“ punico!

Kak živeš cigan? — Pitajo cigana. — Kak tak, malo delam, malo kradnem pa . . . — pa pošteno živem, je odgovoro cigan.

Na cesti:

— Oča, kama idete?

— Pšeno.

— Počem?

— V Radgonjo.

— Čujete vi ste nimak!

— Ja tak je, vej so mi to že drügi pravili.

Nekdašnja mužikaša:

Mihal: Čüj Ivan! Ka si pa vlekeo?

Ivan: (Briše znoj) Gja? — Polko.

Mihal: (Dene z rok gosli) Zlodja! Gja pa valcer.

MAYER ŠTEFAN

krojač (sabou) ino trgovec z
gotovimi oblekami za moške

v Murskoj Soboti.

Ma v zalogi vsakše vrste moške gotove obleke z cajga ino štofa, male obleke za deco, vsakše vrste hobe po najnišišoj ceni. Delo vsakovrstne obleke se sprejme na mero. Dobro blago.

PAZITE!

Gospodinje, matere, snehe dugi zimski večeri so tü. Ali ste si že poskrbele delo za te večere s tem, ka ste znakupile perje! Ne? Popaščite se i nakupite! — Najfinejše

PERJE
vseh vrst se dobi po jako ugodnih cenaj pri

Ivani Kocet
trgovci
v ČRENŠOVCIH.

V toj trgovini pri cerkvi se dobijo
I DRÜGE RAZNE POTREBSČINE
V BOGATOJ IZBIRI.

Živinsko i drobno senje (sejmi) v Sl. Krajini.

Gde je (x) djani, nega živinskoga senja, nego samo drobno.

Beltinci: (živinsko i kramarsko) 20. januara, 24. na prestopno leto pa 25. februara, 25. aprila, 27. junija, 15. julija i 5. novembra.

Bogojina: (živinsko i kramarsko) 25. februara, 20. marca, 19. maja 20. julija 4. septembra i 16. nov.

Cankova: (živinsko i kramarsko) ponedek po cvetnoj nedeli, ponedek po nedeli sv. Trojstva, 24. septembra i 11. novembra.

Črensovci: (živinsko i kramarsko) 14. marca, ponedek po 3. maji, ponedek po 14. septembri i 20. okt. Marca 14. samo živinsko.

Dobrovnik: samo živinsko 6. april. živinsko i kramarsko pa v ponedek po Telovom, 25. julija i 2. oktobra.

Dokležovje: (konjsko, živinsko i kramarsko) 18. junija i 21. aug.

Dolnja Lendava: (konjsko, živinsko i kramarsko) 25. januara, 27. marca, 17. aprila, 16. junija, 28. julija, 28. augusta, 28. oktobra, 18. decembra i vsaki tork svinjsko senje. Če spadne na tork velko senje, potem se vrši svinjsko senje drugi den.

Dolenci (x) 16. junija, 6. decembra.

Grad (Gor. Lendava) 28. marca, 20. junija, 16. augusta, 29. septembra, 30. novembra.

Hodoš: (živinsko i kramarsko) 10. marca, 5. julija, 19. augusta i 5. oktobra.

Križevci: (živ. i kramarsko) 16. aprila, 4. junija, 27. oktobra i vsako prvo soboto v meseci svinjsko senje. Če spadne na to soboto svetek, je svinjsko senje prvejšo soboto.

Küzdobljan (x) na Križni četrtek.

Martjanci: (živ. i kram.) 6. maja, 6. augusta i 23. oktobra.

Krog (x) 4. maja

Murska Sobota: (konjsko, živ. i kramarsko) ponedek pred fašenskov nedelov, drugi ponedek pred Vüzmom, šrti ponedek po Vüzmi, 24. junija, 24. augusta, 15. oktobra i 6. decembra

Petrovci (x) na sv. Trojstva nedelo, julija 4., septembra 8., oktobra 28.

Pužovci (x) julija 13.

Püconci: (živ. i kram.) 28. maja, 10. julija, 10. septembra i 10. novembra.

Prosenjakovci: (živ. i kram.) 15. marca, 16. junija, 2. septembra i 28. novembra.

Rakičan: (živinsko) 26. marca, v tork pred Risali, 2. julija, 16. augusta i 8. oktobra.

Selo (x) prvo nedelo po Srpnjoj Mariji i Miklošovom.

Sv. Bedenek (x) pred pepelnicov, po postnih kvatraj, po cvetnoj nedeli, po jesenskih kvatraj i pred Božičom, vsigdar v ponedek.

Sv. Jelena (x) augusta 18.

Sv. Jürij (x) aprila 24.

Sv. Sebeštjan (x) januar 20., 2. nedela po vüzmi, junija 15. i decembra 21.

Tišina: (živ. i kramarsko) 10. apr. i 7. septembra.

Törnšče: (živ. i kramarsko) v četrtek pred cvetnov nedelov, drugi ponedek po Vüzmi, četrtek pred Risali, 12. junija, četrtek pred Velkov mešov, drugi den po Maloj meši, 4. oktobra i vsaki četrtek svinjsko senje. Če spadne velko senje na četrtek, potom se vrši svinjsko senje den sledi.

Stalna tabla časa, kda nam živina skoti.

Skoti nam				Skoti nam				Skoti nam					
Den	Den	Den	Den	Den	Den	Den	Den	Den	Den	Den	Den	Den	Den
püšča- nja	kobila	krava	ovca	püšča- nja	kobila	krava	ovca	püšča- nja	kobila	krava	ovca	püšča- nja	kobila
Jan. 1	Dec. 2	Okt. 3	Jun. 4	Apr. 5	Maj 6	Apr. 7	Jun. 8	Apr. 9	Apr. 10	Maj 11	Jun. 12	Apr. 13	Apr. 14
5	6	12	9	23	29	13	25	9	5	9	6	10	10
9	10	16	12	17	6	17	14	13	9	13	10	17	17
13	14	20	16	5	10	21	18	17	13	17	14	20	20
17	18	24	20	9	14	19	25	21	17	21	18	24	24
21	22	26	24	17	18	23	29	25	21	25	22	28	28
23	26	Ndv. 1	24	21	18	27	29	29	25	29	26	30	30
29	30	5	28	25	22	31	30	30	29	30	28	30	30
Febr. 2	Jan. 3	9	2	22	Jun. 2	Nov. 3	3	Oct. 4	Oct. 5	Sept. 6	3	Sept. 7	Sept. 8
6	7	13	6	29	6	8	7	22	8	8	4	8	8
10	11	17	10	2	10	13	11	26	12	12	6	12	12
14	15	21	14	6	14	17	15	30	12	16	10	16	16
18	19	25	18	10	18	21	19	Oct. 4	16	20	14	20	20
22	23	30	22	14	22	25	27	8	20	24	18	24	24
26	27	30	26	18	26	29	31	12	24	28	22	28	28
30	31	7	30	22	30	31	27	16	28	30	29	30	30
Marc 2	Febr. 3	11	3	Jul. 4	Jun. 5	Dec. 6	1	Nov 7	Nov 8	Oct. 9	2	Nov 10	Nov 11
6	8	15	8	26	8	1	6	24	20	2	12	7	7
10	12	19	11	8	8	6	9	28	24	8	10	8	8
14	16	23	15	12	12	14	12	28	28	9	12	10	10
18	20	27	19	16	16	18	12	Nov. 5	Nov. 6	9	14	14	14
22	24	31	23	20	20	22	16	9	17	13	16	18	18
26	28	4	27	24	24	27	19	13	21	17	19	21	21
30	Jan. 1	8	31	28	28	30	24	17	25	25	24	29	29
Apr. 2	Marc 3	11	4	Aug. 5	Maj 6	Jan. 7	28	17	Dec. 8	30	28	29	29
7	8	12	4	8	8	8	28	17	Dec. 9	30	28	30	30
11	12	16	8	12	12	12	28	25	Dec. 10	30	28	30	30
15	16	20	12	16	16	16	28	29	Dec. 11	30	28	30	30
19	20	24	16	20	20	20	28	29	Dec. 12	30	28	30	30
23	24	29	20	24	24	24	28	29	Dec. 13	30	28	30	30
27	28	1	24	28	28	28	28	29	Dec. 14	30	28	30	30
31	Febr. 1	4	24	30	30	30	28	29	Dec. 15	30	28	30	30
Apr. 1	Apr. 2	8	24	30	30	30	28	29	Dec. 16	30	28	30	30
5	6	12	24	30	30	30	28	29	Dec. 17	30	28	30	30
9	10	16	24	30	30	30	28	29	Dec. 18	30	28	30	30
13	14	20	24	30	30	30	28	29	Dec. 19	30	28	30	30
17	18	24	24	30	30	30	28	29	Dec. 20	30	28	30	30
21	22	29	24	30	30	30	28	29	Dec. 21	30	28	30	30
25	26	1	24	30	30	30	28	29	Dec. 22	30	28	30	30
29	30	4	24	30	30	30	28	29	Dec. 23	30	28	30	30
Febr. 1	Febr. 2	8	24	30	30	30	28	29	Dec. 24	30	28	30	30
5	6	12	24	30	30	30	28	29	Dec. 25	30	28	30	30
9	10	16	24	30	30	30	28	29	Dec. 26	30	28	30	30
13	14	20	24	30	30	30	28	29	Dec. 27	30	28	30	30
17	18	24	24	30	30	30	28	29	Dec. 28	30	28	30	30
21	22	29	24	30	30	30	28	29	Dec. 29	30	28	30	30
25	26	1	24	30	30	30	28	29	Dec. 30	30	28	30	30
29	30	4	24	30	30	30	28	29	Dec. 31	30	28	30	30
Febr. 1	Febr. 2	8	24	30	30	30	28	29	Dec. 32	30	28	30	30
5	6	12	24	30	30	30	28	29	Dec. 33	30	28	30	30
9	10	16	24	30	30	30	28	29	Dec. 34	30	28	30	30
13	14	20	24	30	30	30	28	29	Dec. 35	30	28	30	30
17	18	24	24	30	30	30	28	29	Dec. 36	30	28	30	30
21	22	29	24	30	30	30	28	29	Dec. 37	30	28	30	30
25	26	1	24	30	30	30	28	29	Dec. 38	30	28	30	30
29	30	4	24	30	30	30	28	29	Dec. 39	30	28	30	30
Febr. 1	Febr. 2	8	24	30	30	30	28	29	Dec. 40	30	28	30	30
5	6	12	24	30	30	30	28	29	Dec. 41	30	28	30	30
9	10	16	24	30	30	30	28	29	Dec. 42	30	28	30	30
13	14	20	24	30	30	30	28	29	Dec. 43	30	28	30	30
17	18	24	24	30	30	30	28	29	Dec. 44	30	28	30	30
21	22	29	24	30	30	30	28	29	Dec. 45	30	28	30	30
25	26	1	24	30	30	30	28	29	Dec. 46	30	28	30	30
29	30	4	24	30	30	30	28	29	Dec. 47	30	28	30	30
Febr. 1	Febr. 2	8	24	30	30	30	28	29	Dec. 48	30	28	30	30
5	6	12	24	30	30	30	28	29	Dec. 49	30	28	30	30
9	10	16	24	30	30	30	28	29	Dec. 50	30	28	30	30
13	14	20	24	30	30	30	28	29	Dec. 51	30	28	30	30
17	18	24	24	30	30	30	28	29	Dec. 52	30	28	30	30
21	22	29	24	30	30	30	28	29	Dec. 53	30	28	30	30
25	26	1	24	30	30	30	28	29	Dec. 54	30	28	30	30
29	30	4	24	30	30	30	28	29	Dec. 55	30	28	30	30
Febr. 1	Febr. 2	8	24	30	30	30	28	29	Dec. 56	30	28	30	30
5	6	12	24	30	30	30	28	29	Dec. 57	30	28	30	30
9	10	16	24	30	30	30	28	29	Dec. 58	30	28	30	30
13	14	20	24	30	30	30	28	29	Dec. 59	30	28	30	30
17	18	24	24	30	30	30	28	29	Dec. 60	30	28	30	30
21	22	29	24	30	30	30	28	29	Dec. 61	30	28	30	30
25	26	1	24	30	30	30	28	29	Dec. 62	30	28	30	30
29	30	4	24	30	30	30	28	29	Dec. 63	30	28	30	30
Febr. 1	Febr. 2	8	24	30	30	30	28	29	Dec. 64	30	28	30	30
5	6	12	24	30	30	30	28	29	Dec. 65	30	28	30	30
9	10	16	24	30	30	30	28	29	Dec. 66	30	28	30	30
13	14	20	24	30	30	30	28	29	Dec. 67	30	28	30	30
17	18	24	24	30	30	30	28	29	Dec. 68	30	28	30	30
21	22	29	24	30	30	30	28	29	Dec. 69	30	28	30	30
25	26	1	24	30	30	30	28	29	Dec. 70	30	28	30	30
29	30	4	24	30	30	30	28	29	Dec. 71	30	28	30	30
Febr. 1	Febr. 2	8	24	30	30	30	28	29	Dec. 72	30	28	30	30
5	6	12	24	30	30	30	28	29	Dec. 73	30	28	30	30
9	10	16	24	30	30	30	28	29	Dec. 74	30	28	30	30
13	14	20	24	30	30	30	28	29	Dec. 75	30	28	30	30
17	18	24	24	30	30	30	28	29	Dec. 76	30	28	30	30
21	22	29	24	30	30	30	28	29	Dec. 77	30	28	30	30
25	26	1	24	30	30	30	28	29	Dec. 78	30	28	30	30
29	30	4	24	30	30	30	28	29	Dec. 79	30	28	30	30
Febr. 1	Febr. 2	8	24	30	30	30	28	29	Dec. 80	30	28	30	30
5	6	12	24	30	30	30	28	29	Dec. 81	30	28	30	30
9	10	16	24	30	30								

NA VELIKO!

NA VELIKO!

MANUFAKTURNA I MODNA TRGOVINA
BRATA ŠIFTAR & HAHN, M. SOBOTA

Slovenska ulica.

NA MALO!

NA MALO!

VSAKOVRSNO, SAMO FINO MANU-
FAKTURNO BLAGO SE DOBI PO JAKO
niskoj ceni pri
BRATA ŠIFTAR & HAHN, M. SOBOTA
prvle JONÁŠ JÁNOŠ (poleg evang. cerkvi)

TRAUTMANN ALEKSANDER

modna i manufakturna trgovina

v MURSKOJ SOBOTI

Cerkvena ulica 191.

S kakšim pokrivatkom ciglom
(črepom) naj pokrivamo? Či
lepo pa dobro streho ščete, te si

Ratkolov cementni črep

s prečnim falcom iz Murske Sobote spravte.

Te črep je stalno vednaki, ar ne pride v ogenj, nego se na železnih formaj dela pa tudi na tistih obrtdne, zato na strehi tak lepo leži. Ma düpliški fale na strani, pa ka je najvažnejše, en prečni fale tudi pri viheri zabrani, ka bi sneg ali dešč skoz strehe prišo. Te pokrivatki cigeo iz ilovice, ešče na strehi od dneva do dneva močnejši grata, na eden kvadratmeter samo 15 ciglov trbej, lata se na 33—34 cm, stane pa samo malo več kak te prosti falcni cigeo iz ilovice. Za ime, leto, ali kakše mujštre na streho se rdečo emailirani cigli dobijo. Vsakši što kaj pokrivati ma, naj si prvle te cigeo, ali strehe štere so s tem Ratkolovim ciglom pokrite, pogledne. Što te črep ednok spozna, nikdar z drugim nede več dao pokrivati.

! Ne pozabte, ka je najvažnejše, toga prečnoga falca !

KR. HIRSCHL i SINOVI v MURSKOJ SOBOTI

MANUFAKTURNA i MODNA TRGOVINA.

Vsakovrstno blago po najnižih cenah.

Hizni vertovje!

Ne ogiblite se poštene sekulacije, ar s tem nikaj ne prišparate. Če nimate svoje hiže sekulerane i vas zna nesreča dosegnoti, za štero nigdar ne vemo pa tudi ne prosimo za njo, te trpite velko škodo i nosite skuznate oči. V hasek vaš i vaše dece je, če date hiže sekulerati pri svetovnoj, najstarejšoj i najbogatejšoj

ROYAL EXCHANGE ASSURENCE,

angležkoj družbi v Londoni. Ta je osnovana leta 1720, filijala za Slovenijo je v Ljubljani i ma garancijskoga kapitala nad 5 milijard Din. V svojem, prek 200 let dugom delüvanji, je po celom sveti že jezero i jezero ljudem olejšala njüvo trplenje i nevole i posušila njüve skuze s tem, da njim je ob priliki nesreče včasi prišla na pomoč, njim je njüvo škodo pravično ocenila i v najkračšem časi vö plačala. Ravnotak dela ešče dnes vsakšemi v najvekšo zadovolnost. Živeti 200 let samo po sebi je velki uspeh. I v vsem tom časi se ljudje či duže z vekšim zavüpanjom obračajo na ROYAL EXCHANGE ASSURENCE i to je ravno tisto ka jo diči. Odločite se tudi vi za to i vidili bote, da toga dela nigdar nete obžalüvali. Bogšega nemrete včiniti.

Pišite odspodi podpisanomi samo edno karto i te včasi k vam pride i sklene z vami pošteno pogodbo.

Viktor Šinkec

gen. zastopnik R. E. A.

Murska Sobota.

Naznanjam slavnomi občinstvi,
da sam odpro

špeciälno slaščičarno

v M. Soboti v hiši g. Hartnera
nasproti pošte.

Vedno več féle finoga sladoleda, ledena kava, čajno pecivo, bonboni itd. Izdelava najfinejših slaščič i tort, tudi za veselice, gostije, krstna slavlja po naročili. — Brezalkoholna okrepčila.

CENE ZMERNE. — **PODVORBA SOLIDNA - STROGA SNAŽNOST**
Za mnogobrojni obiske priporočam

STANKO JARC

špeciälna slaščičarna

MURSKA SOBOTA

Lendavska cesta.

JOSIP MOČNIK

stavbeni ino umetni
izpitani kamnoseski
majster

v Murskoj Soboti.

Priporača

se vsem interesentom vseh vrst kamnoseskih i kiparskih izdelkov.

ČEH & GAŠPAR

trgovina z mešanlm blagom

Murska Sobota navogli prek Hartnera.

Špecerija,

Galanterija,

Železnina,

Kühinjska posoda,

Stavbeni materijal,

Cement,

Vapno,

„Salonit“ za pokrivanje

vsikdar v zalogi po najfalejših dnevnih cenah.

Koloman Lutar

vörar

v MURSKOJ SOBOTI

odava nove vöre po dnevnoj ceni i sprejme popravila, štera hitro i dobro popravi

TRGOVINA Z MEŠANIM BLAGOM
pri

Preis Adolphi

v MURSKOJ SOBOTI

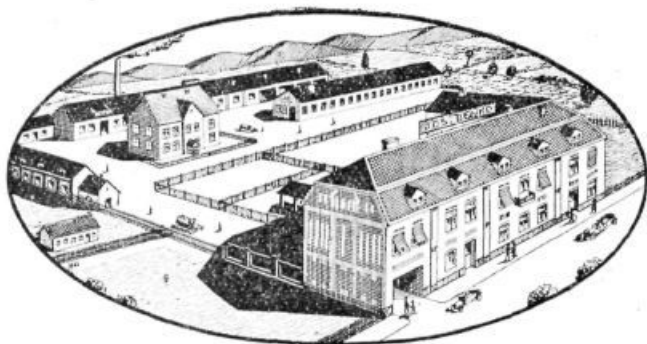
CERKVENA ULICA

Velika zaloga košare za gvant i stolci.

Dobi se vsefele manufakturno blago kakti:

fini česki štofi za ženske i moške obleke, cajgi, za srakice platno, blazine, parcheti, žuto platno, pravo farbarsko platno za gvant i za šörce, günje, poplanje, prti za sto i na posteale, vsefele štrikani gvant i robci, štrikani kaputi za ženske, moške i za deco, vsefele štrumfe itd.

se dobijo po solidnoj dnevnoj ceni.

JOŽ. BENKO

TRGOVINA MESNIH IZDELKOV, IZVOZ GOVEDA, TELEC
I SVINJ.

Küpüje:

govedo, teoce i svinje
po dnevnoj ceni.

Odava

zvün živine na drobno
i na debelo:

Salame, safalade, posebne, šunkarice, pariške, debrecenske, kranjske, turistovske, špehovske ino braušvicke klobase pa tečne hrenovske, pleče, karre, rebra, bedro, prekajeno, roulšunko, roulpleče, carsko meso, papricino ino neslano slanino, hamburgovsko slanino, svinjske ino govenske jezikke.

Daje odavalcom od 5 kg.-a više primeren popüst

DOBI SE: mast I. i II. vrste tüdi na malo.

Trgovina ustanovljena 1849.

ZELEZO.

BLAGO IZ OCELA

obželezenje zgradb, škéri vsake vrste, železni trami, gotovi šparhati za v steno vzditati,

Trboveljski portland-cement I-a, vapno,

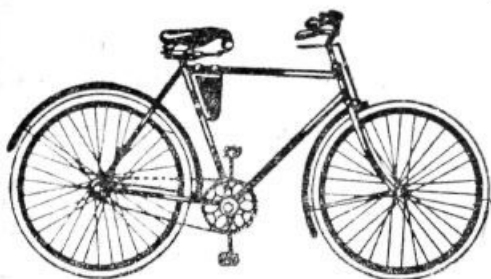
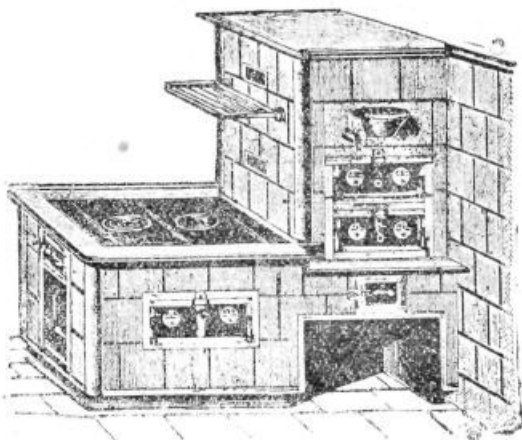
nadale

šivalni mašini, biciklmi

kak tudi

mašin

za slamo-rezati i repo-sekati, plügi se najfalej dobijo

v trgovini z železom pri

JURIJ TOMKA

v Dolnjoj Lendavi.

Sukič Jurij klobučar v M. Soboti.

Točna podvorba!

Dobijo se vsefele krščaki prosti i fini, moderni modeli z Beča i Graca. Tüdi za fal peneze se popravijo iz staroga v novo. Velika zaloga sandalov, päpučov, hobe itd. v vsakovrstnoj veličini.

Niske cene!

Kreditna zadruga za trgovino i obrt
r. z. z o. z.
v
MURSKOJ SOBOTI.

TELEFON št. 25.

ČEK. RAČ. št. 14.700

Število članov pribl. 480. — Za obveznosti zadruge
jamči deležni kapital z nad 2,800.000.— dinarjev.

**OBAVLJA VSE BANČNE
POSLE NAJKULANTNEJ.**

Sprejema vloge na hranilne knji-
žice i na tekoči račun i jih ob-
restuje najugodnejše.

Dovoljava vsakovrstne kredite i po-
deljava posojila proti intabulaciji
ali poroštvom. — Kúpüje vsako-
vrstne valute po najvišjih cenah.

TRGOVSKE INFORMACIJE.

Izvršava potom svojih korespoden-
tov izplačila, nakazila i inkaso v
vseh vekših mestih tü- i inozemstvi.

Glavno zastopstvo :

ZAVAROVALNE DRÜŽBE „VARDAR“

1902. USTANOVLJENO 1902.

Na znanje davlem slavnomi občinstvi, da sam svojo trgovino iz svoje hiše preselo v hišo hotela „Krona“. Na skladišču mam vsakevrste kuhinjske posode, špenglarske stvari lastne izdelave, kakti šparhete, peči i vsakovrstne pečne cevi

Izdelavam proti garanciji lesene i küfne špricalke kak tüdi prašilce žvepla, prevzemem po fal ceni popravi špricalk. Friško i falo izstavim žlebe za hiše. Trgovcom z železom i preprodajalcom popüst.

LUDOVIK ŠIPOŠ špenglar
v DOLNJOJ LENDAVI.

JANOŠ CVETIČ

M. SOBOTA, Cerkvena ulica
Trgovina z manufakturnim blagom ino izdelavanjom perila

Dobi se najfalejše blago
po dnevnoj ceni.

PRVO SLAŠČIČARNO

v MURSKOJ SOBOTI

v hiši g. Aschera ma

Sidonija Novak

Vsikdar friške torte i pecivo pa v poletnom časi vsaki den tüdi sladoled

IVAN ŠEGA

MURSKA SOBOTA

(nasproti židovske cerkve)

gospodarske, obrtne ino
indust. mašine i potreb-
ščine:

Lokomobile, bencin
i gasmotore, elektro-
motore, turbine,
transmisije, žage,
vermenice, olje itd.

Mlinske potrebščine:
valeke, kopereje,
trijere, kamena, svila
gurtne itd.

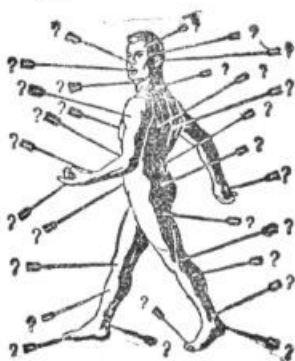
Vse dele k valekom,
sejalne stroje, plüge,
sadne i grozdne
mline, preše, seč-
kare, reporeznice,
pumpe, trijenje,
vetrinjače.

Konkurenčne cene, tüdi
na rate!

Prvovrstno blago!

Če Vas kaj mantra

če čütite bolečine, kupite v lekarni ali v kakšoj trgovini Fellerov pravi dišeči „Elsafluid“. Ribajte vsako jutro i večer boleča mesta, pa Vas bo iznenadila i obradüvala hitrost i dober počütek, zato ka Elsafluid Vaše bolečine vtišava. Če ste zdravi, rabite Elsafluid za izpiranje grla, za pranje tela. Bodite zahvalni i ostante verni Elsafluidi! Dnevna skrb tela s Elsafluidom naplača Vas z bistrov glavov, jakimi živci i zdravim snom, obvarje Vas od nate, influenze, od betega, pa Vam tak da radost života. — A i v notrašnjoj porabi Vas obvarje nekoliko kaplic na cukri ali mleki od neprijetnosti, krčov i td., pa hasni Vašemi želodci. Vsi naši roditelje i dedi so rabili Fellerov Elsafluid zviñaj i znotraj kak dobro domače sredstvo i kozmetikum za celo telo. Močnejše je i bolšega delüvanja kak francuska vinovica.

Zahtevajte v lekarni ali kakšoj trgovini i vñajmenjših mestih „Fellerov“ pravi Elsafluid v posküsnih glažah po 6 Din., v dvojnatih glažih po 9 Din., ali v specijalnih glažih po 26 Din. Če pravoga ne dobite, naročite zravna po pošti, a da je tem falejšje, več naročite zednim, ar s omotom i poštinov košta :

9 posküsnih, ali 6 dvojnatih, ali 2 specijalna glaža 62 D.
27 posküsnih, ali 18 dvojnatih, ali 6 specijaln. glažov 139 D.
54 posküsnih, ali 36 dvojnatih, „ 12 specijaln. glažov 250 D.

Naslov označite jasno: Lekarnik :

EUGEN V. FELLER

v Stubici Donjoj št. 823.

Hrvatska.

IVAN MARKOVIČ

trgovec glažovine i
porcelana

v

DOL. LENDA VI.

Prevzemem
glažovinjene
poslopij,- ra-
manje slik- i
vse v to vrsto
spadajoča
popravila.

Stalno velka
zaloga
porcelana i
glažovine.

ŠAMU SCHWARZ

trgovina z žitom i
deželnimi pridelki

v

DOL. LENDA VI.

K Ü P Ü J E
stalno vsakovrstno
zrnje

po najvećših
dnevnih cenah.

Umetnost, zdrav postati i ostati

posreći se vsakoj dekli, ženski i svakomi moški, če nūca niže popisane stvari, šteri se že 32 let izdelavajo i se popolnoma neškodljivi:

Fellerova kavska pomada za lice i kožo „Elsa“ čuva, obnavlja i pomlajuje borasto, piknjasto i hrpavo kožo lica, šinjeka i roke. Po

njoj postane koža gladka, mehka, čista i elastična. Ona odpravlja brizge, piščajce. Pravo veselje, kak hitro minejo sunčene pege. Elsa pomada čuva kožo od škodljivih vplivov vetra, vlage, prašine i sapota. Jezeri se zahvaljujejo, ki so do starosti obdržali po njej zdravo kožo. Lonček 12 Din. Pakivanje i poština posebi.

Za okrepčanje kože na glavi i vlasi se nūca **Fellerova jaka Elsa pomada za rast vlasi.** (Tannochina pomada), štera

vodi hranilne snovi do korenja vlasi, povzroči būjno porast vlasi, prepreči prerane pleše. Drži kožo mehko i gibko. Piskrič 12 Din. Pakivanje i poština posebi.

Za **probo** 2 piskriča ali po en piskrič obeh Elsa pomad s pakivanjem i poštinnov 40.— Din, samo če se penz naprej pošlje, ar je pri povzetji poština 10 Din vekša.

ki so za zdravje potrebne. Teh 6 vrsti žajfe so:

oplemenitijo kožo i se ločijo od drugih žajt v tom, ka zadržavajo v sebi snovi,

Elsa lelijska žajfa, fina rožna žajfa za zdravje kože.

Elsa žučak žajfa, mila i za najmenšo deco.

Elsa glicerín žajfa, posebno dobra za spokano kožo.

Elsa boraks žajfa, proti sunčnim pegam i piščajcom.

Elsa katran žajfa desinficira, dobro dene za kožo i vlase posebno pri deci.

Elsa žajfa za brijenje, mehči dlako, indesinficira, jako peni i kože ne draži.

Če želite Elsa žajfe na probo, pošljite **naprej** 52 Din za 5 falatov z pakivanjom i poštinnov vred, ar je pri povzetji poština za 10 Din vekša.

Elsa kolonjska voda zviunredno fina. Njeni dūh oživlja. Glaž 16 Din 50 p. Pakivanje i poština posebi.

Zdravstveni puder Dr. Klugera (marke „Heger“) je zdravje, prav dobra vrsta. Škatla 27 Din 50 p. Pakivanje i poština posebi.

Kem več se naednok naroči, tem več se prišpara pri poštini. Naročila jasno adresirajte na:

EUGEN V. FELLER, ljekarnik
Stubica Donja št. 823. Hrvatska.

Ne špekulirajte,

če štete, da ne bodete neprijatelji svojimi lastnimi žepi! Kupujte dobro i falo! Velka svetovna hiša za vöre, zlato i srebrno robo itd., (lastna protokolišana fabrika vör na Švajcarskom) več 31 let svetovno poznana tvrdka H. Suttner v Ljubljani št. 895. pošle svoj veliki bogato ilustrirani hasnoviti cenik **popunoma brezplačno** vsakomi, što njoj pošle svoj točen atres. Od tvrdke Suttner more vsaki naročnik z malim trüdom **dobiti brezplačno jako lepe darove.**

Več gledoč na to najdete v ceniki!

Zahtevajte še ga dnes!

Ovo na kraci iz velkoga cenika:

Moške i ženske žepne vöre iz zlata, srebra, nikla itd. s pravim švajcarskim strojom v raznih izdelavah po brezprimerno fal cenah.

Zlata i srebrna roba, lanceki, prstani, ringlni, narokvice, priveski, igle za kinč itd. v velikoj izberi naj-falej.

Št. 105.

Prave ANKER-vekerice

samo
64 Din 20 p.

Prava švajcarska
št. 100

žepna vöra

samo **49 Din 60 p.**

Prava švajcarska
ANKER-REMONT

št. 111. Roskopf

žepna vöra

samo **69 Din 20 p.**

3-letno jamstvo!

Vekeřice prvorazredne kakovosti z dobrim strojom i zvüneredno falo.

Vöre z nihalom izvrstne kakovosti s solidnim strojom i prekrasnim glasom zvonov v jako lepo izdelanih omarekih zaznih velikosti.

Kukovice-vöre, kühinjske, vöre itd.

Elegantni špici za cigarete iz srebra i drugoga materijala izdelani. Doze za duhan i cigarete iz srebra, nikla, alpake i kože v velikoj izbiri.

Listnice, bankači (mošnje), žepna ogledalca z glavnikom i ostalimi pripomočkami, pipe za duhan v raznih izvedbah, kesica za duhan itd. v najboljšoj kakovosti.

Vse po mogoče najnižih cenah brez rizika.

Ka ne odgovorja, se zameni ali se pa penezi vrnejo.

Jezero priznanic potrdjava, kak se vredno, dobro i falo kupuje pri tvrdki Suttner.

Zato pa še dnes pišite po veliki cenik i atresirajte točno na

Odajalno hišo vör

H. SUTTNER, Ljubljana št. 895. (Slovenija)

VNOGO DOBROGA

najdejo čtevci kalendara med temi navedenimi i skoz vno go let iskušeni preparati:

Proti kŕjnim očam, žulom itd. pomaga Vam brez bolečine, brez noža, brez pogibeli zagiftanja krvi, hitro i sigurno deljuoči **Fellerov Elsa turistički melem**, mali karton 4 Din 40, veliki karton 6 Din 60, nadalje **Elsa turistička tekoča tinktura**, glaž s kišov 11 Din. Pakivanje, poštnina posebi.

Fellerov Elsa prašek za posipavanje proti znojenci na teli i nogah. Škatlja s sitom 7 D 70.

Fellerov Elsa mentolni klinčič (Migrenštift). Naednok odstranjuje po kratkom vremeni glavobole, migreno, a rabi se i proti grizvom kuk. Komad 10 Din. Pakivanje i poštnina posebi.

Fellerove Elsa kapljice za zobe, hitro vtišajao bolečino. Glaž 7 D. 70.

Fellerova Elsa voda za oči, zboljšava vid. Glaž 5 Din 50. Pakivanje i poštnina posebi.

Najjakša francuska vinovica originalna Radikum marka. Veliki glaž 19 D 80. Mast proti pozeblini 11 D. Mast za rane 11 D., za gut 11 Din.

Fellerov Elsa šumski dišec (parfim za sobe) napunjava vsaki prostor z dobrim dišecom, raskužjuje posebno betežnikov stan. Glaž 16 Din 50.

Dr. Heiderov prašek za zobe 6 Din 60. Pasta za zobe 8 Din 80, kefa za zobe 11 Din 20. Fini parfimi s dišcom raznoga cvetja v originalnih glažah po 27 Din 50. Dišeči vankišek za zgornjo i spodnjo obleko 6 D. Brkomaz 5 Din 50. Šampon 3 Din 30. Pomada za vüsta 1 Din 70 i 3 Din 30. Najfinejši glicerín 5 Din 50.

Elsa mazalo za vlase, kožo glave krepí, odstranjuje lüske, polepšava i pomlajuje kožo. Glaž 27 Din 50. Pakivanje i poštnina posebi.

Elsa tekoče liljijsko mleko je idealno sredstvo za zdravje. Da zdrav zgljed. Glaž 13 D 20. Pakivanje i poštnina posebi.

Elsa voda za vüsta drži zobe čiste i bele, ofriši i desinficira, odstranjuje neprijeten duh. Utrjuje zobno meso i čuva od zobnih bolečin. Glaž 16 Din 50. Pakivanje i poštnina posebi.

Elsa pastile za pranje i kopanje, nadalje Elsa prašek za pranje je izvrsten dodatek za pranje, kopeli i vodi za vüsta. Karton 10 D. Pakivanje i poštnina posebi.

Sredstvo proti dlaki „Depilatorium“ odstranjuje s svakoga mesta neželjene dlake. Cena 34 Din. Pakivanje i poštnina posebi.

Elsa prah proti nesnagi, proti muham, buham, kebrom, stričkom, vüšam, stenicam velika doza 17 D 60. Šprickanca za te prah 25 D. Tinktura proti stenicam 17 Din 60.

Gift proti mišam i podganom „Flox“ zrnca 8 Din 80.

Elsa hranivi prašek za živino je veselje svakoga gospodara. Krepki pridodatek dnevnoj hrani za konje, govedo, ovce, svinje i perotnino. Karton 8 Din. Mazalo za konje 19 Din.

Kem več se naednok naroči, tem več se prišpara na poštnini. Naročite jasno na:

Eugen V. Feller, Ijekarnik, Stubica Donja št. 823.
Hrvatska.

Tü vsaki nikaj najde!

Na stotine različnih predmetov za vse mógoče cile najdete v velkom ceniki SUTTNER-a.

Keliko trüda, keliko časa i čemerov bi si prišparali, če bi znali kak malo penez trbe, da si naküpite vnogo toga, ka Vam vsaki den brez računa prinese dosta haska i veselja. Trbelo bi samo, da samo ednok prečtete velki ilustrirani cenik svetovne odajalne hiše H. SUTTNER v LJUBLJANI št. 895. Izenadilo Vas bo, keliko važnih predmetov je v njem, štere i Vi nücate, a da jih šče ne poznate. Vsaki den nastanejo

nové čüdovite iznajdbe,

šterih cio je, da tüdi Vam olajšajo Vaše delo, da tüdi Vam polepšajo življenje. Pošüite samo Vaš točen adres na svetovno odprešno hišo H. Suttner i včasü dobite povsem brezplačno te velki praktični cenik. Ovo malo izvlečka iz istoga:

KA MOŠKOM TRBE: KOMI SE ŽENSKÉ VESELIJO:

Cüden žepni nožič iz la ocelna, najfinejše švajcarsko delo.

Alat za vse, znameniti hammer s kiesčami, zedinjuje v sebi v ednom falati celi šereg razne škeri.

Kompletna garnitura za briti s sigurnostnov britov, rezervnimi klingami, la kako-vost v elegantnoj kaštulici.

Naprava za izdelavanje raznih predmetov z žagicov.

Naprava za rezanje viasi i brade, britve, kefe za viasi i brado, glavniki i na stotine drugih reči za vsakodenešnje vporabo moškom.

Moški obleč i kaputi najmodernejšega kroja iz najboljšega materijala.

Moške srakice, perilo, štrünfli, zokni, naramnice, rokavice, pojasi, kamašni itd.

Cipeli iz najbolše kože v velkoj izbiri za moške, ženske i deco.

Glasbila v ogromnoj izbiri po najfalejših cenah, najbolše harmonike, gosli s tokom vred, citre, mandoline, okarine itd.

Novost! Gramofoni i plošče brezkonkurenčno fale cene.

Nikšega rizika! Ka ne odgovarja, zamenja se eli se pa penezi dajo nazaj. Zahtevajte včasü cenik od

svetovne odajalne hiše

H. SUTTNER, Ljubljana št. 895

Kühinjnska posoda, najnovjše praktične iznajdbe, kühinjnski noži, pegle, čajnice, trpežna posoda itd.

Naprave za kühanje iz „Silit“ ocela, novost, posoda, v šteroj se vse lahko kühä, är njoj niti najmočnejše kiseline ne škodüjjo, oстане brez kakšega düha, nevničljivo.

Jedilni predmeti, prekrasne garniture v finih kaštulah, jako fal, univerzalna domača šker, v ednom falati naprava za brüsiti nožov, škarj itd. slüži zednim kak odpiráč za konzerve, za štupline, za rezanje glažovine, drola itd.

Moderne fine škarje za kondranje vlas, glavniki, toaletni predmeti, gledala, kazete itd.

Dežni površniki za ženske, jumperi v raznih farbah moderno izdelani. Strümpfni, robčeki, vunatni robci, firunge, garniture za stole i poste, poplani, zidni sagovi itd.

Za deco umetni gvant, igračke v velkoj izbiri.

JAKI I FRIŠKI

bomo se zdržali, če bomo delali ono, ka so naši roditelje i dedovi s velikim uspehom činili. Upotrebljavamo obljubljeni **Fellerov Elsafluid**, ki je skoz 32 let svestrano isküšan. On sigurno vtišava bolečine i telo drži snažno i zdravo. Dobi se v ljekarnah i trgovinah. Posküšni glaž 6 Din, dvojnati 9 Din, špecijalni 26 Din.

Fellerovo Elsa-ribje olje pravo i tečno, krepí vsakoga posebno pa slabotne žene i deco. Povzroči hitro porast težine i da zdrav i svež izgled. Veliki glaž 22 Din. Pakivanje i poštnina posebi.

Fellerovo Elsa Kina železno vino za slabokrvne i blede osebe potrebne popravka. Glaž 16 Din 50. Pakivanje, poštnina posebi. Železni liker (Hegaferriin) 19 Din 80. Rumesencija za 5 Din 30 i 19 Din 80.

Fellerove Elsa švedske kaplice (želodčni liker) pospešüju prebavo i daje zviunreden apetit. Glaž 13 Din 20. Pakivanje i poštnina posebi. Balzam (životni eliksir) 5 Din. Seehofer kapljice 8 Din 80. Razne kapljice kak Hoffmanove, melisove, kamilice, cimetove za 5 Din 30 i 19 Din 80.

Fellerov Elsa zagorski sok proti kašlji i prsnim bolečinam. Glaž 13 Din 20. Čaj za prsi i proti kašlji 6 Din 60. Prašek proti kašlji (Fijakerpulver) 6 Din 60. Hega-cukerčki za prsi i proti kašlji 8 Din 80.

Fellerove Elsa pilule jako blago sredstvo za krepčenje želodca i pospešenje prebave i stolca. One ne dražijo črev i stolec je lehek i vredi. Eden svetek (6 škatlic) 12 Din. Sol za želodec i prebavo 5 Din. 50. Čaj za čiščenje krvi 6 Din 60. Ricinuso-vo olje 5 Din i 17 Din 6. Prašek za prebavo 8 Din 80. Pakivanje i poštnina posebi.

Fellerove Elsa cukerne pastile proti glistam pri deci i pri odraslih, vrećica (10 pastila) 11 Din.

Za pranje glave se posebno hvali Fellerov Shampooing „Elsa“. Čisti celo glavo od lüsk, koža postane moćnejša, davle gostost, mehkočo i sijaj. V omari shranjeni da omari i gvanti prijeten düh. Mali paket 3 Din 30. Pakivanje i poštnina se ne plaća, če se naroči vküp s Fellerovim Elsafluidom.

Kem već se naednok naroči, tem već se prišpara na poštnini.

Naročite jasno na:

Eugen V. Feller, ljekarnik, **Stubica Donja št. 823.**

Hrvatska.

Na perse! Meni gli ravno edno takšo božno vöro trbe küpiti za drage peneze. Dobro je to tak, či vsigdar samo falo iščem, moja stara mi je nazvejstila: „Ti Janoš, ne daj se nagučati, daj bole par koron več za edno vöro, liki ona naj prava švajcarska bode, te vsikdar prav prideš!“ Istina je, od tistoga vremena mao, kak jo mam vu žepi, nigda rano, nigda kesno pridem. Moj sosed si pred 10-timi leti dao pripelati edno švajcarsko vöro od Suttnera v Ljubljani, vu tej 10 letaj njoj nej trbelo popravka, ešče dnesden dobro odi, kak pred 10-timi letmi i jaz sam pa v etom vremeni na fale bazarvöre skoron trikrat telko dao vö. Ešče dnes mo proso eden kataloguš, cenik od Suttnera, atres njegov si gorizamerkam, eto je: **Protokolerana švajcarska fabrika vör**

H. SUTTNER v LJUBLJANI št. 895.

Švajcarske vöre so najbogše i najbole zavüpne. Što etakšo šče, što pravi zlat- i srebra- blago šče küpiti, naj prosi od ete že dugo za dobro spoznane firme eden cenik, šteroga vsaki kšenki i brez poštnine dobi.

Razpošilanje z povzetjom ali se penez naprej notripošle. Ka se nedopadne, se vöodmini ali pejnezi nazaj dajo. Velko odeberanje vu lepom velkom ceniki, šteroga vsakomi pošle kšenki i poštnine prosto svetovna tvrdka.

H. SUTTNER v LJUBLJANI št. 895.

UGODNA PRILIKA! Prišparate si stroške, ar selejko coj dne FELLER patekara prava ELSA-žajfa zdravja (lilijon mlečna, glicerinska, boraksova, jeličova žajfa, žajfa za briti itd.) ELSA-pomada za lice, ELSA-pomada za kožo, ELSA-voda za vüsta, ELSA šumski dihek itd.

32 let v službi zdravih i betežnih!

stojijo pravi Fellerovi Elsa-preparati, štere vnože jezere familije rabijo, na jezere zahvalnic je preporača i šteri (so odlikuvani z zlatnimi i častnimi medaljami.

Za časa teh 32 let so vnoži poskušili, da bi razširili na oko spodobna sredstva, vsako leto so prišle nove potvorbe ali so isto leto i preminole ar jih nišče ne šteo, ki je poskušio prave Fellerove Elsa-preparate.

Tem vernim kúpcom,

ki med svojimi znanci neprestano pridobivajo nove pristaše i naročnike za Fellerove Elsa preparate, ki svojim prijatelom brez pristanka tolmačijo i objašnjavajo, da je Fellerov „Elsafluid“ pri zvúnešnoj i notrašnoj vporabi zanesljivo boše domače sredstvo i nadale, da je Fellerova Elsažajfa najbolša žajfa za zdravje, da je Elsa pomada zdravje za lice i roke, Elsa pomada je pa túdi zdravje za vlase. Vsem tem našim prijatelom damo na spomin 32 letnoga obstanka Elsa-preparata mogočnost, da dobijo zaman

pravo dobro švicarsko žepno vöro.

To se tiče Vas, dragi čtevec toga kalendara, če pošljete najmenje 5 kg težine praznih glažov od Elsafluida ali ostalih Elsa-preparatov z novov naročitvov na naslov

EUGEN V. FELLER,
ljekarnik
v Stubici Donjoj št. 823.
Hrvatska.

Prazne glaže od Elsa-preparate trebe v lesenoi kišti dobro s slamov obložili, ar se potreti glaži ne more jemati v pogled.

ZAISTINO falo i dobro

kúpujete sve, kaj Vam trebe za ženo, deco i prijatelje, če se ne date omamiti, nego nabavite vse potrebno te kda **brezplačno primete**

bogato ilustrirani veliki cenik svetske odajalne hiše Suttner.

V odelenji glazb

najšli bote najbolše proizvode kak i gramofone i plošče najlepših pesmi.

Odelenje raznih predmetov nüdi Vam najveški zbiro praktičnih artiklov i novih iznajdb.

V odevnom odelenji pridete na najbolje trpežne stvari za moške, žene i deco.

Vse takrekoč

za fabrične cene.

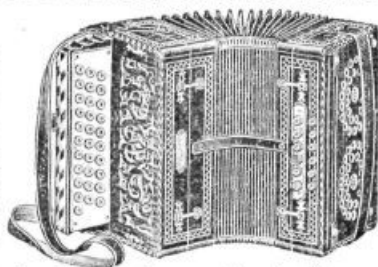
Pošljite taki Vašo točno adresu na naslov.

H. Suttner,
Ljubljana št. 895.
Slovenija

pa Vam bo brezplačno pripisan katalog.

Tambore od Din 98-gor. Vsakomi je poznano da se dobijo najbolše harmonike, tambure, gramofoni, violine i vsi ostali glazbeni instrumenti pri svetskoy firmi

Ročne harmonike bečke (ednoredne) od D 179-gor. nemške od Din 85-gor.

I Vam je poznano da se dobi roba najfalej direktno iz tvornice, ar na te način ne plačate nikakše dobicke

Violine od D 95-gor.

trgovcom i potnikom. Pri nas kúpjete direktno s tvorničkoga skladišča i to za zvrjednno nizke cene, šterim se vsaki čudi. Pregledajte naš katalog, šteroga dobite zaman i osvedočili se bote, da so cene tak nizke, kak sigurno pri niednoj drugoj tvrdki, i čeravno dobite pri nas samo instrumente svetskoga glasa.

Mandoline od D 136-gor.

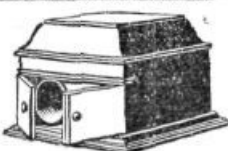
Klarineti od D 120-gor.

Više od 20.000 potrdjenih zahval smo primili dozda od naših mujšter.

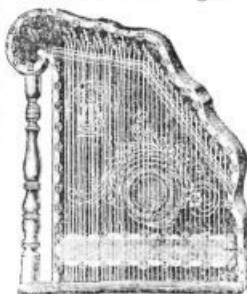

Trube od Din 505-gor. Meinel & Herold ar jih izdelava v svojoj tvornici več kak 30 let pa je vsako leto spolnnova. Tekom premnočega leta odalo se iz naše tvornice okoli

Gramofoni od Din 345-gor.

120.000 instrumentov po celom sveti. Vsaki poznavalec instrumentov i bolši glazbenik kúpjuje dnes instrumentesamo pri tvrtki Meinel & Herold ar ne dobijo tak dobre izdelave gotovo nigdi za isti penez. Mi nüdimo pri vseh bolših instrumentih 5-letno garancijo.

Gitarne citre od Din 192-gor.

Gitare od Din 207-gor.

Vsaki instrument pošlemo 8 dni na ogled. Če se Vam ne vidi, lahko ga vrnete pod od nas razglašenimi pogojj

Največša trgovska tvrdka glazbenih instrumentov v državi!
Skladišče

Meinel i Herold

Tvornica glazbenih instrumentov, gramofonov i harmonik
(Lastnik Rudolf Lorgér)

Maribor št. 217.

Tu se odtrga.

Prosím da mi pošljete veliki cenik s slikami brezplačno.

Br. 217.

Ime:

Prebivališče:

Pošta:

Zahtevajte z običnov dopisnicov naš veliki katalog, šteroga Vam pošljemo zaman

Naznačite samo točno Vaše ime i bivališče. Morete izrezati i levi vogeog toga oglasa, pa nam ga poslati v pismi.

OBČINSKA HRANILNICA

v MURSKOJ SOBOTI

je ustanovljena na podlagi odobrenja Min. z dne
1. marca 1927. VI. Br. 3985/26 i Velikega župana
Mariborske oblasti O/br. 363/5 z dne 29. III. 1927.

TELEFON št. 18.

ČEK. RAČ. št. 14891.

Za hranilne vloge i sploh za vse obveznosti OBČINSKE HRANILNICE jamči velika občina Murska Sobota z vsem svojim lastnim premoženjem i z vsov svojov davčnov močjov.

Sprejema vloge

na hranilne knjižice i v tekočem računi i jih obrestuje najugodnejše.

Davle posojila

na vknjižbo i na poroštvo na grünt i na karto bijanko z poroki (kezeši).

Dovoljava vsakovrstne kredite

(lombardne, menične-eskomptne, kontokorentne) na primerne garancije.

Opravlja tudi vse druge v penezno stroko spadajoče transakcije najkulantnej.

PRVA PREKMURSKA ZALOGA
POHIŠTVA I HIŠNIH PREDMETOV

SERCER I DRUG

MURSKA SOBOTA 178. Dr. Czifrakova hiša.

Prvo i najvekše skladišče pohištva v
Slov. Krajini, kde se najfalej da kúpiti:

pohištvo po sebi i za cele spalnice

z trdoga i mehkoga lesa kanapeje,
šterih štof se ne da raztrgati, vse reči
za stane i kühinje. V imenitnoj su-
botičkoj fabriki izdelano najbolše že-
lezno pohištvo. — Zavesse (férange),
držaje za te i tepihe. Jako lepe i
fal poplane. — Podobe, Razpetja i
réme. Košáre, kefe i vpleteneine iz
korenja. — Pohištvo za ográčeke.

VELIKO SKLADIŠČE

prostih i krasno zdelanih vsem zahtevam odgovarjajočih
trüg, šlarov i drüghih pred-
metov pri pokapanji. Venci
kúpljeni, pantliki z napisi.

Na porgo pohištvo.

Ugodni plačilni pogoji:

na rate.

